# EVANGELIA
# POPULARĂ

SAU

# SACRA SCRIPTURĂ

A

## NOULUI TESTAMENTU.

TRADUSĂ DUPĂ ORIGINALUL ELENESCU, ȘI ÎNSOÇITĂ DE
ARGUMENTE ȘI DE REFLEXIUNI MORALE

de

**GENADIE,**
EPISCOPUL DE ARGEȘU.

---

**BUCURESCI 1868**

TYPOGRAFIA IÓNE WEISS, STRADA BATIȘTE NRO. 46.

# EVANGELIA

## POPULARĂ.

# SÂNTA EVANGELIE
## DE LA
# MATTEIU.

DEFFENSIUNEA MEA CÂTRE CEI CE ME CRITICĂ PRE MINE ACÉSTA ESTE.

**Paul. 1 Cort. c. 9: 3.**

## ARGUMENTU.

Evangelia este una și aceeași. dar scrisă de patru Evangelisti, în differite timpuri și în differite locuri. Evangelia este istoria nascerii, a vieței, a morții, a învierii, și a înălțârii la ceru a Domnului Dumneḑeu și Mântuitorului nostru Iisus Christos. Intrênsa aflâmu: Antêiu, discursurile Mântuitorului nostru, astufelu precum au fostu rostite de dênsul; doctrina prea sântă și prea perfectă ce ellu a predatu ómenilor, pentru a'i învăța sâ cunóscă pre **Unul** adevěratul Dumneḑeu întru o ființă și în trei hypostase (Ioan. 17 : 3), și sâ-lu servéscă cu spiritul și cu adevêrul; datoriile câtre Dumneḑeu și câtre aprópele, a cârora observațiune o recomandă cu denadinsul discipoli lor sei; pedepsele și recompensele vieței fiitóre; și tóte acesteą întru un gradu de evidență și de forță ne mai věḑutu pênĕ aci. Allu

doilea, aflâmu admirabila descriere a miracolelor salle, în care se vede strălucindu divina sa putere şi multa bunătate, aceste miracole fiindu numai binefăcătóre către omenirea sufferindă. La miracolele Domnului nostru trebue sâ dâmu o mare attenţiune, cându citimu Evangelia; câ-ci acésta este callea pre carea Dumneḑeu a alles'o de a arăta ómenilor, câ Iisus este Messia cellu promis. Allu treilea, în Evangelie vedemu viaţa cea exemplară a Măntuitorului nostru, zelul sêu, suppunerea sa fâră reservă .la voinţa Tatăluĭ sêu, iubirea sa de omenire, blăndeţea sa, umilinţa sa. sinceritatea sa, curăţia sa, răbdarea sa, şi curagiul cellu mare de a propaga adevêrul. Tóte aceste sacre virtuţi ce strălucescu în viaţa sa, sunt reunite în mórtea sa, şi acésta în gradul cellu mai înaltu. In fine. Evangelia unesce la istoria morţii lui Iisus Christos, pre aceea a învierii şi a înălţârii salle la ceru, care sunt fundamentele credinţei şi alle speranţei nóstre. De aci dar resultă, câ Evangelia fiindu partea cea mai de căpe-

tenie a Noului Testamentu, ori-ce Chrestin e datoru sâ o cunóscă câtu se va putea mai bine.

Cellu dentêiu care a scris Evangelia este sântul Evangelistu Matteiu, fiiul lui Alfeu; Galileénu cu nascerea, Iudeu cu religiunea, Vameşu cu professiunea, după cum însuşi ne spune (c. 9 : 9). Ellu se mai numia şi Levi, după cum ne spune Marcu (c. 2 : 14, 15) şi Luca (c. 5 : 27—29). Din momentul ce Matteiu a fostu chiematu de Iisus, ellu nu s'a mai despărţitu de dênsul pênĕ la mórtea lui, şi prin urmare ellu a fostu marturu ocularu la tóte câte a descris în Evangelie: ênsă acésta aru fi fostu prea puçin, déca Sântul Spiritu nu venea sâ-lu inspire, şi sâ-lu conducă spre totu adevêrul (Ioan. c. 16 : 13).

Evangelistul Matteiu a scris Evangelia în limba ebraică pentru Ebreii cei ce credusseră în Christos, la opt ani după înălţarea Domnului nostru; şi, după cum sâ crede, Evangelistul Ioan a tradusu-o din ebreesce în elenesce.

# SÂNTA EVANGELIĂ

## DE LA MATTEIU.

---

### CAP I.

Genealogia lui Iisus Christos: Miraculósa sa concepţiune şi nascere din Maria fecióră.

1. Cartea neamului lui Iisus Christos, fiiului lui David, fiiului lui Abraam.
2. Abraam a născutu pre Isaac; ér Isaac a născutu pre Iacob; ér Iacob a născutu pre Iuda şi pre fraţii lui.
3. Ear Iuda a născutu pre Fares şi Zara din Thamar; ér Fares a născutu pre Esrom; ér Esrom a născutu pre Aram.
4. Ear Aram a nascutu pre Aminadab; ér Aminadab a născutu pre Naasson; ér Naasson a născutu pre Salmon.
5. Ear Salmon a născutu pre Booz din Rachab; ér Booz a născutu pre Obed din Ruth; ér Obed a născutu pre Iesse.
6. Ear Iesse a născutu pre David împĕratul; ér David împĕratul a născutu pre Solomon din muierea lui Uria.
7. Ear Solomon a născutu pre Roboam; ér Roboam a născutu pre Abia; ér Abia a născutu pre Assa.
8. Ear Assa a născutu pre Iosafat; ér Iosafat a născutu pre Ioram; ér Ioram a născutu pre Ozia.

9. Ear Ozia a născutu pre Ionatham; ér Ionatham a născutu pre Achaz; ér Achaz a născutu pre Ezechia.

10. Ear Ezechia a născutu pre Manasse; ér Manasse a născutu pre Amon; ér Amon a născutu pre Iosia.

11. Ear Iosia a născutu pre Iechonia și pre frații lui, la strămutarea în Babilon.

12. Ear după strămutarea în Babilon, Iechonia a născutu pre Salatiel; ér Salatiel a născutu pre Zorobabel.

13. Ear Zorobabel a născutu pre Abiud; ér Abiud a născutu pre Eliachim; ér Eliachim a născutu pre Azor.

14. Ear Azor a născutu pre Sadoc; ér Sadoc a născutu pre Achim; ér Achim a născutu pre Eliud.

15. Ear Eliud a născutu pre Eleazar: ér Eleazar a născutu pre Mattan ér Mattan a născutu pre Iacob.

16. Ear Iacob a născutu pre Iosef bărbatul Mariei, din carea s'a născutu Iisus cellu ce să ḑice Christos.

17. Așa dar tóte generațiunile de la Abraam pênĕ la David, generațiuni patru-spre-ḑece; și de la David pênĕ la strămutarea în Babilon, generațiuni patru-spre-ḑece; și de la strămutarea în Babilon pênĕ la Christos, generațiuni patru spre-ḑece.

18. Ear nascerea lui Iisus Christos așa a fostu: câ logodită fiindu mama lui Maria cu Iosef, mai nainte de a se aduna ei, s'a aflatu avêndu în pântece din Spiritul Sàntu.

19. Ear Iosef bărbatul ei dreptu fiindu, şi ne vrêndu sâ o vădéscă, se decisse a se desface de dênsa întru ascunsu.
20. Şi acestea cugetându ellu, éttă ângerul Domnului i se arătâ în vis, ḑicêndu : Iosefe, fiiul lui David, nu te teme a lua la sineţi pre Mariam muierea ta; câ-ci ce s'a născutu întrênsa din Spiritul Sântu este.
21. Şi va nasce fiiu, şi vei chiema numele lui Iisus ; câ-ci acesta va mântuì pre poporul sêu de pĕcatele lor.
22. Ear acestea tóte s'au făcutu, ca sâ se plinéscă ceea ce s'a ḑis de la Domnul prin profetul ce ḑice :
23. „Eattă Fecióra în pântece va avea, şi va nasce fiiu, şi vor chiema numele lui Emmanuel, care interpretându-se, este : **Cu noi Dumneḑeu**".
24. Deci sculându-se Iosef din somnu, făcù după cum îi comandasse ângerul Domnului, şi luâ la sine pre muìerea sa.
25. Şi nu o cunoscea pre dénsa, pênĕ ce a născutu pre fiiul ei cellu ăntêiu născutu; şi a chiematu numele lui **Iisus**.

REFLEXIUNI.

Genealogia raportată de Evangelistul Matteiu în capitulul acesta servesce a demonstra, câ Iisus se trăgea din patriarchul Abraam şi din împĕratul David, după cum a fostu promis Dumneḑeu acestor sânţĭ bărbaţi (Gen. 22, 18. Ps. 131, 11); ér istoria concepţiunii şi a nascerii Mântuitorului ne învaţă, câ ellu s'a născutu din fecióra Maria într'un modu cu totul miraculosu, prin operaţiunea Sântului Spiritu, după

cum a fostu predis Dumnedeu prin gura marelui sêu profetu Isaia (c. 7, 14).

Deci amênduo acestea probésă pênĕ la evidenţă, câ Iisus este Messia, întru carele avea a fi binecuvêntate tóte naţiunile pămêntului, şi câ în persóna sa s'au împlinitu tóte promissiunile lui Dumnedeu şi nemincinósele oracule ale Vechiului Testamentu. Acésta dar ne obligă a'lu priimi ca pre Măntuitorul şi Dumnedeul nostru; a ne suppune cu sinceritate la cerésca sa doctrină, şi a mulţămi Părintelui cerescu, că a binevoitu a ne da de Rescumpĕrătoru din tirania Pĕcatului pre unicul sêu Fiiu (Ióu. c. 3, 16), carele s'a născutu din familia lui David după trupu (Rom. 1, 3), şi este preste tóte Dumnedeu bine cuvĕntatu în seculi, amin (Rom. 9. 5).

## CAP II.

Venirea Magilor în Ierusalem: Erod consultă pre archierei şi pre Carturari: Magii se închină cu daruri pruncului Iisus în Betleem, şi se întórnă în ţérra lor: Sânta familie fuge în Egiptu: Erod ucide pre toţi pruncii din Betleem: Sânta familie se reintórnă in pămêntul lui Israel, şi se stabilesce în cetatea Nazaretu.

1. Ear déca se născù Iisus în Betleemul Iudeei, în dillele lui Erod împĕratul, éttă Magi de la resărituri veniră în Ierusalem, dicêndu:

2. Unde este celu ce s'a născutu împĕratu alu Iudeilor? că-ci am vĕdutu stéoa lui la resăritu, şi am venitu sâ ne închinâmu lui.

3. Audindu dar Erod împĕratul, se turburâ, şi totu Ierusalemul cu dênsul.
4. Şi convocându pre toţi Archiereii şi Cărturarii poporului, se înforma de la dênşi: unde este sâ se nască Christos?
5. Ear ei disseră către dênsul: în Betleemul Iudeei; câ-ci aşa este scris prin profetul:
6. „Şi tu Betleeme, din ţérra Iudei, nici cum nu esti mai micu între căpeteniile lui Iuda; câ-ci din tine va eşì un Duce, carele va pasce pre poporul meu Israel".
7. Atunci Erod într'ascunsu chiemându pre Magi, se înformâ cu scumpĕtate de la dênşi despre timpul în care se arătasse stéoa.
8. Şi trimiţêndu-i în Betleem, disse: ducêndu-vĕ, cercetaţi cu scumpĕtate despre pruncu, şi décă'lu veţi afla, daţi'mi de scire, ca şi eu venindu, sâ mĕ închinu lui.
9. Ear ei audindu pre împĕratul. purcesserâ. Şi éttă stéoa, pre care o vĕdusseră la resăritu, mergea înaintea lor, pênĕ ce, venindu, stette deasupra unde era pruncul.
10. Deci vĕdêndu stéoa, se bucurară bucurie mare fórte.
11. Şi intrându în casă, vĕdură pruncul cu Maria mama lui; şi cĕdêndu, se închinară lui. Şi deschidêndu-şi thesaurele salle, îi offeriră daruri, auru, şi thĕmîe, şi smirnă
12. Şi luându însciinţare în vis de anu se înturna către Erod, pre altă calle se dusseră în ţérra lor.
13. Ear după ce se dusseră ei, èttă ânge-

rul Domnului se arata în vis lui Iosef, ḑicêndu: sculându-te, ia cu tine pruncul şi pre mama lui, şi fugi în Egiptu, şi fii acolo pênĕ cându voiu ḑice ţie; câ-ci vrea Erod sâ caute pruncul, spre a'lu perde.

14. Ear ellu sculându-se, luâ cu sine pruncul şi pre mama lui nóptea, şi se dusse în Egiptu.

15. Şi fu acolo pênĕ la mórtea lui Erod; ca sâ se plinéscă ceea ce s'a ḑis de la Domnul prin profetul ce ḑice: „Din Egiptu amu chiematu pre fiiul meu".

16. Atunci Erod, vĕḑêndu câ s'a batjocoritu de Magi, se mĕniâ fórte; şi trămiţêndu ucisse pre toţi pruncii cei din Betleem şi din tóte hotarele lui, de la duoi ani şi mai jos, după timpul ce aflasse de la Magi,

17. Atunci s'a plinitu ceea ce s'a ḑis prin profetul Ieremia ce ḑice:

18. „Voce în Rama se auḑì; lamentare, şi plângere, şi bocetu multu: Rachel plânge pre fii sei, şi nu vrea sâ se consóle, câ-ci nu suntu".

19. Ear după ce murì Erod, éttă ângerul Domnului în vis se arată lui Iosef în Egiptu, ḑicêndu:

20. Sculându-te ia cu tine pruncul şi pre mama lui, şi te-du în pămêntul lui Israel; câ-ci au muritu cei ce căuta sufletul pruncului.

21. Ear ellu sculându-se, luâ cu sine pruncul şi pre mama lui, şi veni în pămêntul lui Israel.

22. Aflându ênsă că Archelau împĕră-

ţesce preste Iudeia, în locul lui Erod tatălui
seu, se temù a se duce acolo; şi luându în-
sciinţare în vis, se dusse în părţile Galileei.
23. Şi venindu, locuì întru uă cetate nu-
mită Nazaret; ca sâ se plinéscă ceea ce s'a
ḑis prin profeţi, câ Nazarenénu se va chiema.

## REFLEXIUNI.

V. 1—12. Dumneḑeu promissesse prin gura patriarchului Iacob (Gen. 49, 10), că sceptrul împĕrăţiei nu se va ridica de la descendenţii lui Iuda, pênĕ când va veni Şilo, adecă Messia. Acestu timpu asteptatu de tóte naţiunile lumii sosisse; câ-ci Erod împĕratul Iudeei nu era cu nascerea Iudeu, ci Idumeu; şi prin urmare, nu moştenitoru, ci usurpatoru allu thronului lui Iuda. De aceea şi Magii întrebară, nu de usurpatorul ci de cellu ce s'a născutu împĕratu alu Iudeilor. De acì dar lesne se înţelege turburarea cea mare a lui Erod, şi a totulor curtesanilor sei. — Prin venirea Magilor de la resăritu, Dumneḑeu a voitu a face nascerea Fiiului sêu illustră, şi a însciinţa pre Iudei, câ Messia cellu asteptatu d'atâţia seculi era acum între dênşi. Magii, ca cunoscători şi adoratorì de stelle, fură conduşi spre căutarea Sórelui dreptâţii (Ión 1, 9) printr'uă stea miraculósă. Acésta însemna, câ gintele păgâne curêndu avea a fi admisse în allianţa lui Dumneḑeu. — Responsul ce Archiereii şi Cărturarii Iudeilor detteră lui Erod, probésă din destul, câ ei se aflau atunci în asceptarea lui Messia, şi câ sciau prea bine câ Betleemul avea a fi locul nascerii sale. Acésta îi condamnă şi mai multu; câ-ci possedându ei, şi oracu-

lele profeţilor, şi tradiţiunea naţională, nu voiră a face nici măcar un passu spre căutarea acelluia, după a căruia venire suspinau de atâtea sute de anni; pe cându Magii, fiindu conduşi numai de lucórea unei stelle, nu gregetaiă de a face o călětorie atâtu de depărtata şi penibilă, spre a se închina cu daruri unui împěratu străinu, a cărui tradiţiune şi viitor le era încă necunoscute. Dar Chrestinii, cari possedă o lumină multu mai mare, şi de câtu Iudeii, şi de câtu Magii, caută ei óre cu mai multă ardóre pe Christos Mântuitorul lor? O da! mulţi îlu caută; dar ca Erod, spre a'lu ucide, ér nu ca Magii, spre a'lu adora. — Omaginile ce aceşti străini făcura pruncului Iisus, închinându-i se ca unui Dumnedeu, şi presentându-i daruri ca unui împěratu, ne obligă pre noi suppuşii şi moştenitorii împěrăţiei salle să'i offerimu credinţă mai curată de câtu aurul, laude şi mulţămiri mai odoróse de câtu thěmîea, şi devotamentu mai lipiciosu de câtu smirna.

V. 13—23. Din făçarnica purtare a lui Erod către Magi, şi din neomenósa ucidere a innocenţilor prunci din Betleem, se vede lămuritu, că perfidul şi crudul acesta principe a pus în lucrare tóte midlócele putinciόse, pentru a ridica viaţa pruncului Iisus, şi câ astu-felu Domnul şi Mântuitorul lumii a fostu expus chiar de la nascerea sa la celle mai mari periculo; ceea ce dovedia de atunci, câ împěrăţia lui nu va fi din lumea acésta, şi câ ellu era născutu pentru a sufferi. — Cu tóte câ Erod pusesse în jocu tótă făçăria şi crudimea de care era capabilu, spre a'şi ajunge la barbarul sěu scopu; însă a totu-prevědătorul Dumnedeu, prin înscinţările ce dette mai ăntêiu Magilor, şi apoi lui Josef, nimici silinţele ti-

ranului în câtu după mórtea lui, Messia se înturnă în Palestina pentru a împlini profetiile profeţilor şi divina sa missiune. De acì ne învĕţâm, câ tóte sforţele tiranilor nu potu impedeca nici uă dată executarea şi realisarea proiectelor lui Dumneḑeu, nici vătĕma pre aceia ce ellu îi favoresce.

---

## CAP III.

Ministerul Precursorului Ioan. Botezul Domnului Iisus.

1. Eară în ḑillele acellea venì Ioan Botezătorul predicându în desertul Iudeei,
2. Şi ḑicêndu: penitenţiaţi-vĕ; câ-ci s'a appropiatu împĕrăţia cerurilor;
3. Câ-ci acesta este cellu preḑis de Isaia profetul, care ḑice: „Vocea cellui ce strigă în desertu: gătiţi callea Domnului, drepte faceţi cărârile lui."
4. Ear Ioan acesta avea vestmêntul sĕu de peri de cămilă, şi cingătóre de curea înprejurul miḑlocului sĕu; ér nutrimentul sĕu era locuste şi miere selbatică.
5. Atunci eşia la dênsul Ierusalemul, şi tótă Iudeea, şi toţi cei de pre lângă Iordan;
6. Şi se botezau de la dênsul în Iordan, confessându-şi pĕcatele lor.
7. Vĕḑêndu ênsă pre mulţi din Farisei şi Sadducei venindu la botezul sĕu, ḑisse lor: pui de vipere, cine v'a arătatu să fugiţi de fiitórea urgie?
8. Faceţi dar fructe demne de penitenţă!

9. Şi nu vi sĕ pară a putea ḑice în sine-
vĕ: tată avem pre Abraam; câ-ci ḑicu voă,
că póte Dumneḑeu din petrele acestea să ri-
dice fii lui Abraam
10. Acum securea şi zace la rădĕcina po-
milor; şi totu pomul care nu face fructe
bune, se taiă, şi în focu se aruncă.
11. Eu ênsă vĕ botezu cu apă, spre pe-
nitenţă; ér celu ce vine după mine, mai tare
de câtu mine este, a căruia încălţăminte nu
sum demnu a o ţinea; acela vĕ va boteza
cu Spiritu Sântu şi cu focu.
12. Elu a şi luatu vĕnturătórea în mână,
spre a 'şi curăţi aria: aduna-va grâul în gră-
narul sĕu; ér paiele le va arde cu focu ne-
stingibilu.
13. Atunci venì Iisus din Galileea la Ior-
dan către Ioan, spre a se boteza de la dênsul.
14. Ear Ioan 'i se opunea, ḑicêndu: eu
am trebuinţă a mĕ boteza de la tine, şi tu
vii la mine?
15. Şi respunḑêndu Iisus, ḑisse către dên-
sul: lassă acum! câ-ci aşa sâ cade nouĕ sâ
împlinim tótă dreptatea. Atunci îlu lăssâ.
16. Şi botezându-se Iisus, eşì îndată din
apă; şi éttă 'i se deschisseră cerurile, şi vĕ-
ḑù pre Spiritul lui Dumneḑeu descendêndu ca
un columbu, şi venindu preste dênsul.
17 Eattă şi voce din ceruri, ḑicêndu: a-
cesta este Fiiul meu celu iubitu, întru carele
bine am voitu.

REFLEXIUNI.

V. 1—12. Din partea ăntêia a acestui capitolu a-

flâmu, câ mai nainte de a se manifesta Messia în publicu, Ioan Botezătorul fu trămis de Dumneḑeu, *după cum fusesse preḑis prin profetul Isaia*, ca sâ prepare pre Iudei prin Botezul penitenţei pentru a putea priimi mai pre urmă Botezul celu cu Spiritul Sântu şi cu focu alu lui Messia. Prin agera voce a Precursorului, Dumneḑeu voì a însciinţa pre Iudei, câ timpul celu atâtu de doritu alu împărăţiei lui Messia era acum la uşă; dar câ acea împărăţie nu va fi timpurală şi luméscă, după cum le plăcea lor a crede, ci spirituală şi morală. Din acestu punctu de vedere Ioan declara netedu Iudeilor, câ privilegiul cu care ei se fălea, de a descende din credinciosul Abraam, nimicu nu 'i va scutì de urgia lui Dumneḑeu ce era gata a cădea peste cei necredinciosi şi depravaţi; câ Messia luasse acum vênturătórea, adecă autoritatea messiană, în mână ca sâ allégă pre adevĕraţii fii ai lui Abraam, şi sâ 'i introducă în Biserica sa, ér pre cei sterpi de credinţa şi de faptele lui Abraam sâ 'i taiă din tulpina abramică, şi sâ 'i spulbere pre faça a totu pămêntul, spre a fi arşi în ḑiua cea de apoi cu focul celu nestinsu; şi câ în locul lor va adopta pre gintele păgâne celle împetrite, care prin credinţa în Christos vor devenì fii ai lui Abraam. De aci dar ne învăţâmu, câ precum Iudeilor celor lipsiţi de credinţa şi de faptele lui Abraam, nimicu nu le a folositu titlul de a se numì fii ai acelui Patriarchu, totu asemenea şi Chrestinilor celor necredincioşi şi depravaţi, nimicu nu le va folosì măreţul nume de Chrestinu (Mat. 7, 21); câ-ci precum la ăntêia sa venire, cunoscătorul de inimi Christos, pre adevèraţii fii ai lui Abraam i-a allesu dintre cei falşi, şi i-a admisu în Biserica sa, totu aşa şi la a doa sa venire, pre ade-

vĕratii Chrestini îi va allege dintre cei făçarnici, precum allege păstorul oile dintre capre, îi va bine cuvĕnta, şi i va introduce în împărăţia cea gătită lor de la fundaţiunea lumii (Mat. 25, 31—46; ér pre cei rêi şi nemilostivi îi va blestema, şi-i va trămite în focul cellu nestinsu, unde va fi plânsul şi scrişnitul dinţilor. Feresce ne Dómne, de locul acella!

V. 13—27. Asupra istoriei relativă la botezul Domnului nostru Iisus Christos sâ cade sâ observâmu, câ mai nainte de a 'şi începe ministerul însărcinârii salle, Dumneḑeu a voitu ca ellu sâ se boteze de Precursorul sêu; câ cerurile 'i se deschisseră, şi Sântul Spiritu se pogorî asupra lui în formă visibilă; şi câ prin vocea ceréscă fu declaratu de Fiiu iubitu alu lui Dumneḑeu. Acestea tóte s'au făcutu, pe de uă parte, ca sâ cunóscă Ioan, câ Iisus este Messia cellu promis de a măntuì neamul omenescu, şi sâ 'lu mărturiséscă în publicu de Fiiu allu lui Dumneḑeu (Ioan 1, 31—34); ér pe de alta, câ Iisus botezându-se, a abolitu Botezul lui Ioan cellu cu apă fără iertarea pĕcatelor, şi a instituitu pre allu sêu cellu distribuitor de darurile Sântului Spiritu, şi curăţitoru de pĕcate. Acésta dar ne obligă pre noi cei renăscuţi din apă şi din Spiritu de a mărturisì pre Christos de Fiiu alu lui Dumneḑeu, şi a respecta cu multă pietate Sacramentul Sântului Botezu, prin care noi amu primitu darurile Sântului Spiritu, după mĕssura credinţei, şi suntemu consacraţi de fii ai lui Dumneḑeu, şi moşteni ai împĕrăţiei salle.

# CAP IV.

**Istoria tentaţiunii lui Iisus. Modul cu care elu a începutu ministerul sêu în Galileea, predicându penitenţa, allegêndu Apostoli, şi operându miracole.**

1. Atunci Iisus fu condus în desertu de Spiritul, spre a fi tentatu de Diavolul.
2. Şi ajunându patru-ḑeci de ḑille şi patru-ḑeci de nopţi, după aceea a flămĕnḑitu
3. Şi apropiindu-se tentatorul, ḑisse: de esti fiiulu lui Dumneḑeu, ḑi, ca petrele acestea, sâ se facă pâni.
4. Ear ellu respunḑêndu, ḑisse: scris este: „Nu nu mai cu pâne va trăi omul, ci cu totu cuvêntul purces din gura lui Dumneḑeu".
5. Atunci îllu transportâ Diavolul în Sânta Cetate, şi îllu pusse pre aripa templului;
6. Şi îi ḑisse: de esti fiiul lui Dumneḑeu, aruncă-te jos; câ scris este: „Câ ângerilor sei va ordona pentru tine, si pre mâni te vor ridica, ca nu cându-va sâ ţi împedici de pétră piciorul têu".
7. Ḑisse câtre densul Iisus: érăşi scris este: „Nu vei tenta pre Domnul Dumneḑeul têu".
8. Ear îllu transportâ Diavolul într'un munte înaltu fórte, şi îi arătâ tóte împĕrăţiile lumii, şi gloria lor;
9. Şi îi ḑisse: pre tóte acestea ţie le voiu da, déca, căḑêndu, te vei închina mie.
10. Atunci Iisus îi ḑisse: pei dinaintea mea, Satano! câ scris este: „Domnului Dum-

neḑeului têu te vei închina, şi nu mai pre dênsul vei adora".

11. Atunci îlu lăssâ Diavolul; şi éttă ângeri se apropiară, şi îi serviau.

12. Şi auḑindu Iisus, câ Ioan s'a pus la închisóre, se retrasse în Galileia.

13. Şi lăssându Nazaretul, ducêndu-se, locuì în Capernaum, cetate maritimă, pe confincle lui Zabulon şi Neftalim.

14. Ca sâ se plinéscă ceea ce s'a ḑis prin Isaia profetul, ce ḑice:

15. „Pământul lui Zabulon, şi pământul lui Neftalim, cal a mârii, dincolo de Iordan, Galileia gintelor:

16. „Poporul celu ce zace întru întunerecu a vĕḑutu lumină mare; şi celor ce zacu în laturea şi în umbra morţii lumină a resăritu lor".

17. De atunci a începutu Iisus a predica, şi a ḑice: penitenţiaţi-vĕ, câ s'a apropiatu împĕrăţia cerurilor.

18. Şi âmblându Iisus pre lângă marea Galileei, vĕḑù doi fraţi, pre Simon care sâ ḑice Petru, şi pre Andreiu fratele lui, aruncându reţéoa în mare, câ erau pescari;

19. Şi ḑisse lor: veniţi după mine, şi vĕ voiu face pescari de ómeni.

20. Ear ei îndată lăssându reţelele, urmară după dênsul.

21. Şi înaintându de acolo, vĕḑù alţi duoi fraţi, pre Iacob alu lui Zebedeu, şi pre Ioan fratele lui, în vas cu Zebedeu tatăl lor, reparându-şi reţelele, şi îi chiemâ.

22. Ear ei îndată lăssându vasul şi pre tatăl lor, urmară după dênsul.

23. Şi încungiura Iisus prin tótă Galileia, învăţându în sinagogele lor, şi predicându Evangelia împĕrăţiei, şi însănătoşindu tótă bóla şi tótă neputinţa în poporu.

24. Şi se respăndì fama lui în tótă Siria, şi addusseră la dênsul pre toţi câţi erau în suferinţe, fiindu coprinşi de differite bóle şi chinuri: demoniaci, lunatici, şi paralitici; şi îi făcù sănătoşi.

25 Şi urmară după dênsul glóte multe, din Galileia, din Decapole, din Ierusalem, din Iudeia, şi de dincolo de Iordan.

## REFLEXIUNI.

V. 1—11. Asupra tentaţiunii Domnuluí nostru Iisus Christos trebue mai ântêiu sâ observâmu în genere, câ Satana, tentându pre Iisus în desertu, voia a se asigura déca elu este Fiiul lui Dumneḑeu, adecă Messia; şi câ Dumneḑeu permisse acésta tentaţiune, pentru ca Diavolul, convingêndu-se de acéstă veritate, sâ respecte în viitoru puterea lui Iisus (Mat. 8, 29); şi pentru a se vedea, câ Iisus era venitu în lume spre a distruge împĕrăţia Diavolului. Ear în parte din acéstă istorie putemu cullege, câ simţiciunea cârnii şi orgoliul minţii au fostu armele, cu care nevedutul Satan, prin vĕḑutul balauru, a attacatu şi a scos din fericirea paradisului pre Adam celu vechiu, care a ascultatu mai multu de însinuârile tentatorului, de câtu de cuvêntul Creatorului; câ totu cu acele arme a attacatu şi pre Adam celu Nou, înaintea câruia ênsă remasse învinsu şi ruşinatu; câ

totu cu aceleaşi arme pênĕ astăḑi attacă şi pre fie care adorator alu lui Christos, sub differite forme; dar câ noi ênsă, după exemplul Mântuitorului nostru, să cade sâ respingemu departe de la noi ori-ce tentaţiune, şi maĭ alles pre acelea, care aru tinde a ne induce în neîncrederea în Dumneḑeu, în sumeţia puterilor nóstre, şi în nesătióşa iubire de gloria cea deşartă a lumii acesteia; sau care ne-aru deturna dela adoraţia adevĕratului Dumneḑeu, şi de la fidelitatea ce îi datorimu. — Modul cu care Domnul nostru a respinsu tentaţiunile lui Satan, servindu-se totu d'auna cu passagiuri din Sânta Scriptură, ne învaţă, câ numai prin esacta cunoscinţă şi aplicarea cuvêntului lui Dumneḑeu vomu putea nimicì tóte tentaţiunile trupesci şi sufletesci. Cade se dar totulor Crestinilor, şi mai alles clericilor, a medita şi a studia Dumneḑeésca Scriptură cu multă aplicaţiune, pentru a putea avea la îndemână mântuitórele ei precepte la ori-ce împrejurare.

V. 12—14. După ce Iisus eşì triumfătoru din lupta tentaţiunilor; după ce se informâ, câ Ioan Precursorul sêu îşi finisse călĕtoria ministeriului sêu, pus fiindu la închisóre din ordinul Tetrarchului Erod, se retrasse în Galileia, nu dór temêndu se pentru sine cellu ce se născusse sâ móră pentru lume, ci ca sâ ne arate nouĕ exemplu de prudinţă, sâ preferimu mai bine a ne retrage dinaintea celui rêu de câtu să'i dâmu ocasie a se face şi mai rêu.

V. 15 16. Iisus fu silitu a părăsì Nazaretul în care vieţuisse din copilărie, pentru necredinţa compatrioţilor sêi (Luc. 4, 16—30), şi se dusse de se stabilì în Capernaum, ai cărui locuitori zăceau în întunerecul idolatriei şi în umbra morţii pĕcatului, ca

sâ arate prin acéста, câ patria unui păstoru, unui predicatoru evangelicu, este acolo, unde întunerecul nesciinţei şi allu necredinţei este mai grossu. — Ferice de populii pre carii i-a luminatu lumina cea mare a Evangeliei lui Christos; dar vai de aceia cari şi în midlocul acestui oceanu de lumină cerâscă închidu ochii minţii, şi vieţuescu tot păgânesce!

V. 17. Din lectura acestui versetu aflâmu, câ Domnul nostru a începutu a predica Evangelia sa totu cu acelléşi cuvinte ca Precursorul sêu: pocăiţi-vě, câ s'a apropiatu împěrăţia cerurilor. Din acésta ne învăţâmu, câ pocăinţa, adecă totala părăsire de pěcate, şi sânţenia vieţei, a fostu şi va fi totu d'auna condiţia, fără de care nimeni nu se póte face discipol allu lui Christos, sau sâ intre întru împěrăţia cerurilor (1 Cor. 6, 9—10).

V. 18—22. Allegerea ce Domnul nostru făcù, chiemându nisce pescari spre a face dintrênşi Apostolli şi predicatori ai lumii, este fórte remarcabilă; acésta probézâ pênĕ la evidenţă, câ marele succes ce avù mai la urmă predicaţiunea lor, nu provenia de la dênşi, ci dela cellu ce disesse câtre dênşi: veniţi după mine, şi vě voiu face pescari de ómeni. Docilitatea ênsă a pescarilor la cuvêntul lui Iisus, ne ruşinézâ fórte multu pre noi, cari nici uă dată nu voimu sâ-lu urmâmu fără murmur.

V. 23—25. În fine vindecârile patimelor corporale, cu care Iisus însocia divinile salle învăţături, tindeau a arăta câ ellu era trămisu de la Dumnedeu (Ión 11, 52); câ doctrina sa era cerêscă (Idem. 12 49 —50); şi câ ellu era venitu în lume pentru îndoitul bine, spiritual şi corporal allu ómenilor.

# CAP V.

**Capul acesta și celle duo următóre coprindu admirabilul discursu, întitulatu orațiunea de pe munte, pentru, câ Iisus a rostit'o de pe un munte în presența nou-alleșilor sêi discipoli și a poporului ce urma după dênsul. In partea orațiunii coprinsă în capul acesta, Iisus arată: 1. Ca ce felu de dispoșițiuni sâ cade sâ aibă cellu ce voesce sâ se facă discipol allu sêu; 2. Câ discipolii sêi trebue sâ fie modelu de purtare și de înțelepciune pentru cei-l-alți ómeni; 3. Câ ellu n'a venitu sâ aboléscă legea, ci sâ o perfecționeze; pentru acésta și cerre de la discipolii sei o moralitate multu mai perfectă de câtu a Fariseilor; ellu lămuresce asésta prin explicația unor precepte din lege, arătêndu adevěratul lor ințeles.**

1. Vědêndu dar glótele, se suì în munte; și ședêndu ellu, se apropiară la dênsul discipolii sei.

2. Și deschidêndu-și gura, îi învěța pre dênși, dicêndu:

3. Fericiți cei umili cu spiritul, câ acellora este împěrăția cerurilor.

4. Fericiți cei ce se întristéză, câ aceia se vor consola.

5. Fericiți cei blândi, câ aceia vor moștenì pămêntul.

6. Fericiți cei ce flămĕndescu și însetéză de dreptate, câ aceia se vor sătura.

7. Fericiți cei milostivi, câ aceia se vor miluì.

8. Fericiți cei curați cu inima, câ aceia vor vedea pre Dumnedeu.

9. Fericiți făcătorii de pace, câ aceia fii lui Dumnedeu se vor chiema.

10. Fericiți cei persecutați pentru dreptate, câ acellora este împěrăția cerurilor.

11. Fericiţi veţi fi, cându vĕ vor insulta şi persecuta, şi vor ḑice totu cuvêntul rêu, contra vóstră minţindu, pentru mine.

12. Bucuraţi-vĕ şi săltaţi, câ plata vóstră multă este în ceruri; câ-ci aşa au persecutatu pre profeţii cei mai 'nainte de voi.

13. Voi sunteţi sarea pămêntului: ér déca sarea îşi va perde puterea sa, cu ce se va săra? de nimicu nu mai e bună, de câtu a se arunca afară, şi a se călca de ómeni.

14. Voi sunteţi lumina lumii. Nu póte sâ se ascunḑă cetatea de-asupra muntelui pusă;

15. Nici aprinde cineva luminare, şi o pune sub modiu, ci în candelabru, şi luminéză totulor cellor din casă.

16. Aşa sâ lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca sâ vaḑă faptele vóstre celle bune, şi sâ glorifice pre Tatăl vostru cellu din ceruri.

17. Nu socotiţi câ am venitu sâ abrogu, legea, sau profeţii; nu am venitu sâ abrogu ci sâ plinescu.

18 Câ-ci adevêru ḑicu vouĕ: pênĕ ce va trece cerul şi pămêntul, o iotă sau un punctu nu va trece din lege, pênĕ ce tóte se vor face.

19. Acella dar care va viola unul din aceste comandamente mai mici, şi va învăţa astu-felu pre ómeni, mai micu se va chiema întru împĕrătia cerurilor; ér cellu ce va face şi va învăţa, acella mare se va chiema întru împĕrăţia cerurilor.

20. Câ-ci ḑicu vouĕ, câ de nu va întrece dreptatea vóstră pre a Cărturariler şi a Fa-

riseilor, nu veţi intra întru împěrăţia cerurilor.

21. Aţi auḑitu câ s'a ḑis celor vechi: sâ nu uciḑi; şi câ celu ce va ucide, culpabilu va fi judecâţii.

22. Ear eu ḑicu vouě: câ totu celu ce se měnie pre fratele sêu fără cuvêntu, culpabilu va fi judecâţii; ér celu ce va ḑice fratelui sêu; racà! culpabilu va fi Sinedriului; ér celu ce'i va ḑice: nebune! culpabilu va fi la Gecna focului.

23. Deci, de 'ţi vei aduce darul têu la altaru, şi acolo ìţi vei aduce aminte, câ fratele têu are ceva asupra ta;

24. Lassă acolo darul têu înaintea altarului, şi du-te, ântêiu împacă te cu fratele têu, şi venindu, offeresce-ţi darul.

25. Acordézâ-te curêndu cu adversarul têu pêně esti cu dênsul pre calle, ca nu cânduva sâ te predea adversarul judecătorului, şi judecătorul sâ te predea sergentului, şi sâ fii pus la închisóre;

26. Adevêru ḑicu ţie: nu vei eşì de acolo, pêně nu vei aquita celu după urmă quadrantu.

27. Aţi auḑitu câ s'a ḑisu celor vechi: sâ nu comiţi adulteriu;

28. Ear eu ḑicu vouě: câ ori cine cautâ spre femee pentru a o poftì, a comis deja adulteriu cu dênsa întru inima sa.

29. Ear déca ochiul têu celu dreptu te smintesce, scóte'lu, şi'lu lépědă dela tine; câ-ci mai de folosu este ţie, unul din membri

têi sâ se pérḑă, de câtu totu corpul têu sâ
se arunce în Geenna.
30. Şi déca mâna ta cea dréptă te smin-
tesce, taie-o, şi o lépĕdă de la tine; câ-ci mai
de folos este ţie, unul din membri têi sâ se
pérḑă, de câtu totu corpul têu sâ se arunce
în Geenna.
31. S'a ḑis âncă: câ cellu ce va voi sâ 'şi
lasse muierea sa, sâ'i dea carte de despăr-
ţire;
32. Ear eu ḑicu vouĕ: câ cellu ce 'şi va
lăssa muierea sa, afară de cuvêntu de forni-
caţiune, o face sâ comită adulteriu; şi cellu
ce va lua pre cea lăssată, comite adulteriu.
33. Earăşi a'ţi auḑitu câ s'a ḑis cellor
vechi: nu vei sperjura, ci vei aquita Dom-
nului jurămintele talle;
34. Ear eu ḑicu vouĕ: nu juraţi nici cum;
nici pre ceru, câ este scaunu alu lui Dum-
neḑeu;
35. Nici pre pămêntu, câ este asternutu
alu piciórelor lui; nici pre Ierusalem, câ este
cetate a Marelui Impĕratu;
36. Nici pre capul têu nu jura, câ nu poţi
unu firu de pĕru albu sau negru sâ faci.
37. Ci fie cuvêntul vostru, aşa aşa, nu nu;
ér prissosul acestora de la celu Rêu este.
38. Aţi auḑitu câ s'a ḑis: ochiu pentru
ochiu, şi dinte pentru dinte;
39. Ear eu ḑicu vouĕ: nu vĕ oppuneţi cel-
lui réu; ci de te va pălmui cineva preste
falca dréptă, întórce'i lui şi pre ceealaltă.

40. Şi cellui ce vrea sâ se judece cu tine, ca sâ'ţi ia vestmêntul, lassă'i şi cămaşa.

41. Şi cellu ce te constrînge sâ mergi o milă de locu, mergi cu dênsul duo.

42. Cellui ce cerre de la tine, dâ'i; şi celui ce voesce a se împrumuta de la tine, nu'i întórce dosul.

43. Aţi auditu câ s'a disu: sâ iubesci pre aprópele têu, şi sâ urâsci pre inimicul têu;

44. Ear eu dicu vouĕ: iubiţi pre inimicii vostri, binecuvĕntaţi pre cei ce vĕ blestemă pre voi, bine faceţi cellor ce vĕ urâscu pre voi, şi vĕ rugaţi pentru cei ce vĕ supĕră şi vĕ persecută;

45. Ca sâ vĕ faceţi fii ai Tatălui vostru cellui din ceruri; câ-ci, pre sórele sêu îllu resare preste cei rêi şi preste cei buni, şi plouă preste drepţi şi preste nedrepţi.

46. Câ-ci déca veţi iubi pre cei ce vĕ iubescu pre voi, ce plată veţi avea? au nu şi vameşii aceeaşi facu?

47. Şi déca salutaţi pre fraţii vostri, ce mai multu faceţi? au nu şi păgânii asemenea facu?

48. Fiţi dar voi perfecţi, precum Tatăl vostru cellu din ceruri perfectu este.

## REFLEXIUNI.

V. 1 – 12. Scopul Mântuitorului în oraţiunea de pre munte este în genere de a instrui pre Apostolii sei, şi printrênşii pre toţi Chrestinii, despre cele mai de căpetenie datorii ale Chrestinismului: trebue dar sâ o meditâmu cu multă luare aminte şi aplicaţiune,

şi sâ ne regulâmu viaţa după divinele precepte în trênsa coprinse.

Omul fiindu imagine a lui Dumneḑeu, care este suprema foricire, se nasce cu dorinţa de a fi fericitu; dar lăsatu de sine, ellu caută fericirea acolo unde nu este ea, şi de aceea cei mai mulţi ómeni cadu în mormêntu fâră sâ o fi ajunsu. In fericirile coprinse în acestu capitul, Fiiul şi Cuvêntul lui Dumneḑeu, care a venitu în lume sâ lumineze pre omu, arată în ce consistă adevĕrata fericire, unde trebue sâ o caute cineva, şi care sunt semnele characteristice, după care se vor cunósce discipolii sêi, adecă adevĕraţii Chrestini. Characterul lor este de a fi, fâră vicleşugu, penitenţi, blânḑi, amatori de dreptate mai presus de tóte, compătimitori, sinceri, pacifici; de a suferi cu bărbăţie şi perseverenţă pentru causa dreptăţii, insultele, calomniile, persecuţiunile, de la ómenii cei urîtori de dreptate şi de adevêru. In fine Iisus declară, câ cei ce vor vieţui după regulele acestea, vor fi recompensaţi cu adevĕrata fericire, şi în lumea acésta, dar mai alles în ceealaltă, unde fericirea nu încetéză. — Veḑi dar, iubite cititorule, de ai în realitate characteristicile de mai sus; şi déca cumva nu le ai, grăbesce-te a ţi le agonisì; câ-ci fâră de dênsele în zadar te fălesci cu numele de Chrestinu.

V. 13—16. Profeţii Vechiului Testamentu erau trămişi câtre uă singură naţiune a fiiloru lui Israel: Iisus Christos, ḑicêndu Apostolilor sêi: Voi sunteţi sarea pămêntului... Voi sunteţi lumina lumii! le spune de la începutu, câ are sâ'i trămiţă la tóte naţiunile pămêntului, spre a le lumina cu predica Evangeliei, şi a le curăţì de corrupţiunea şi putreḑunea pĕcatului prin exemplul vieţei lor. — Ascultaţi

Episcopi! ascultaţi preoţi! ascultaţi cuvêntul Domnului! Voi sunteţi sarea cea morală a pămêntului! Voi sunteţi lumina cea spirituală a lumii! Deci aşa sâ lumineze lumina înţelepciunii şi a moralitâţii vóstre înaintea ómenilor, ca sâ vadă faptele vóstre celle bune, şi sâ măréscă pre Tatăl vostru cellu din ceruri, imitându-vě întru acestea! Dar un Episcopu, un Preotu, fâră sciinţa cuvêntului Evangeliei, fâră moralitate în purtare ce altu este? de câtu uă sare dessărată şi împuţită, carea de nimicu altu nu mai e bună, de câtu a fi aruncată afară din stima ómenilor, şi despreţuită? Dar ceea ce sunt Episcopii şi Preoţii către ceilalţi Chrestini, aceeaşi sunt şi Chrestinii către ceilalţi ómeni necrestini, sare morală şi lumină spirituală: Astufelu dar sâ lumineze lumina înţelepciunii şi a moralitâţii vóstre, Chrestinilor, înaintea ómenilor, ca sâ vadă faptele vóstre celle bune, şi sâ măréscă pre Tatăl vostru cellu din ceruri, căruia ca fii sâ cade sâ vě asemĕnaţi cu înţelepciunea şi cu virtutea.

V. 17—20. Pĕcatul este abominaţie înaintea lui Dumneḑeu; legea este organul de condamnaţiune a pĕcatului. Iisus dar declară discipolilor sei, câ ellu n'a venitu sâ dispenseze pre ómeni de observarea legii, ci din contra, ellu însuşi sâ împlinéscă pênĕ la cellu mai micu preceptu allu ei; şi câ ei, déca nu vor practica dreptatea într'un modu multu mai perfectu de câtu Fariseii şi Cărturarii, cari erau stimaţi de cei mai sânţi ómeni în Israel, nu vor putea fi discipoli ai sei. Elu le mai ḑice, câ ei nu trebue sâ se mărginéscă ca Fariseii a învăţa numai pre alţii sâ împlinéscă legea, ci sâ o împlinéscă ei mai ăntêiu, ca sâ pótă avea dreptul sâ înveţe apoi şi pre alţii

sâ o împlinéscă. — Eattă principala datorie a unuĭ Episcopu, a unui preotu; dar nu mai pucin şi a unui magistratu, a unui superioru, a unui profesoru, a unui părinte de familie.

V. 21—48. Explicaţiunea ce Domnul nostru a datu cellor mai de căpetenie precepte morale alle legii vechi ne învaţă, câ Dumneḑeu definde şi pedepsesce riguros, nu numai crimele celle vĕdite şi pĕcatele cele expres condamnate de lege, ci ellu condamnă asemenea şi cugetele, şi poftele celle desfrĕnate, cari în ochii ómenilor se paru a fi innocente. Afară de acéstă observaţiune generală, şi care este de uă mare importanţă, aflâmu ăncă patru instrucţiuni speciale:

Cea d'ăntêiu este, câ mĕnia, injuriile, ba chiar şi vorbele de despreţu aruncate din ură contra aprópelui, sunt totu aşa de condamnabile înaintea lui Dumneḑeu, ca şi omorul; câ-ci adessea attingerea despreţuitóre produce supĕrare, superarea produce mĕnie, mĕnia produce cértă, cérta produce bătae, bătaea póte produce omoru, care e crima cea mai detestabilă înaintea lui Dumneḑeu. Măntuitorul dar ne învaţă, câ departe de a urî pre cineva, din contra noi trebue sâ lucrâmu din tóte puterile nóstre spre a avea pace cu toti ómenii, şi câ nu ne este permis de a offeri darurile şi rugăciunele nóstre înaintea lui Dumneḑeu, déca nu mai ăntêiu ne vomu împăca cu cei ce vomu sci câ au ceva asupra nóstră.

A duoa instrucţiune privesce înfrĕnarea pofteloru carnale. Şi înprivinţa acésta cerescul Dascăl ne învaţă, câ poftele cele desfrĕnate sunt totu aşa de culpabile înaintea lui Dumneḑeu, ca şi adulteriul consomatu, pentru câ acesta nu este de câtu resultatul acelora, şi câ un Chrestin, pentru a nu ajunge la

faptă, trebue mai ăutêiu sâ nu priiméscă în inimă poftele cele illicite: sê-şi mortifice simţurile, sâ-şi scóţă ochiul, sâ-şi taiă mâna; adecă, sâ renunţe la amiciile şi contacturile persónelor şi celor mai de aprópe, cându acelea 'i s'aru face ocasiune de smintélă şi de cădere. — Ear pentru aceea ce privesce viaţa conjugală, Măntuitorul adaogă, câ sacra legătură a meritagiului, pentru ori-ce altu motivu nu póte fi ruptă, de câtu numai pentru motivul de adulteriu; şi câ despărţirile ce se facu subt alte pretexte, sunt fórte culpabile înaintea lui Dumnedeu, şi vătĕmătóre societâţii.

A treia instrucţiuue concerne jurămêntul. Doctrina lui Iisus Christos asupra acestui articol este, câ Chrestinul nu trebue sâ jure nici cum; ci sâ se mărginéscă numai simplu a afirma, sau a nega, printr'un Aşa sau Nu: ênsă cându dice, Aşa! sâ fie aşa; şi cându dice, Nu! sâ fie nu.—A! câtu de departe de acestu divinu comandamentu sunt acei Chrestini, cari cu cea mai mare uşurinţă, şi chiar pentru bagatele, se jură pre Dumnedeul lor, pre viaţa lor, pre sufletul lor, pre ochii lor, pre legea lor; şi mai cu sémă aceia, cari jură prin tribunale pe nedreptu pentru uă meschină plată, şi prin acésta vêndu dreptul aprópelui, şi îllu sărăcescu.

A patra instrucţiune privesce resbunarea. Asupra acestui punctu Măntuitorul ne învaţă, câ trebue sâ ne abţinemu de la ori-ce felu de resbunare; şi mai bine sâ sufferimu injuriile şi nedreptăţirile, de câtu sâ întórcemu rêu pentru rêu: mai bine sâ renunţâmu la dreptul nostru, cându nu va fi chipu de înţelegere, de câtu sâ ne judecâmu cu fii nedreptâţii şi ai periciunii.

După acestea Fiiul lui Dumnedeu, ridicându-se mai pre sus de tótă filosofia omenéscă, ne comandă sâ iubimu, nu numai pre cei ce ne iubescu pre noi, ci şi pre cei ce ne urâscu şi ne persecută pre noi, ca prin acésta sâ ne asemĕnâmu lui Dumnedeu tatălui nostru, carele resare sórele sêu binefăcătŏru, şi preste cei rêi ca şi preste cei buni, şi adapă cu plóe, şi ţérrina cellui nedreptu ca şi pre a celui dreptu. In fine ellu adaogă, câ perfecţiunea Chrestină consistă întru a imita pre Dumnedeu în iubire şi în binefacere.

---

# CAP VI.

**In capitulul acesta Iisus instruesce pre discipolii sĕi despre limosină sau milostenie, despre rugăciune, despre ajunu sau postu: elu le comăndă de a se feri la aquitarea acestor acte religióse de ipocrisie şi de ostentaţiune; câci altminteri nu potu spera recompensă de la Dumnedeu. 2. Ellu le definde de a aduna comori pre pământu, şi îi exortă a se repausa asupra Provedinţei, şi a căuta mai ăntêiu împĕrăţia lui Dumnedeu şi dreptatea lui, şi atunci trebuinciósele vieţei li se vor da cu prissosu.**

1. Luaţi a minte milostenia vóstră sâ nu o faceţi înaintea ómenilor spre a fi vĕduţĭ de dênşi; ér de nu, plată nu aveţĭ dela Tatăl vostru cellu din ceruri.

2. Cându dară faci milostenie, nu trompetà înaintea ta, precum facu făçarnicii în sinagoge şi în strade, pentru a fi lăudaţi de ómeni: adevêru dicu vouĕ, îşi iau plata lor.

3. Tu ênsă cându faci milostenie, sâ nu scie stânga ta ce face drépta ta.
4. Ca sâ fie milostenia ta întru ascunsu; şi Tatăl têu cellu ce vede întru ascunsu, acella va resplătì ţie la arătare.
5. Şi cându te rogi, nu fii ca făçarnicii; câ le place în sinagoge şi în unghiurile stradelor sâ se róge stându, ca sâ fie vĕḑuţi de ómeni: adevêru ḑicu vouĕ, câ îşi iau plata lor.
6. Ear tu cându te rogi, intră în cămara ta, şi încuindu uşa ta, rógă-te Tatălui têu cellui întru ascunsu; şi Tatăl têu cellu ce vede întru ascunsu, va resplătì ţie la arătare.
7. Şi rugându-vĕ, nu vorbiţi multe, precum facu păgânii; câ li se pare, câ în multa lor vorbire vor fi auḑiţi.
8. Deci nu vĕ asemĕnaţi lor; câ ci Tatăl vostru scie de ce aveţi trebuinţă, mai nainte de a cerre voi dela dênsul.
9. Astufel dar sâ vĕ rugaţi voi: Tatăl nostru, carele esti în ceruri, sănţéscă-se numele têu.
10. Vie împĕrăţia ta, facă-se voea ta precum în ceru şi pre pămêntu.
11. Pânea nóstră cea spre fiinţă dâ-ne-o nouĕ astăḑĭ:
12. Şi ne értă nouĕ greşalele nóstre, precum ertâmu şi noi greşiţilor nostri:
13. Şi nu ne duce pre noi în tentaţiune, ci ne deliberă de cellu Rêu. Câ a ta este împĕrăţia, şi puterea, şi mărirea, în seculi, amin.
14. Câ de veţi erta ómenilor greşalele lor, va erta şi vouĕ Tatăl vostru celu cerescu;

15. Ear de nu veţi erta ómenilor greşalele lor, nici Tatăl vostru nu va erta greşalele vóstre.

16 Şi cându ajunaţi, nu vĕ faceţi trişti ca făţarnicii : câ îşi desfigurézză feçele, ca sâ se pară ómenilor câ ajunézză: adevêru dicu vouĕ, câ îşi iau plata lor.

17. Ear tu cându ajunezi, unge'ţi capul şi spală'ţi faça.

18. Ca sâ nu te arâţi ómenilor ajunându, ci Tatălui têu celui întru ascunsu; şi Tatăl têu celu ce vede întru ascunsu, va resplăti ţie la arătare.

19. Nu vĕ adunaţi vouĕ comori pre pămêntu, unde moliile, şi rugina le strică, şi unde furii le sapă şi le fură.

20. Ci vĕ adunaţi vouĕ comori în ceru, unde nici moliile nici rugina le strică, şi unde furii nu le sapă nici le fură;

21. Câ unde este comóra vóstră, acolo va fi şi inima vóstră.

22. Luminătorul corpului este ochiul: deci déca ochiul têu va fi curatu, totu corpul têu va fi luminatu;

23. Ear déca ochiul têu va fi turbure, totu corpul têu va fi întunecatu. Deci décă lumina cea dintru tine este întunerecu, întunerecul óre câtu va fi?

24. Nimenea nu póte servì la duoi Domni; câ-ci, sau pre unul va urî şi pre cellaltu va iubì, sau de unul se va lipì şi pre cellaltu va despreţuì. Nu puteţi servì lui Dumnedeu şi lui Mamona.

25. Pentru acésta ḑicu vouĕ : nu vĕ îngrijiţi de sufletul vostru, ce veţi mănca şi ce veţi bea ; nici de corpul vostru, cu ce vĕ veţi îmbrăca. Au nu este sufletul mai multu de câtu nutrimentul, şi corpul de câtu vestmêntul ?

26. Căutaţi la passerile cerului, câ nu sémĕnă, nici secerĕ, nici adună în grănare, şi Tatăl vostru cellu cerescu le nutresce : au nu differiţi voi cu multu de câtu acestea ?

27. Dar cine din voi îngrijindu-se, póte adăogì staturei salle unu cotu ?

28. Şi pentru vestmêntu ce vĕ îngrijiţi ? luaţi aminte la crinii ţérrinei, cumu crescu : nu se ostenescu, nici torcu ;

28. Şi ḑicu vouĕ, câ nici Solomon, în tótă gloria sa, nu se îmbrăca ca unul din acestia.

30. Deci déca pre érba câmpului, care astăḑi este, şi mâne în coptoru se aruncă, Dumneḑeu astu-fel o îmbracă, au nu mai vîrtos pre voi, puçinu credincioşilor ?

31. Deci nu vĕ îngrijiţi, ḑicêndu ; ce vomu mănca, sau ce vomu bea, sau cu ce ne vomu îmbrăca ?

32. Câ-ci pre tóte acestea păgânii le cautǎ; ér Tatăl vostru cellu cerescu scie câ aveţi trebuinţă de tóte acestea.

33. Ci căutaţi mai ăntêiu împĕrăţia lui Dumneḑeu şi dreptatea lui, şi acestea tóte se vor adaoge vouĕ.

34. Drept aceea, nu vĕ îngrijiţi pentru mâne ; câ-ci cea de mâne se va îngriji de alle salle : destul este ḑillei reutatea ei.

## REFLEXIUNI.

Din partea ăntêia a acestui capitul aflâmu, câ milostenia, rugăciunea, şi postul, sunt trei datorii fórte importante în Religiune, şi cum câ noi Chrestinii sâ cade sâ le împlinimu cu sinceritate, şi cu scopu de a dobăndì resplată, nu de la ómeni, ci de la Dumneḑeu, care vede ascunsurile inimei. La acéstă observaţiune generală sâ cade sâ adăogimu celle următóre. In ceea ce privesce ajunul sau postul, în legea vechie uă singură ḑì în anu era *destinată* postului publicu, ḑioa expiaţiunii, în care nu era permis nici a mănca nici a bea: acì ênsă nu este vorba de acestu postu communu, ci de nisce posturi voluntarii ce'şi impuneau devoţii Israeliţi, şi la care Fariseii făceau un mare abusu de făçărnicie, ca şi la milostenie şi la rugăciune, exagerându tóte nu mai ca sâ fie lăudaţi de ómeni: câ-ci, câudu dà câte uă şetivá milostenie, căuta sâ o dea cu multă fanfaronadă, şi numai acolo unde se aflau ómeni mulţi adunaţi, ca sâ'i vaḑă, şi sâ'i stimeze de milostivi: cându se ruga, şi în sinagoge, ba ăncă şi în respântiile stradelor, se ruga cu multă ostentaţiune, şi stându în picióre, érăşi cu scopu de a'i vedea ómenii, şi a'i crede de pioşi: cându posteau, îşi desfigurau feçele artificialmente, ca sâ se pară ómenilor paliḑi şi ligniţi ca de uă lungă şi aspră postire; în scurtu, ei făceau tóte nu mai pentru ochii ómenilor, de la cari trăgeau nu puçinu profitu material cu acéstă mască de pietate. De aceea dară Domnul nostru declară, câ ei îşi luau plata de la ómeni, şi de la Dumneḑeu n'aveau a astepta, de câtu osêndă pentru amăgitórea lor făçărnicie. In contra acestor abusuri farisaice Domnul nostru ordonă

discipolilor sei, şi nouĕ Chrestinilor, de a ne ferì fórte multu de ipocrisie şi de vanaglorie la împlinirea acestor acte religióse, adducêndu-ne a minte câ suntemu pururea în presenţa lui Dumneḑeu celui ce vede tóte faptele nóstre, ba âncă şi cugetele inimei nóstre.

Ear în privinţa rugăciunii în special, Domnul nostru ne ordonă sâ nu vòrbimu multe către Dumneḑeu Tatăl nostru, pentru câ ellu scie de ce avemu trebuinţă, mai nainte de a cerre noi de la dênsul. Rugăciunea fiindu celu mai dintêiu actu allu adoraţiei divine, Fiiul lui Dumneḑeu ne a formulatu şi modelul, prin care ne învaţă cum să ne rugâmu Tatălui nostru celui din ceruri; şi find-câ suplica ne a făcut'o însu'şi Fiiul cellui ce are a o priimì, se înţelege, câ ellu a coprinsu întrênsa totu ce trebue sâ'i cerremu, totu ce privesce la gloria lui Dumneḑeu şi la fericirea nóstră în genere.

In acéstă formulă, întitulată — Rugăciunea Domnéscă, — numindu noi pre Dumneḑeu tată allu nostru, recunóscemu neapĕratu, câ noi toti Chrestinii suntemu fraţi, şi câ prin urmare noi trebue sâ ne iubimu şi sâ ne ajutâmu unul pre altul ca fraţii.

Noi cerremu sâ ne ajute sâ fimu atâtu de virtuoşi, în câtu prin faptele nóstre celle sânte sâ se măréscă prea sântu numele Tatălui nostru celui din ceruri.

Noi chiemâmu pre Dumneḑeu sâ împĕrăţéscă prin Fiiull sêu în inimele nóstre, ca sâ putemu împlini voea lui cu aceeaşi docilitate, cu care o împlinescu ângerii în ceruri, fără cea mai mică întârḑiere, sau abatere.

Noi cerremu dela Tatăl nostru cellu cerescu sâ ne dea ca unoru fii pânea, adecă subsistenţa vieţei, spre a putea face totu mai multu voea lui.

Si fiindu câ meritul rugăciunii consistă în pacea consciinţei, noi asigurâmu pre Dumneḑeu despre acésta, şi cerremu, ca atâtu numai sâ ne erte elu nouĕ greşalele nóstre, pre câtu vomu erta şi noi celor ce ne greşescu nouĕ.

Dar după tóte acestea recunóscemu îndată câ amu promis lucruri cam cu greu de împlinitu pentru slăbiciunea nóstră, şi de aceea ne rugâmu lui Dumneḑeu sâ nu permită de a cădea noi în tentaţiune, ci elu, ca unu Atot-puternicu şi Tată bine voitoru, sâ ne delibere de celu Rêu.

Apoi la finitul rugăciunii, pentru a face şi mai înţelésă cerésca doctrină a împăciuirii, Domnul nostru declară lămuritu, câ déca noi nu vomu erta ómenilor greşalele lor, nici Dumneḑeu Tatăl nostru nu va erta nouĕ greşalele nóstre. Acéstă condiţiune decisivă nu este impossibilă, de óre-ce Autorul ei a justificat'o prin sĭne însuşi rostignitu pre cruce, cu piróuele în mâni şi în picióre, cu lancea în cóstă, cu coróna de spini pre capu, cu oţetul şi cu ferea în buze, rugându-se chiar pentru restiguitorii sêi, şi ḑicêndu: „Părinte értă le lor, câ nu sciu ce facu."

Cele ce urméză după v. 19—34 nu sunt de câtu unu comentaru, uă desvoltare practică a celor coprinse mai sus. Preoţii şi Cărturarii lui Israel, pe timpul venirii Domnului nostru Iisus Christos, ajunsesseră la atâta corrupţiune şi degradare, în câtu îşi perdusseră şi încrederea în Dumneḑeésca Provedinţă, şi îşi pusesseră tótă speranţa numai în Mamona, idolul avariţiei, pre care îlu adorau cu inima şi cu sufletul, de şi în faça lumii se prefâceau a fi adoratorii cei mai zeloşi ai lui Dumneḑeu; şi cu câtu mai multu voiau a esploata buna credinţă a poporului în profi-

tul lor, pre atâtu mai multu exagerau actele exteri-óre ale cultului divinu, după cum se vêdu descrise în acestu capitul, şi după cum Domnul nostru ni le va descoperi şi mai multu în alte locuri ale Evangeliei sale. Din acestu punctu de vedere dară Iisus Christos ḑicea discipolilor sei cam într'acestu chipu: „Findu câ nimeni nu póte servi la doi domni, nici voi nu veţi putea servi şi lui Dumneḑeu şi lui Mamona, dupre cum facu Fariseii; ci déca voiţi sâ fiţi discipoli ai mei şi adoratori ai lui Dumneḑeu, voi trebue sâ lucraţi cu sinceritate la propagarea Evangeliei şi a cultului divinu, şi sâ nu vĕ îngrijiţi de agonisele materiale, ba nici chiar de nutrimentu şi de îmbrăcăminte, ci sâ aveţi tótă încrederea în părintésca provedinţă a lui Dumneḑeu; căci déca elu îngrijésce pâuĕ şi de nisce păssărele ce se vêndu câtĕ duo într'un banu, şi de plantele cele efemere, cu atâtu mai multu dară va îngriji de voi fii sei, şi laboratorii Evangeliei sale."

Auḑiţi, Episcopi! auḑiţi, preoţi! auḑiţi, boeri! auḑiţi toţi Crestinii; auḑiţi cuvêntul Domnului! Nu vĕ adunaţi vouĕ comori pre pămêntu: nu vĕ închinaţ viţelului de auru; ci vĕ închinaţi lui Dumneḑeu, care a făcutu cerul şi pămêntul, şi tóte bunurile lumii pentru trebuinţele adoratorilor sei: „Căutaţi mai ăntêiu împĕrăţia lui Dumneḑeu şi dreptatea lui, şi acestea tóte se vor adaoge vouĕ."

---

# CAP VII.

In acestu capitul Iisus vorbesce despre judecâţile cele temerarii; despre prudenţa cu care trebue a se propune doctrina Evangeliei; despre eficacitatea rugăciunii: elu prescrie regula equităţii, şi îndémnă a intra prin pórta cea strimtă, şi a se feri de învăţătorii cei falşi: elu declară, câ nu toţi câţi invócă numele sêu vor intra întru împĕrăţia cerurilor; şi printr'uă similitudine conchide, câ nimicu nu folosesce cuiva de a audi cuvên'ul sêu, déca nu va pune în lucrare cele ce aude.

1. Nu judicaţi, ca sâ nu fiţi judicaţi;
2. Câci cu judicata cu care veţi judica, veţi fi judicaţi, şi cu mĕsura cu care veţi mĕsura, se va mĕsura vouĕ.
3. Şi pentru ce vedi fuscelul celu din ochiul fratelui têu, ér bârna cea din ochiul têu nu o iai a minte?
4. Sau cum vei putea dice fratelui têu: lassă sâ scoţu fuscelul din ochiul têu, pe cându éttă bârna este în ochiul têu?
5. Făçarnice, scóte ăntêiu bârna din ochiul têu, şi atunci vei putea vedea sâ scoţi fuscelul din ochiul fratelui têu.
6. Nu daţi cele sânte cânilor, nici aruncaţi mărgăritarii vostri înaintea porcilor, ca nu cându-va sâ le calce în piciórele lor, şi întorcêndu-se, sâ vĕ sfâşie pre voi.
7. Cerreţi, şi se va da vouĕ; căutaţi, şi veţi afla; bateţi, şi se v'a deschide vouĕ.
8. Câ totu celu ce cerre ia, şi celu ce caută află, şi celui ce bate 'i se va deschide.
9. Sau cine este dintre voi omul, care, de'i va cerre fiiul sêu pâne, au dóră îi va da pétră?

10. Şi de va cerre pesce, au dóră îi va da şérpe?
11. Deci déca voi rêi fiindu, sciţi a da dâri bune fiilor vostri, cu câtu mai multu Tatăl vostru celu din ceruri va da cele bune celor ce cerru de la dênsul.
12. Aşa dar, tóte câte voiţi sâ vĕ facă vouĕ ómenii, faceţi şi voi lor asemenea; câci acésta este legea şi profeţii.
13. Intraţi prin pórta cea strimtă; câci largă este pórta, şi spaţiósă este calea care duce în perḑare, şi mulţi sunt cei ce intră printrênsa.
14. Câci strimtă este pórta, şi anevoiósă calea care duce în viaţă, şi puçini sunt cei ce o află.
15. Păḑiţi-vĕ de profeţii cei mincinoşi, carii vinu câtre voi în vestminte de oi, ér pe din întru sunt lupi răpitori.
16. Din fructele lor îi veţi cunósce. Au dóră cullege cine-va struguri din spini, sau smochine din ciulini?
17. Astu-fel, totu pomul bunu produce fructe bune; ér pomul celu rêu produce fructe rele.
18. Nu póte pomul bunu sâ producă fructe rele, nici pomul celu rêu sâ producă fructe bune.
19. Totu pomul ce nu face fructe bune, se taie, şi în focu se aruncă.
20. Aşa dar după fructele lor îi veţi cunósce.
21. Nu totu celu ce'mi ḑice mie, Dómne,

Dómne, va intra întru împĕrăţia cerurilor, ci
celu ce face voea Tatălui meu celui din ceruri.
22. Mulţi vor ḑice mie în ḑioa aceea: Dóm-
ne, Dómne, au nu cu numele têu amu pro-
fetisatu, şi cu numele têu demoni amu scos,
şi cu numele têu puteri multe amu făcutu?
23. Şi atunci voiu mărturisi lor; câ nici
uă dată nu v'amu cunoscutu pre voi: depăr-
taţi-vĕ de la mine, lucrători ai fără de legii!
24. Aşa dară, totu celu ce aude aceste cu-
vinte ale mele, şi le face pre ele, asemĕna-lu-
voiu bărbatului înţeleptu, carele şi-a edificatu
casa pre pétră.
25. Şi căḑù plóea, şi veniră torentele, şi
suflară vènturile, şi loviră în casa aceea, şi
nu căḑù; pentru câ era întemeiată pre pétră.
26. Şi totu celu ce aude aceste cuvinte ale
mele, şi nu le face pre ele, asemĕna-se-va
bărbatului neînţeleptu, carele şi-a edificatu
casa pre nisipu.
27. Şi căḑù plóea, şi veniră torentele, şi
suflară vênturile, şi loviră în casa aceea, şi
căḑù; şi căderea ei fu mare.
28. Şi fu cându terminâ Iisus cuvintele a-
cestea, se spăimĕntară glótele de doctrina sa.
29. Pentru câ îi învăţa pre dênşi ca celu
ce are autoritate, şi nu ca Cărturarii.

## REFLEXIUNI.

V. 1—5. Din lectura acestoru versete aflâmu, câ nimicu nu este mai lesne, de câtu a critica şi a osĕndi greşalele aprópelui; dar câ nimicu nu este mai

anevoe, de câtu a observa, şi a'şi îndrepta nescine pĕcatele sale. Noi criticâmu şi osĕndimu cu multă asprime greşalele altora; ér pre ale nóstre nici uă dată nu voimu sâ le revisuimu. Noi observâmu cu microscopul cele mai mici greşale ale altora; dar pĕcatele nóstre amu voi sâ nu fie de nimenea observate: ênsă în zadar; câci cu mĕsura cu care mĕsurâmu noi altora, totu cu aceeaşi şi alţii ne mĕsóră nouĕ, ba âncă cu vîrfu şi îndesată. Noi osĕndimu pre alţii adesea pentru bagatele, pe cându póte câ la noi amu găssi mai multu de lucru. Noi rîdemu adessea de mici greşale ale altora, şi nu plângemu mai bine de pĕcatele nóstre.

Sâ fie óre critica greşalelor aprópelui un semnu câ ne dóre inima de îndreptarea lui? Dar atunci naturalmente arn trebui sâ ne dóră inima mai ântêiu de îndreptarea nóstră, şi prin urmare ne amu îndrepta mai ăntêiu pre noi înşine. Făçarnice, ḑice Măntuitorul, scóte mai ăntêiu bârna din ochiul têu, ca sâ poţi vedea apoi sâ scoţi gunoiul din ochiul fratelui têu!

V. 6. Textul acestui versetu coprinde uă lecţiune de prudinţă către Apostoli şi către toţi predicatorii Evangeliei, alu căreia înţeles este, câ nu trebue sâ îmbie cu sacra doctrină a Evangeliei pre ómenii cei carnali şi profani, cari în locu da a se converti şi a se îndrepta, vor dobăndi numai ocasie de a batjocori cele sânte, şi a persecuta pe semĕnătorii cuvêntului lui Dumneḑeu.

V. 7—11. Măntuitorul ne asigură, câ rugăciunea către Dumneḑeu are uă infalibilă eficacitate totu deauna cându este însocită de zelu şi de perseveranţă, şi cându cineva cerre lucruri adevĕrate şi drepte; elu lămuresce acésta prin comparaţiunea ce face între

Dumnedeu şi între unu părinte de familie, care nici uă dată nu refusă copiilor sèi lucrurile cele neceessarii

V. 12. Nimicu mai lămuritu, nimicu mai lesne de înţeles de câtu acésta, câ ceea ce voimu sâ ne facă nouĕ alţii, aceea sâ facemu şi noi altora. Măntuitorul declară, câ în acésta se resumă tótă doctrina legii şi a profeţilor. Şi în adevĕr, acesta este resumatul a tótă morala Crestină, de a face noi altora aceea ce voimu sâ ne facă nouĕ alţii, şi a nu face altora aceea ce nu voimu să ne facă nouĕ alţii; acésta dictéză şi raţiunea.

V. 13 — 14. Domnul nostru ne îndémnă sâ părăsimu calea corrupţiunii cea bătută de cei mai mulţi, şi sâ intrâmu pre calea virtuţii cea călcată de prea puçini; arătându-ne, câ cea dintêiu, de şi comodă în aparinţă, dar duce în perdare sufletéscă şi trupéscă, ér cea după urmă, de şi incomodă, dar duce îe viaţa eternă.

Vedi, iubite lectoru, de cum va vei fi mergêndu cu glóta cea neródă pre calea necredinţei şi a depravaţiei, întórce-te câtu mai curêndu, şi intră cu cei puçini şi înţelepţi pre calea virtuţii şi a pietăţii, carea te va duce cu securitate în viaţa eternă.

V. 15 — 23. Iisus poruncesce discipolilor sei de a se feri de învăţătorii cei mincinoşi şi interessaţi, cari speculă cu Religia. Regula ce le dă de a'i distinge este, de a'i examina după faptele şi conduita lor; câci un impostoru nu póte avea uă purtare totu deauna conformă preceptelor Evangeliei, precum şi un adevĕratu discipolu alu Evangeliei nu póte avea de ordinar uă purtare contradicătóre doctrinei şi preceptelor ei. Domnul nostru, conchidêndu, adauge, câ elu nu va recunósce nici uă dată de discipoli ai sei pre

aceia, cari cu gura spunu câ sunt Crestini, ér cu faptele dovedescu câ sunt păgâni, lucrători ai fără de legii. Mare numĕru din Crestinii de astăḑi va trebui sâ se înfioreze de acéstă dréptă sentinţă!

V. 24 — 29. In fine Iisus Mântuitorul nostru închee oraţiunea sa de pre munte prin comparaţiunea a duo case edificate, una pre pétră şi alta pre nisipu, şi prin care ne învaţă; câ în deşertu aude cineva cuvêntul Evangeliei sale, décă nu pune în lucrare cele ce a auḑitu predicându-i-se; şi câ aceia cari scapă din vedere acéstă datorie esenţială, nu voru putea stărui în bine, nici resista la tentaţiuni. Aşa dară acéstă similitudine conchiḑĕtóre ne arată destul de lămuritu usul ce trebue sâ facemu de doctrina Evangeliei în genere, şi în parte de mântuitórele instrucţiuni coprinse în capitolul acesta şi în cele duo precedente

---

# CAP VIII.

**In acestu capitol Evangelistul raportéză mai multe miracole operate de Iisus Christos : Elu vindecă pre unu leprosu, pre servitorul unui Sutaşu, pre sócra lui Petru : respunde unui Cărturaru, şi unui discipol alu sêu : domolesce nă tempestă, şi deliberă doi demoniaci.**

1. Şi descendêndu elu de pre munte, urmară după dênsul glóte multe.

2. Şi éttă unu leprosu, venindu se închinâ lui, ḑicêndu : Dómne, de vei voì poţi sâ mĕ curăţesci.

3. Ear Iisus tinḑêndu mâna, se attinse de dénsul, ḑicêndu : voescu, curăţesce-te! Şi îndată se curăţì lepra lui.

4. Şi îi ḑisse Iisus : veḑi, nimenui sâ nu spui; ci passă de te arată preotului, şi offeresce darul care a comandatu Moise, întru mărturie lor.

5. Şi intrându Iisus în Capernaum, se apropiâ la dênsul unu Sutaşu, ḑicêndu :

6. Dómne, domesticul meu zace în casă paraliticu, greu chinuindu-se.

7. Ear Iisus ḑisse lui : eu venindu, îlu voiu vindeca.

8. Şi respunḑêndu Sutaşul, ḑisse : Dómne, nu sum demnu ca sâ intri subt acoperemêntul meu; ci ḑi numai uă vorbă, şi se va vindeca domesticul meu.

9. Căci şi eu omu subalternu sum, avêndu sub comanda mea militari; şi ḑicu acestuia : mergi, şi merge; şi altuia : vino, şi vine; şi servitorului meu : fâ acésta, şi face.

10. Şi auḑindu Iisus, se mirâ, şi ḑisse celor ce urma după dênsul : adevĕru ḑicu vouĕ, nici în Israel atâta credinţă n'amu aflatu!

11. Earăşi ḑicu vouĕ, câ mulţi de la resărituri şi de la appussuri voru venì, şi voru şedea la masă cu Abraam, cu Isaac, şi cu Iacob, în împĕrăţia cerurilor;

12. Ear fii împĕrăţiei se voru scóte în întunerecul celu mai dinafară : acolo va fi plânsul şi scrişnitul dinţilor.

13. Şi ḑisse Iisus Sutaşului : passă, şi precum ai creḑutu fie ţie. Şi s'a vindecatu domesticul sêu în ora aceea.

14. Şi venindu Iisus în casa lui Petru, vĕḑù pre sócra lui zăcêndu, şi apprinsă de friguri.

15. Şi se attinse de mâna ei, şi o lăssâ
frigurile; şi se sculâ, şi servia lor.
16. Ear după ce se făcù séră, addusseră la
dênsul pre mulţi demoniaci; şi scósse spiritele
cu cuvêntul, şi pre toţi câţi erau pătimaşi îi
vindecâ.
17. Ca sâ se plinéscă ceea ce s'a ḑis prin
profetul Isaia, care ḑice : „Elu infirmitâţile
„nóstre a luatu, şi morburile a purtatu."
18. Şi vĕḑêndu Iisus glóte multe în giu-
rul sêu, comandâ sâ trécă de ceea parte.
19. Şi apropiindu-se unu Cărturaru, ḑisse
lui : Invăţătorule, urma-voiu ţie orĭ unde vei
merge.
20. Ear Iisus ḑisse lui : vulpile au vizu-
nii, şi passerile cerului cuiburi; ér fiiul omu-
lui nu are unde sâ'şi plece capul.
21. Eară altul din discipolii sei ḑisse lui :
Dómne, permite'mi ăntêiu sâ mĕ ducu sâ îm-
mormĕntezu pre tatăl meu.
22. Ear Iisus ḑisse lui : urméză mie! şi
lassă pre morţi sâ'şi îngrópe pre morţii lor.
23. Şi intrându elu în vas, urmară după
dênsul discipolii sei.
24. Şi éttă furtună tare se ridicâ în mare,
în câtu vasul se acoperia de valuri; ér elu
dormia.
25. Şi apropiindu-se discipolii sei, îlu des-
teptară, ḑicêndu : Dómne, măntuesce-ne, câ
perimu!
26 Şi ḑisse lor : pentru ce sunteţi fricoşi,
puçin credincioşilor? atunci sculându-se, cer-
tâ vênturile şi marea, şi se făcù linisce mare.

27. Ear ómenii se mirară ḑicêndu : ce felu de omu este acesta, câ şi vênturile, şi marea ascultă de dênsul !

28. Şi venindu elu de ceea parte, în coprinsul Gherghesenilor, îlu intimpinară doi îndrăciţi eşindu din mormênturi, furioşi fórte, în câtu nimeni nu putea trece pre acea cale.

29. Şi îndată strigară, ḑicêndu : ce ai cu noi, Iisuse, fiiul lui Dumneḑeu? ai venitu aici mai nainte de timpu sâ ne turmentezi?

30. Şi era departe de dênşi uă turmă mare de porci păscêndu.

31. Ear dracii îlu ruga pre dênsul, ḑicêndu : déca ne scoţi, dâ - ne voe sâ ne ducemu în turma de porci.

32. Şi ḑisse lor : mergeţi ! Ear ei eşindu, se dusseră în turma de porci. Şi éttă se precipitâ tótă turma de porci de pre ţermure în mare, şi se înnecâ în apă.

33. Ear păstorii fugiră, şi venindu în cetate, anunciară tóte, şi cele despre cei îndrăciţi.

34. Şi éttă tótă cetatea eşì întru întimpinarea lui Iisus; şi vĕḑêndu-lu, îlu rugară sâ ésă din coprinsul lor.

## REFLEXIUNI.

V. 1 — 4. Fiindu câ în capitulul acesta se începe recitul miracolelor lui Iisus Christos, sâ cade mai ăntêiu în genere sâ observâmu aceste miracole. Intrênsele descoperimu pe de uă parte puterea cea nemărginită a lui Iisus Christos, care vindeca totu felul de bóle cu singuru cuvêntul, şi cu attingerea; şi pe de

altă parte, bunătatea şi iubirea sa de ómeni, fiindu câ aceste miracole nu erau de câtu binefaceri. Scopul acestoru miracole era mai cu osebire de a convinge pe ómeni, câ Iisus era trămis dela Dumneḑeu, şi de a'i ingagia sâ'lu asculte şi sâ créḑă întrênsul : acésta era şi causa, câ elu nu făcea miracole de câtu numai în favórea acelora, cari credeau câ elu le póte face.

Afară de aceste reflexiuni generale, pre care trebue sâ le avemu totu de auna înaintea ochilor cându citimu Evangelia, sâ cade sâ observâmu şi în parte asupra vindecârii leprosului, câ Iisus 'l a vindecatu în consideraţia credinţei şi a rugăciunii sale. De acì noi putemu cullege, câ Domnul nostru măntuesce şi deliberă pre aceia, cari se adressézá la dênsul cu încredere şi cu umilinţă. Câtre acestea, déca Iisus a ordonatu leprosului de a se duce sâ se arate la preoţi, şi sâ offerésca aceea ce era prescris de lege, n'a fàcut'o pentru altu ceva, ci de a'i convinge cum câ acestu omu era acum în adevêru vindecatu, şi ca ei sâ nu'lu pótă acusa de transgresoru alu legii lui Moisei — Lepra cea spirituală sau morală este multu mai greu de vindecatu de câtu cea corporală; pre dênsa nimica altu nu o póte vindeca de câtu cuvêntul lui Christos, coprinsu în Evangelie, dar şi leprosul acesta trebue sâ voéscă şi elu a se părăsì de relele sale obiceiuri, şi atunci cuvêntul Domnului este infalibilu.

V. 5—13. Istoria Sutaşului care cerrù de la Iisus Christos vindecarea servitorului séu, este mai cu osebire vrednică de însemnatu pentru umilinţa şi admirabila credinţă a acestui omu. Elu nu se credea pre sine vrednicu de a priimì pre Iisus în casa sa;

dar avea convicţiune fórte tare, câ Domnul nostru, fâră sâ se ducă acolo, putea să vindece pre servitorul sêu printr'unu singuru cuvêntu cu aceeaşi lesnire, cu care şi elu însuşi, ca oficieru, era ascultatu de soldaţii suppuşi sub comanda sa. Lauda ce Domnul Iisus făcù credinţei Sutaşului, ḑicêndu, câ o astufelu de credinţă tare nici la Israeliteni n'a aflatu, ne obligă pre noi Crestinii de a da multă attenţiune asupra acestui locu alu Evangeliei, şi'a imita frumosul exemplu de umilinţă şi de credinţă alu Sutaşului. La acéstă ocasiune Iisus preḑice, câ mulţi voru venì de la resăritu şi de la appus, şi se voru aşeḑa la banchetul messianu cu credinciosul Abraam; ér fii împĕrăţiei se voru scóte afară. Acésta însemna, câ păgânii voru venì din tóte părţile lumii, şi voru intra în allianţa divină, acceptându doctrina Evangeliei, ér câ Iudeii, pentru necredinţa lor, voru fi lepĕdaţi întru întunerecul nesciinţei şi alu periciunii; acésta s'a şi realisatu curêndu după aceea.

V. 11—17. Reflexiunea ce Evangelistul face asupra vindecârii sócrei lui Petru şi a mai multor îndrăciţi şi pătimaşi, raportându'acestu oracolu alu lui Isaia: „Elu neputinţele nóstre a luatu, şi bólele a „purtatu“; ne arată scopul totulor miracolelor lui Iisus Christos. Ele tindeau a convinge pre ómenii cei necredincioşi, câ Iisus era adevĕratul Mântuitoru celu preḑis de profeţi, şi câ elu a venitu în lume numai pentru binele ómenilor, de a'i libera de suferinţele trupesci, şi mai cu osebire de pĕcatele lor, din care isvorâscu tóte miseriile trupesci. — Sócra lui Petru, îndată ce se attinse mâna Mântuitorului de dênsa, se sculâ, şi servia lor. Slăbiciunea omenirii are trebuinţă, ca ântêiu Iisus Christos sâ se appropie de pĕcă-

tosu, sâ'lu apuce ca de mână, attingêndu'lu cu graţia sa, pentru a'lu urnì din tina în care zace; dar apoi ferice de acela care, attinsu astufelu, scie a corresponde la divina graţie a lui Iisus Christos, prin grabnică părăsire a relelor sale deprinderi, şi prin practicarea faptelor bune!

V. 18—22. Respunsul ce Iisus dette Cărturarului care promitea a urma după dênsul, îi da sâ înţelégă, câ lângă dênsul elu nu trebuea sâ se astepte la avantagiuri lumesci, după cum credea elu, ci la sărăcie şi neavere. Ce de cărturari de acestia înnumeră Christos astădi între discipolii sei! Aceea ce disse Iisus unuia din discipolii sei, „de a lăssa pre morţi sâ'şi îngrópe pre morţii loi“, însemna, câ aceia pre ,care elu îi chiamă de a fi discipoli ai sei, trebue sâ-lu urmeze fără întărdiere, şi sâ fie gata a părăssì tóte, chiar şi pre părinţi şi fraţi, cându acestia nu vor mai da semnu de viaţă spirituală, şi de convĕrtire.

V. 23 — 27. In miracolul ce Iisus Christos făcù, domolindu furtuna mârii, avemu a observa: pe de o parte, puterea cea supranaturală a Domnului nostru, care cu cuvêntul sêu calmà vênturile şi marea; ér pe de alta, frica Apostolilor provenită din lipsa de credinţă. Acestu evenimentu dar, care tindea a confirma credinţa lor, trebue sâ fortifice pre a nóstră, şi sâ ne inspire o perfectă încredere în bunătatea şi puterea Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Christos; şi totu-d'auna, cându ne aflamu înviforaţi de valurile vieţeĭ, sâ alergâmu cu credinţă câtre dênsul, şi sâ strigâmu cu căldură: Dómne, mântuesce-ne, câ perimu!

V. 28—34. Din istoria acestoru doi demoniaci ne

învĕţâmu, câ pênĕ la venirea lui Iisus Christos, Diavolul esercita puterea sa asupra ómenilor; dar câ Iisus era venitu pentru a'i ridica puterea, şi a'i distruge imperiul.

Despre ceea ce se întĕmplâ porcilor ce se precipitară în mare, după ce intrară demonii întrênşi din permisiunea lui Iisus, sâ cade sâ observâmu, câ acéstă perdere fu o probă şi o pedépsă pentru locuitorii acelui ţinutu. Domnul nostru voì a arăta prin acésta, câ acei doi nenorocíţi erau în adevêru possedaţi; câ elu are putere a comanda demonilor, şi câ aceste spirite rele nu se potu attinge nici de creaturele cele mai despreţuite fâră permisiunea lui Dumneḑeu. Tóte acestea tindeau a convinge pre ómeni despre divina autoritate a lui Iisus Christos; a'i instruì despre scopul venirii sale, şi a'i îndupleca sâ admită doctrina sa cea ceréscă. Dar ênsă miserabilii locuitori din Gherghesa, în locu sâ appreţuéscă şi sâ admire mărimea facerii de bine câtre cei doi nenorociţi ómeni, ei regretară atâtu de multu perderea porcilor, în câtu allungară din ţinutul lor pre binefăcătorul omenirii. Mulţi şi din Crestini preferă mai bine a vieţuì cu patimele lor cele dobitocesci, de câtu a priimi pre Christos Dumneḑeu în casa sufletului lor prin împărtăşirea cu Dumneḑeescile Taine.

# CAP IX.

Iisus vindecă unu paraliticu : chiamă pre Matteiu la însărcinarea de Apostol : respunde celor ce se scandalisau că elu mănca cu pĕcătoşii, şi acelora ce îlu întrebau, pentru ce discipolii sei nu ajunéză ca ai lui Ioan Botezătorul. După aceea vindecă pre o femee pătimaşă de curgerea sângelui : înviază pre o tînĕră : deliberă pre unu îndrăcitu şi mutu : exortă pre discipolii sei de a ruga pre Dumneḑeu sâ trămită predicatori mai mulţi pentru propagarea Evangeliei.

1. Şi intrându în corabie, trecù şi venì în cetatea sa.
2. Şi éttă addusseră la dênsul unu paraliticu pus pre patu; şi vĕḑêndu Iisus credinţa lor, ḑisse paraliticului : cutéză, fiiule, értăse ţie pĕcatele tale.
3. Şi éttă unii din Cărturari ḑisseră în sinele : acesta blasfemă.
4. Şi vĕḑêndu Iisus cugetârile lor, ḑisse : pentru ce cugetaţi voi rele în inimele vóstre?
5. Câci ce este mai lesne a ḑice : értă-se ţie pĕcatele; sau a ḑice : scólă-te şi umblă?
6. Dar ca sâ vedeţi, câ fiiul omului are autoritate pre pămêntu a erta pĕcatele; atunci ḑice paraliticului : Scólă-te! ridicăţi patul, şi te dù la casa ta.
7. Şi sculându-se, se duse la casa sa.
8 Eară glótele vĕḑêndu, se mirară, şi glorificau pre Dumneḑeu, celu ce dâ o putere ca acésta ómenilor.
9. Şi trecêndu Iisus de acolo, vĕḑù pre unu omu a nume Matteiu, şeḑêndu la vamă, şi îi ḑisse : urméză'mi! şi elu sculându-se, urmâ după dênsul.

10. Şi fu pe cându şedea elu la masă în casă, şi éttă mulţi vameşi şi pĕcătoşi venindu, şeḑură la masă cu Iisus şi cu discipolii sei.
11. Şi vĕḑêndu Fariseii, ḑisseră discipolilor sei : pentru ce cu vameşii şi cu pĕcătoşii mănîncă învăţătorul vostru?
12. Ear Iisus auḑindu, ḑisse lor : nu au trebuinţă de medicu cei sănătoşi, ci cei bolnavi.
13. Ci mergeţi de aflaţi ce însemnéză accea : „Misericordie voescu, şi nu sacrificiu". Câ-ci n'amu venitu sâ chiemu pre cei drepţi, ci pre cei pĕcătoşi la penitenţă.
14. Atunci se apropiară la dênsul discipolii lui Ioan, ḑicêndu : pentru ce noi şi Fariseii ajunâmu multu; ér discipolii têi nu ajunéză?
15. Ear Iisus ḑisse lor : au-dóră potu nuntaşii sâ se întristeze pre câtu timpu mirele se află cu dênşi? Ensă vor venì ḑille, cându mirele se va luà de la dênşi, şi atunci vor ajuna.
16. Şi nimeni nu cârpesce petecu nou la vestmêntu vechiu; câ-ci cărpitura petecului destramă din vestmêntu, şi ruptura mai mare se face
17. Nici pune cineva vinu nou în fóle vechi; ér déca nu, fólele plesnescu, şi vinul se varsă, şi fólele se perdu : ci punu vinu nou în fóle noui, şi amĕnduo se conservă.
18. Acestea vorbindu elu către dênşi, éttă unu superioru (de sinagogă) venindu, se închinâ lui, ḑicêndu : câ fiica mea acum murì; ci venindu, pune-ţi mâna preste dênsa, şi va fi vie.

19. Şi sculându-se Iisus, se dusse după
dênsul cu discipolii sei.
20. Şi éttă o muiere pătimaşă de curgerea
sângelui de doi-spre-ḑece ani, apropiindu-se
dinapoi, se attinse de marginea vestmêntu-
lui sêu.
21. Câ ḑicea în sine, numai de me voiu at-
tinge de vestmêntul sêu, mĕ voiu măntuì.
22. Ear Iisus întorcêndu-se, şi vĕḑêndu-o,
ḑisse: cutéză, fiică; credinţa ta te a măntu-
itu. Şi se vindecâ muierea din ora aceea.
23. Şi venindu Iisus în casa superiorului,
şi vĕḑêndu pre fluerari, şi pre poporu sgo-
motându.
24. Ḑisse lor: plecaţi de aici; câ-ci copi-
la n'amuritu, ci dórme. Şi îşi rîdeau de dênsul.
25. Ear după ce se scósse afară glóta, in-
trându, o apucâ de mâna, şi se sculâ copila.
26. Şi se respăndì fama acésta în totu lo-
cul acela.
27. Şi inaintându de acolo Iisus, urmară
după dênsul doi orbi, strigându şi ḑicêndu:
miluesce-ne, fiiul lui David!
28. Şi intrându în casă, se apropiară la dên-
sul orbii; şi ḑisse lor Iisus: credeţi câ pociu
face acésta? Ḑisseră lui: aşa, Dómne!
29. Atunci se attinse de ochii lor, ḑicêndu:
după credinţa vóstră facă-se voă!
30. Şi se deschisseră ochii lor; şi le co-
mandâ cu rigóre Iisus, ḑicêndu: vedeţi, ni-
menea sâ nu scie!
31. Ear ei eşindu, îlu divulgară în totu lo-
cul acela.

32. Şi pe cândn eşia ei, éttă addusseră la dênsul pre unu omu surdo-mutu îndrăcitu.

33. Şi scoţêndu-se dracul, vorbì surdo-mutul. Şi se mirară glótele, ḑicêndu: câ nici o dată nu s'a vĕḑutu astufelu în Israel!

34. Ear Fariseii ḑiceau: cu domnul demonilor scóte pre demoni.

35. Şi încungiura Iisus prin tóte oraşele şi satele, învăţându în sinagogele lor, şi predicându Evangelia împĕrăţiei, şi vindecându tótă bóla şi tótă neputinţa în popul.

36. Şi vĕḑêndu glótele, i se făcù milă de dênşi, câ erau obosiţi şi respăndiţi ca oile ce n'au păstoru.

37. Atunci ḑisse discipolilor sei: secerişu este multu, ér lucrători puçini.

38. Rugaţi dar pre domnul secerişului, ca sâ scóţă lucrători la secerişul sêu.

## REFLEXIUNI.

V. 1—8. Doue reflexiuni sâ cade sâ facemu asupra vindecârii paraliticului: Antêia, câ Domnul nostru o făcù în consideraţia credinţei acestui nenorocitu, şi acelor ce îlu presentară pre patu; ceea ce ne face a vedea, câ numai printr'o sinceră credinţă, şi printr'un umilu recursu la Iisus Christos, putemu dobăndì efectul graţiei sale. A doa, câ de óre ce Iisus Christos avea, nu numai puterea de a vindeca bólele, dar şi autoritatea de a erta pĕcatele, noi trebue sâ'lu privimu ca Măntuitoru şi judecătoru alu nostru, şi sâ ne punemu in stare de a dobăndì de la dênsu ertarea pĕcatelor prin credinţă şi penitenţă, adecă părăsire de pĕcate. La omu este de o potrivà cu ne-

putință, și de a dice értă-se ție păcatele, și de a dice ridicăți patul têu și umblă; ér la Dumnedeu și una și alta sunt de o potrivă cu putință. Cărturarii considerau pre Iisus de unu simplu omu, și de aceea diceau câ blasfemă, adecă își însușésce calitâți divine, când disse paraliticului értă-se ție păcatele tale; dar după ce îi disse, ridicăți patul têu și te dù la casa ta, și cuvêntul îndată devenì faptă, credură celu pucinu atunci Cărturarii întrênsul? ba nici cum. Acésta se întêmplă pênĕ astă di cu cei îngâmfați pentru sciința lor. Fericiți dar cei simpli cu spiritul, câ acelora este împĕrăția cerurilor!

V. 9—13. Evangelistul ne spune acì modul cu care elu însuși a fostu chiematu la înalta missiune de Apostol, și cum elu îndată își părăsì odiósa meserie de vameșu, și se făcù discipol al lui Iisus Christos. Din acésta ne învățâmu, câ ori cându audimu pre Iisus chiemându-ne la sine prin vocea Evangeliei sale, noi de îndată trebue sâ părăsimu relele nóstre obiceiuri. și se nu ne mai înturnâmu la dênsele, precum nici Matteiu nu s'a mai înturnatu la vamă, ci se remănemu pururea lângă Măntuitorul nostru, făcêndu numai ceea ce ne poruncesce elu în Evangelia sa. Din respunsul datu de Domnul nostru invidioșilor Farisei, cari găsea unu punctu de acusare din aceea că elu mănca cu vameșii și cu pĕcătoșii, noi ne învățâmu, câ Iisus Christos a venitu în lume sâ măntuéscă pre pĕcătoși, chiemându-i la pocăință, și câ prin urmare, fâră pocăință nimeni nu póte mânca la masa lui Christos, nimeni nu se va putea împărtăși de fericirea promisă de dênsul.

V. 14—17. Asupra acestor versete sâ cade sâ observâmu, câ déca Iisus Christos nu suppunea pre dis-

cipolii sei la ajunări regulate ca acelea ale discipolilor lui Ioan Botezătorul, acésta nu era pentru câ doctrina sa asupra acestui articolu differia de aceea a Precursorului sêu, nici pentru câ elu condamna postul, câ-ci elu l-a recomandatu prin însuşi exemplul sêu şi prin preceptele sale, exortându pre discipolii sei a vieţuì în mortificarea cârnii, şi nu în îmbuibarea pântecelui; ci a făcutu acésta pentru acelaşi cuvêntu, câ şi elu însuşi nu ducea o viaţă aşa de retrasă şi aspră ca a lui Ioan Botezătorul, de óre ce missiunea sa era de a umbla din locu în locu, şi a venì în contactu cu totu felul de ómeni. Cu acéstă ocasiune Domnul nostru asémĕnă presenţa venirii sale cu ḑilele de veselie ale unei nunte, comparându-se pre sine cu mirele, şi pre discipolii sei cu amicii mirelui. Pre câtu timpu, ḑice, este mirele cu dênşi, întristarea nu póte avea locu : va venì ênsă timpu cându mirele se va lua dela dênşi, însemnându timpul restignirii sale, şi atunci vor postì, spre semnu de întristare. Câtre acestea Iisus consideră pre discipolii sei âncă neîntăriţi de a putea sâ resiste la asemenea probe aspre. Pentru a face acéstă teorie mai inteligibilă, elu asémĕnă doctrina sa cu petecul nou, şi cu vinul nou celu plinu de putere, şi pre discipolii sei cu vestmêntul vechiu, şi cu fólele vechi, cari nu potu resista âncă la disciplina Legii nouă mai nainte de a fi regeneraţi prin venirea Sântului Spiritu, şi pênĕ atunci elu obtemperéză disciplina după slăbiciunea lor.

V. 18—26. Din vindecarea acestei femei ce suferia de doi-spre-ḑece ani de patima emoragiei, vedemu, câ Iisus Christos vindeca bólele cele mai învechite şi mai incurabile, prin care lăssa a se stră-

vedea divina sa autoritate; dar pe de altă parte nu trebue sâ scăpâmu din vedere şi profunda umilinţă, şi puternica credinţă a acestei femei, carea, necutezându a cerre d'adreptul vindecarea patimei sale, era ênsă fórte încredinţată, câ de se va putea attinge mâcar numai de vestmêntul sêu, negreşitu se va vindeca; ceea ce i s'a şi făcutu după cum a credutu. Din măréţa laudă ce Domnul nostru făcù credinţei acestei fericite femei, ne învăţâmu, câ ori cine allérgă la dênsul cu umilinţă, şi cu neîndoită credinţă, negreşitu dobăndesce efectele misericordiei sale.

Invierea fetei superiorului sinagogei din Capernaum este pentru noi âncă o garanţă mai multu despre învierea morţilor, pre care o confessâmu în penultimul articolu alu Simbolului Credinţei nóstre. Plecaţi de aici, ḑicea Măntuitorul către cei ce plăngea şi se tănguia; câ-ci copila n'amuritu, ci dórme! Necredincioşi rîdeau de cuvintele Domnului, precum rîdu pênĕ astăḑi; ér credinciosul tată vĕḑù pre fiica sa sculându-se din morţi ca din somnu. Necredincioşii, şi vii fiindu, sunt morţi neîngropaţi; ér cei ce credu în Christos, de vor şi muri, vii vor fi; câ-ci mórtea lor nu este de câtu unu somnu de repaosu pentru viaţa eternă.

V. 27—31. Miracolul ce Iisus făcù, înviindu din morţi pre fiica mai marelui Sinagogei, a încuragiatu pre acei doi orbi de a cerre cu stăruinţă lumina ochilor de la celu ce ḑisesse la începutu: sâ fie lumină! Şi fu lumină. Din întrebarea Domnului Iisus, şi din respunsul orbilor, se vede lămuritu, câ oricându cerremu ceva de la dênsul, trebue sâ avemu credinţă neîndoită în puterea sa cea făcătóre de bine, şi atunci efectul misericordiei sale este infalibilu.

V. 32—34. Dumneḑeu nu obosesce nici o dată de a face bine omenirii sufferinde; dar invidia satanică nu scie a respecta ceea ce este de folos. Pe cândn mulţimea poporului se mira de puterea cea Dumneḑeéscă a lui Iisus, Fariseii invidioşi calificau puterea lui de drăcéscă. Iubite cititorule, nu te associa cu batjocoritorii, ci cu admiratorii bine-facerilor lui Dumneḑeu !

V. 35—38. Evangelistul termină acestu capitul spunindu-ne, câ Iisus Christos încungiura pretutindenea, predicându Evangelia, şi vindecându pre cei bolnavĭ. Elu adaogă, câ Iisus fu mişcatu de compătimire, veḑênd pre popul setosu de cuvêntul lui Dumneḑeu şi lipsitu de predicatori, fiindu câ Fariseii şi Cărturarii, de care Palestina era acoperită, nu se ocupau de câtu de interessele lor. Acésta făcù pre Mântuitorul sâ îndemne pre discipolii sei de a ruga pre Dumneḑeu, ca sâ scóţă predicatori mulţi la lucrarea cea mare a convertirii ómenilor, şi la restabilirea împĕrăţiei sale. Astăḑi maĭ multu de câtu ori-cându Biserica nóstră este lipsită de predicatori ai cuvêntului lui Dumneḑeu : sâ rugâmu dar din sufletu pre Domnul seceri şului, ca sâ destepte şi la noi pre lucrătorii cei ce dormu duşi âncă din causa lipsei de scóle proprii pentru a face predicatori şi nu meseriaşi.

# CAP X.

**Prima missiune acelor doi-spre-ḑece Apostoli. Iisus le dâ instrucţiunile necesarii la aquitarea apostolatului : Elu le recomandă sărăcia, prudinţa, răbdarea, deplina incredere în Dnmneḑeu : le preḑice persecuţiunile ce aveau a întîmpina; dar îi asigură despre protecţiunea lui Dumneḑen, şi promite a recompensa pre cei ce îi vor admite pre dênşi.**

1. Şi chiemându Iisus pre cei doi-spre-ḑece discipoli ai sei, le dette putere asupra spiritelor necurate, ca sâ le scóţă pre ele, şi sâ vindece tótă bóla şi tótă neputinţa.

2. Ear numele celor doi-spre-ḑece Apostoli, acestea sunt : celu d'ăntéiu Simon care sâ ḑice Petru, şi Andreiu fratele sêu; Iacob al lui Zebedeu, şi Ioan fratele sêu;

3. Filip, şi Bartolomeu; Toma, şi Matteiu vameşul; Iacob al lui Alfeu, şi Lebbeu celu supranumitu Taddeu;

4. Simon Cananitul, şi Iuda Iscariotul, care l-a şi trădatu.

5. Pre acesti doi-spre-ḑece i-a trămis Iisus, şi le a comandatu, ḑicêndu : în calea păgânilor nu mergeţi, şi în cetatea Samaritenilor nu intraţi;

6. Ci vĕ-duceţi mai vîrtos câtre oile cele perdute ale casei lui Israel.

7. Şi ducêndu-vĕ, predicaţi, ḑicêndu : câ s'a apropiatu împĕrăţia cerurilor.

8. Pre bolnavi vindecaţi-i, pre leproşi curăţi-i, pre cei morţi înviaţi-i, pre demoni scóteţi-i; în dar aţi luatu, în dar daţi.

9. Nu vĕ approvisionaţi de aur, nici de argintu, nici de aramă în brânele vóstre;

10. Nici de traistă pre cale, nici de doue vestminte, nici de încălçeminte, nici de baston; câ-ci vrednicu este lucrătorul de nutrimentul sêu.

11. Şi în ori-care cetate, sau satu, veţi intra, cercetaţi cine este vrednicu într'ênsa, şi acolo remăneţi pênĕ căndu veţi eşì.

12. Şi intrându in casă, uraţi-i pace.

13. Şi décă casa va fi vrednică, sâ vie pacea vóstră preste dênsa; ér déca nu va fi vrednică, pacea vóstră la voi întórne-se.

14. Şi déca cineva nu ve va priimì, nici va asculta cuvintele vóstre, eşindu din casa, sau din cetatea aceea, scuturaţi pulberea de pre piciórele vóstre.

15. Adevêru ḑicu voă : mai supportabil va fi pământului Sodomei şi Gomorei în ḑioa judicâţii, de câtu cetâţii aceleia.

16. Eattă eu trămiţu pre voi ca pre nisce oi in miḑloculu lupilor; fiţi dar înţelepţi ca şerpii, şi simpli ca columbii.

17. Feriţi-vĕ de ómeni; câ-ci vĕ vor preda la tribunale, şi în sinagogele lor vĕ vor biciuì.

18. Şi veţi fi duşi înaintea domnilor şi a împĕraţilor pentru mine, întru mărturie lor şi gintelor.

19. Ear cându vĕ vor da pre voi, nu vĕ îngrijiţi, cum, sau ce veţi vorbì; câ-ci se va da voă în ora aceea ce sâ vorbiţi.

20. Câ nu veţi fi voi cei ce veţi vorbì, ci Spiritul Tatălui vostru, celu ce va vorbì în voi.

21. Şi va da frate pre frate la mórte, şi

tată pre fiiu; și se vor rescula copii asupra
părinților, și îi vor omorî.
22. Și veți fi urîți de toți pentru numele
meu; ér celu ce va răbda pênĕ la finitu, a-
cela se va mântuì.
23. Și cându vĕ vor persecuta întru o ce-
tate, fugiți în alta; câ-ci adevêru dicu voă,
nu veți finì tóte cetâțile lui Israel, pênĕ cându
va venì Fiiul omului.
24. Nu este discipolul mai pre sus de în-
vățătorul sêu, nici servul mai pre sus de dom-
nul sêu.
25. Destul este discipolului sâ devie ca în-
vățătorul sêu, și servul ca domnul sêu. Déca
pre domnul casei l-au numitu Beelzebub, cu
câtu mai multu pre casnicii sei?
26. Deci nu vĕ temeți de dênșii; câ-ci ni-
mica nu este acoperitu, care sâ nu se desco-
pere; și ascunsu, care sâ nu se dea pe façă.
27. Ceea ce spuiu voă la întunerecu, spu-
neți la lumină; și ceea ce audiți la urechie,
predicați de pre case.
28. Și nu vĕ temeți de cei ce ucidu tru-
pul, ér sufletul nu potu sâ'lu ucigă; ci vĕ te-
meți mai vîrtos de celu ce póte sâ pérdă și
sufletul și trupul în Geenna.
29. Au nu se vêndu doue vrâbii într'un
banu? Și nici una dintr'ênsele nu va cădea
pre pămêntu fâră voea Tatălui vostru.
30. Ear ai vostri și perii capului toți sunt
numĕrați.
31. Nu vĕ temeți dară; voi differiți prea
multu de vrâbii.

32. Deci totu celu ce me va confessa pre mine înaintea ómenilor, confessa-voiu şi eu pre dênsul înaintea Tatălui meu celui din ceruri.

33. Ear pre celu ce mĕ va denega înaintea ómenilor, denega-voiu şi eu pre dênsul înaintea Tatălui meu celui din ceruri.

34. Nu socotiţi câ amu venitu sâ puiu pace pre pămêntu; n'amu venitu sâ puiu pace, ci sabie.

35. Câ amu venitu sâ despărţescu pre fiiu de tatăl sêu, şi pre fată de mama sa, şi pre nurоră de sócra sa.

36. Şi inimicii omului vor fi casnicii sei.

37. Celu ce iubesce pre tată sau pre mamă mai multu decâtu pre mine, nu este vrednicu de mine; şi celu ce iubesce pre fiiu sau fiică mai multu decâtu pre mine, nu este vrednicu de mine.

38. Şi celu ce nu ia crucea sa şi sâ urmeze după mine, nu este vrednicu de mine.

39. Celu ce'şi conservă sufletul, perde-şi-lu-va; ér celu ce'şi va perde sufletul pentru mine, afla-şi-lu-va.

40. Celu ce vĕ priimesce pre voi, pre mine mĕ priimesce; şi celu ce mĕ priimesce pre mine, priimesce pre celu ce m'a trămis pre mine.

41. Celu ce priimesce profetu, în nume de profetu, plată de profetu va priimì; şi celu ce priimesce un dreptu, în nume de dreptu, plata dreptului va priimì.

42. Şi celu ce va adăpa pre unul din acesti

mici cu un pachar de apă rece numai, în nume de discipol; adevèru ḑicu voă, nu'şi va perde plata sa.

## REFLEXIUNI.

Din lectura acestui capitol aflâmu, câ Iisus Christos a alles dintre mai mulţi discipoli doi-spre-ḑece Apostòli, pentru a'i face marturi ai vieţei, ai predicaţiunilor, şi ai miracolelor sale; pentru ai trămite, mai ăntêiu în Palestina, şi apoi în tótă lumea, sâ anunţe Evangelia, şi sâ facă aceléşi binefăcătóre miracole ca şi dênsul în favórea omenirii sufferinde. Aşa dară, pentru câ Domnul nostru i-a alles şi i-a trămis sâ lumineze pre cei dintru întunerecu cu lumina Evangeliei, şi pentru câ numele lor s'au conservatu în cârţile sacre, de aceea memoria lor sâ cade sâ fie totu-d'auna presentă în mintea nóstră, ca sâ imitâmu virtuţile lor, şi sâ ne pĕtrundemu de cerésca doctrină ce ne au lăssatu în nemuritórele lor scrieri.

Iisus Christos defense atunci Apostolilor de a predica Evangelia la păgâni şi la Samariteni, ci numai la fii lui Israel, pentru câ timpul âncă nu era venitu, cându Apostolii aveau a fi trămişi la tóte naţiunile lumii. Elu le defense âncă de a nu se îngrijì nici cum de cele trebuinciόse vieţei, ci numai de propagarea Evangeliei, pentru cuvêntul, câ lucrătorul celu harnicu este vrednicu de plata sa. De acì sâ înţelege, câ datoria unui păstoru este de a nutrì turma cea cuvĕntătóre cu pânea cuvêntului lui Dumneḑeu; şi a turmei, de a întreţine pe păstoru după meritul sêu.

Din instrucţiunile ce Domnul nostru dette Aposto-

lilor sei aflâmu, câ acei ce predică Evangelia trebue sâ o facă cu desintessare, cu prudinţă, cu zelu şi cu curagiu, fâră a se teme de ómeni, ba nici chiar de mórte. Către acestea Măntuitorul ne învaţă, câ doctrina sa va fi priimită numai de ómenii cari au o inimă bună, şi un spiritu docilu şi pacificu; câ la persóne de aşemenea characteru trebue a se attaşa predicatorii Evangeliei; câ cându din nenorocire întimpină ómeni cari nu voescu a'i priimì, nici a asculta cuvêntul lui Dumneḑeu, ei trebue sâ se retragă, lăssându respunderea la împetrirea lor; şi câ acei cari vor respinge astufelu offertele graţiei lui Dumneḑeu, vor fi pedepsiţi în ḑioa judicâţii mai aspru de câtu Sodomitenii şi Gomorenii

Din aceste divine instrucţiuni noi putemu cullege mai multe reflexiuni de sufletu folositóre, şi mai ales pre cele următóre: câ acei cari professéză credinţa şi pietatea evangelică sunt adessea urîţi şi persecutaţi sub differite pretexte; dar câ Dumneḑeu îi asistă şi'i întăresce: câ nu trebue sâ ne tememu de ómeni, cari cu tótă rĕutatea lor nu potu ucide de câtu trupul celu muritoru; ci câ trebue sâ ne tememu de Dumneḑeu, care póte arunca şi trupul şi sufletul în focul celu nestinsu alu Geennei: câ Chrestinii trebue sâ profeseze pe façă credinţa lor înaintea ómenilor, chiar şi cu pericolul vieţei lor: câ cu ocasia predicaţiunei Evangeliei se vor ridica turburâri şi desbinâri între ómeni din partea celor ce nu vor voì sâ admită religia Crestină; dar câ aceia vor fi pedepsiţi cu orbire eternă: Câ ómenii trebue sâ fie gata a renuncia la totu ce voru avea mai scumpu în lume, pentru a îmbrăçişa Chrestinismul: Şi în fine, câ Domnul nostru promite a recompensa cu abundanţă pie-

tatea şi caritatea acelora, cari vor priimì şi asista pre discipolii şi predicatorii Evangeliei sale.

Aceste nemincinóse promissiuni sunt de natură a ne anima sâ confessâmu cu sinceritate şi curagiu sânta nóstră Religiune Chrestină, ca sâ ne facemu părtaşi Apostolilor şi primilor Chrestini, cari au sigilatu cu sângele lor confesiunea credinţei lor.

---

# CAP XI.

Ioan Botezătorul trămiţêndu doi din discipolii sei la Iisus, ca sâ-lu întrebe de este elu Messia, Domnulu nostru, spre a-i convinge despre acésta, face mai multe miracole în presenţa lor. Vorbesce apoi despre natura şi excelenţa însărcinârii lui Ioan: Se plânge de împetrirea Iudeilor, cari n'au voitu a profita nici de ministerul lui Ioan, nici de alu sêu; şi deplânge cetâţile Galileei, câ nu au voitu a se converti la predicaţiunile şi miracolele sale: Elu mulţumesce lui Dumneḑeu, câ ómenii cei simpli şi umili admitu doctrina sa, pe cându cei ce treceau în lume de învăţaţi şi luminaţi o respingeau; şi invită pre toţi cei obosiţi de sarcina pĕcatelor pentru a-i uşura de dênsa.

1. Şi fu cá după ce finì Iisus de a da ordine celor doi-spre-ḑece discipoli ai sei, trecù de acolo, pentru a învăţa şi a predica în cetâţile lor.

2. Ear Ioan, aflându în prinsóre faptele lui Christos, trămiţêndu doi din discipolii sei,

3. Ḑisse lui: tu esti Celu ce vine, sau pre altul vomu astepta?

4 Şi respunḑêndu Iisus, ḑisse lor: ducêndu-vĕ, anunciaţi lui Ioan cele ce auḑiţi şi vedeţi:

5. Orbii revêdu, schiopii umblă, leproşiĭ
se curăţescu, surḑii audu, morţii se scólă, şi
săracilor li se predică Evangelia;
6. Şi fericitu este celu ce nu se va smintì
întru mine.
7. Şi ducêndu-se acestia, începù Iisus a
ḑice glótelor despre Ioan: ce aţi eşitu sâ ve-
deţi în desertu? Trestie clătindu-se de
vêntu?
8. Dar ce aţi eşitu sâ vedeţi? Omu îm-
brăcatu în vestminte moi? Dară cei ce pór-
tă cele moi in casele împĕraţilor sunt.
9. Dar ce aţi eşitu sá vedeţi? Profetu?
Adevêru ḑicu voă, şi mai multu de câtu
profetu;
10. Câ-ci acesta este despre care s'a scris:
„Eattă eu trămiţu pre ângerul meu înaintea
feçei tale, carele va prepara calea ta înain-
tea ta."
11. Adevêru ḑicu voă, nu s'a sculatu în-
tre cei născuţi din muieri mai mare de câtu
Ioan Botezătorul; ér celu mai micu în îm-
pĕrăţia cerurilor, mai mare de câtu dênsul
este.
12. Şi din ḑilele lui Ioan Botezătorul pé-
nĕ acum, împĕrăţia cerurilor se silesce, şi si-
litorii o răpescu pre dênsa.
13. Câ-ci toţi profeţii şi legea pênĕ la Ioan
au profetatu.
14. Şi déca voiţi a accepta, acesta este E
liă celu ce are sâ vie.
15. Celu ce are urechi de auḑitu, auḑă.
16. Cui ênsà voiu asemĕna acéstă gene-

raţiune? Asemenea este copiiloru ce şedu în piaţă, şi strigă câtre soçii lor,
17. Şi ḑicu: căntat'amu voă de bucurie, şi n'aţi dănţuitu; căntat'amu voă de întristare, şi n'aţi plânsu.
18. Câ a venitu Ioan, nici măncându, nici bêndu; şi ḑisseră, dracu are.
19. Venì fiiul omului măncându şi bêndu; şi ḑisseră: éttă omu măncătoru şi de vinu bĕutoru, amicu alu vameşilor şi alu pĕcătoşilor; şi s'a justificatu înțelepciunea de câtre fii acestei (generațiuni),
20. Atunci începù a împuta cetâţilor, în care se făcusseră cele mai multe puteri ale sale, câ nu se penitenciasseră.
21. Vai ţie, Chorazin! vai ţie Betsaida! câ déca în Tir şi în Sidon s'aru fi făcutu puterile cele ce s'au făcutu în voi, de multu cu sacu şi cu cenuşă s'aru fi penitenciatu.
22. Ensă ḑicu voă: Tirului şi Sidonului mai supportabil va fi în ḑioa judicâții, de câtu voă.
23. Şi tu Capernaum, care pênĕ la ceru te ai înălţatu, pênĕ la infernu te vei umilì; câ-ci déca în Sodoma s'aru fi făcutu puterile cele ce s'au făcutu în tine, pênĕ astăḑi aru fi remas.
24. Ensă ḑicu voă, câ pămêntului Sodomei mai supportabil va fi în ḑioa judicâții, de câtu ţie.
25. In acelaşi timpu, respunḑêndu Iisus, ḑisse: mărturisescu-mĕ ţie Tată, Dómne alu cerului şi alu pămêntului, câ ai ascunsu ace-

stea de către înţelepţi si pricepuţi, şi le ai
descoperitŭ pruncilorŭ.
26. Aşa, Tată! Că astu-felu a fostu bu-
năvoinţa înaintea ta.
27. Tóte îmĭ suntŭ date mie de către Ta-
tălŭ meu; şi nimeni nu cunósce pre Fiulu,
fără numai Tatălu; nicĭ pre Tatălu nu cu-
nósce cineva, fără numai Fiulu, şi căruia voe-
sce Fiiulu a descoperì.
28. Veniţi către mine toţi cei osteniţi şi
însărcinaţi, şi eu vĕ voiu odihnì pre voi.
29. Luaţĭ asupra vóstră jugul meu, şi vĕ
învăţaţi de la mine, că blându sum şi umilu
cu inima, şi veţi afla odihnă suffletelor vóstre.
30. Că jugulu meu este bunu, şi sarcina
mea este uşóră.

## REFLEXIUNI.

V. 1—6. Asupra acestoru versete sâ cade sâ observâmu, câ déca Ioan Botezătorul trămisse pre discipolii sei sâ întrebe pre Iisus de este elu Messia sau nu, nu trebue sâ ne închipuimu câ elu nu scia, sau se îndoia despre acésta; câ-ci nu de multu elu îlu arătasse poporului la Iordan, ḑicêndu: éttă mielulu lui Dumnedeu, celu ce ridică pĕcatul lumii; şi Iisus chiar acì mai la vale îlu declară de profetu. Ioan ênsă făcù acéstă întrebare Domnului nostru, nu pentru a se convinge, pre sine ci pre discipolii sei, cari aveau o stimă multu mai mare de învăţătorul lor, de câtu de Iisus Christos, ai căruia discipoli trebuea a devenì şi ei mai pe urmă Domnul nostru, fiindu întrebatu de dênşi, fără a le respunde directu

câ elu este celu ce va sâ vie, adecă Messia, se mulţămì a face câteva miracole în presenţa lor, pentru a convinge, să nu se smintéscă de Dumneḑeéscа lui înjosire cându îlu vor vedea restignitu pre cruce.

V. 7—15. După ce plecară solii lui Ioan, Domnul Iisus se pusse a vorbì despre caracterul şi missiunea Precursorului sĕu în termenii cei mai lăudătorĭ. Populul alergasse altă dată cu multă sete în pustia Iordanului, ca sâ audă pre Ioan, şi Domnul nostru îi întrebâ acum, *ce idee şi-au formatu ei despre acestu omu extraordinaru?* După ce le spusse, că ei n'au trebuitu sâ astepte a vedea în persóna lui Ioan unu omu slabu şi nestatornicu, precum este o trestie agitabilă de tóte vênturile, sau unu omu molaticu şi delicatu, precum sunt luxurioşii cei din palaturile împĕraţilor; ci unu profetu de unu caracteru tare şi nemutabilu, representantu alu spiritului şi alu puterii lui Eliă, zelosu a convertì pre pĕcătoşi.

V. 16—19. Prin similitudinea copiiloru, Domnul nostru demonstră fórte lămuritu împetrirea Iudeilor, cari n'au voitu a profita nici de ministerul lui Ioan, asemĕnatu cu cânteculu de jale, sub pretextul, că viaţa lui era prea aspră; nici de alu sĕu, asemĕnatu cu cântecul de bucurie, sub pretextul, câ viaţa sa era prea indulgentă; astufelu, în câtu înţelepciunea copiiloru osêndea nebunia părinţilor. — De acì ne învĕţămŭ câ pre ómenii cei necredincioşi şi corrupţi nimica nu-i póte convinge, nimica nu-i póte satisface, pentru care şi remânu totu-d'auua neconvertiţi, fiindu câ lépĕdă cu dispreţŭ tóte miḑlócele ce Dumneḑeu întrebuinţéză spre a-ĭ vênà.

V. 20—24. Amenintârile ce Domnul nostru făcea acelor ingrate cetăţi, în care elu predicasse şi făcusse

atâtea semne şi minuni, şi care la atâta mar de probe Dumneḑeesci, nu voisseră a se converti, ne înînsciinţéză, câ popórele, cărora Dumneḑeu le arată mai multă favóre, şi care nu voescu a profita şi a se îndrepta, vorŭ fi în fine pedepsite cu cea mai mare rigóre. — Feresce-ne, Dómne, de asemenea ingratitudine, ca sâ nu cădemu subt o asemenea urgie!

V. 25—27. Domnulu nostru mulţămesce lui Dumneḑeu Tatălui sêu, pentru câ ómenii cei simpli şi smeriţi priimescu cu bucurie doctrina Evangeliei sale, pe cându cei mari şi învĕţaţĭ aĭ lumii o respingu cu despreţu. De acì ne învăţâmŭ, câ pentru a se putea cineva suppune la preceptele Evangeliei trebue sâ aibă o inimă dréptă, simplă, şi umilă, şi să renunţe la falşa înţelepciune a lumii. — Celu mai mare misteru, din câte ne a descoperitu fiiul lui Dumneḑeu, este acela, de a cunósce pre unul adevĕratul Dumneḑeu celu în trei Hypostase, şi a-lu adora cu spiritul şi cu adevĕrul.

V. 28—30. Christos chiamă la sine pre toţĭ cei obosiţĭ de sarcina cea grea a pĕcateloru, care appassă consciinţa, şi gârbovesce sufletul către Infernu, promiţêndu-le odihnă. Elu îi îndémnă a arunca acéstă sarcină, care obosesce şi sufletul şi trupul, şi să ia asupră-le jugul celu uşoru alu Evangelieĭ sale, care adduce împăcare consciinţeĭ, şi odihnă eternă sufletului. Nimicu mai uşoru, decâtu a vieţuì cineva după preceptele Evangeliei, bine-înţelese; éră înţelegêndu-le rêu, ajunge la extremitâţi oneróse. Mulţi se fălescu a se numì Chrestini, dar nu voescu a'şi umilì superba cerbice sub jugul preceptelor Evangelieĭ, şi de aceea cadu în mormêntu sdrobiţi de sarcina viciilor, pe care o lassă moştenire urmaşilor lor

şi chiar a vecinilor. — Iubite cititorule, priimesce cu bucurie învitaţia, şi suppune'ţĭ voinţa sub jugul celu uşoru alu Evangeliei, şi vei afle nespusă mângăere, şi în lumea acésta şi în ceealaltă

# CAP XII.

Discipolii smulgu spice într'o ḑi de Sâmbătă: Iisus vindecă pre unul cu mâna uscată într'o ḑí de Sâmbătă: Elu respunde la acusaţia ce i se făcea, că scóte pre draci cu domnul dracilor, cum şi la cererea de a face unu semnu: Elu explică cine sunt rudele sale cele maĭ de aprópe.

1. In acelu timpu mergea Iisus sâmbăta prin semĕnăturĭ; éră discipolii sei flămênḑisseră, şi începură a smulge spice şi a mânca.
2. Eară Fariseii veḑêndu, ḑisseră către dênsulu: éttă discipolii tĕi facu aceea ce nu este permisu de a face Sâmbăta.
3. Eară elu ḑise loru: n'aţi cititu, ce a făcutu David cându a flămênḑitu, elu şi cei ce erau cu dênsulu?
4 Cum a intratu în casa luĭ Dumneḑeu, şi a mâncatŭ pânile presentaţiunii, pre care ale mâncà nu era lui permisu, nici celoru ce erau cu dênsulu, ci numai singuri preoţiloru?
5. Sau n'aţi cititu în lege, câ Sâmbăta Preoţii în templu profanéză Sâmbăta, şi neculpabili suntu?
6. Şi ḑicu voă, că (cineva) mai mare de câtu templulu este aci.
7. Şi de aţĭ fi cunoscutu ce însemnéză (aceea); „misericordie voescŭ, şi nu sacrificiu"; nu aţi fi condamnatu pre innocenţi.

8. Câ-ci Domnu este şi alu sâmbetei Fiiul omului.
9. Şi trecênd de acolo, venì în sinagoga lor.
10. Şi éttă erà unu omu avêndu mîna uscată; şi îlu întrebară dicêndu: este óre permis sâmbăta a vindeca? Ca să-lu pótă acusa.
11. Ear elu disse loru: cine aru fi între voi omul, care aru avea o óie, şi déca acésta ar cădea sâmbăta în grópă, au nu ar appuca-o, şi ar ridica-o?
12. Dară omulu câtu de multu differă de óie! Deci este permis de a face bine sâmbăta.
13. Atunci dice omuluĭ: întinde-ţi mâna! Şi o întinse. Şi devenì sănătósă ca ceealaltă.
14. Ear Fariseii eşindu, se sfătuiră ca să-lu pérdă.
15. Iisus ênsă cunoscêndu, plecâ de acolo; şi urmară după dênsul glóte multe, şi îi vindecâ pre toţi.
16. Şi le comandâ cu severitate de a nu'l divulgà.
17. Ca să se plinéscă ceea ce s'a dis prin Isaia profetul ce dice:
18. „Eattă pruncul meu, pre care amu alles; iubitulu meu, întru care a binevoitu sufletul meu: pune-voiu Spiritul meu preste dênsul, şi va anunţa judicată gintelor.
19. „Nu va disputa, nici va striga, nici va audì cineva în pieţe vocea sa.
20. „Trestie frântă nu va sdrobì, şi mucu fumegându nu va stinge, pênĕ cându va scóte în triumfu judicata.
21. „Şi întru numele sêŭ gintele vor spera.“
22. Atunci se adusse la dênsul unu demo-

niacu orbu şi mutu; şi îlu vindecâ, în câtu orbulu şi mutul, şi vorbì şi audì.
23. Şi se spăimântau tóte glótele, şi diceau: nu cum-va este acesta fiiul luĭ David?
24. Ear Fariseii audindu, disseră: acesta nu scóte pre demoni, de câtŭ în puterea luĭ Beelzebul, căpetenia demonilorŭ.
25. Ear Iisus cunoscêndu cugetările lor, disse către dênşi: tótă împĕrăţia, despărţindu-se în pârţi adverse, se ruinéză; şi tótă cetatea, sau casa, desparţindu-se în pârţi adverse, nu va sta.
26. Şi décă Satana pre Satana scóte, asupra sa însuşi s'a revoltatu; cum dar va sta împĕrăţia lui?
27. Şi déca eu scoţu pre demoni în puterea lui Beelzebul, fii vostri într'acui îi vor scóte? Pentru acésta ei vor fi judicătorii vostri.
28. Ear déca eu în puterea Spiritului lui Dumnedeu scoţu pre demoni, deci împĕrăţia lui Dumnedeu a ajunsu preste voi.
29. Sau, cum póte intra cineva în casa celui tare, şi vasele lui a le prăda, déca nu mai ăntêiu va lega pre celu tare, şi atunci îi va prăda casa?
30. Celu ce nu este cu mine, în contra mea este; şi celu ce nu adună cu mine, risipesce.
31. Dreptu aceea dicu voă: totu pĕcatul şi blasfemia se va erta ómenilor; ér blasfemia (contra) Spiritului nu se va erta lor.
32. Şi celu ce va dice cuvêntu réu contra

Fiiului omului, se va erta lui; ér celu ce va
ḑice contra Spiritului Sântu, nu se va erta
lui, nici în seculul acesta, nici în celu fiitoru.
33. Ori faceţi pomul bunu, şi fructul sêu
bunu; ori faceţi pomul putredu, şi fructul sêu
putredu; câ-ci din fructu se cunosce pomul.
34. Progenii de vipere, cum veţi putea
vorbì bune, rêi fiindu? Câ-ci din abundanţa
inimei vorbescc gura.
35. Omul celu bunu, din comóra cea bună,
scóte cele bune; ér omul celu rêu, din comó-
ra cea rea, scóte cele relle.
36. Şi ḑicu voă, câ pentru tótă vorba de-
şartă ce vor vorbì ómenii, vor da cuvêntu
pentru dênsa în ḑioa judicâţii.
37. Câ-ci din cuvintele tale te vei justifi-
ca, şi din cuvintele tale te vei condamna.
38. Atunci respunseră unii din cărturari şi
din Farisei, ḑicêndu: Învăţătorule, vremu de
la tine sâ vedemu semnu.
39. Ear elu, respunḑêndu, ḑisse lor: gene-
raţiunea rea şi adulteră semnu caută; dar
semnu nu se va da ei, de câtu semnul pro-
fetului Iona.
40. Câ-ci precum a fostu Iona în pânte-
cele balenei trei ḑile şi trei nopţi, aşa va fi
fiiul omului in inima pămêntului trei ḑile şi
trei nopţi.
41. Bărbaţi Nineviteni se vor scula la ju-
dicată cu generaţiunea acésta, şi o vor con-
damna; câ au făcutu penitenţă la predicaţia
lui Iona; si éttă aici mai multu de câtu Iona.
42. Regina de la miaḑă-ḑi se va scula la

judicată cu generaţiunea acésta, şi o va condamna; câ a venitu de la marginile pământului, ca sâ audă înţelepciunea lui Solomon; şi éttă aici mai multu de câtu Solomon.

43. Şi cându spiritul celu necuratu va eşì dintr'unu omu, se preumblă prin locuri aride, căntându repaus, şi nu află;

44. Atunci dice: înturna-mĕ-voiu în casa mea, de unde am eşitu; şi venindu, o află deşartă, măturată, şi înfrumuseţată.

45. Atunci se duce şi ia cu sine alte şépte spirite mai relle de câtu dênsul, şi intrându, locuescu acolo; şi se face ultima stare a acelui omu mai rea de câtu cea dintéiu. Astufelu se va face şi acestei generaţiuni relle.

46. Şi âncă vorbindu elu glótelor, éttă mama sa şi fraţii sei sta afară, căutându sâ-i vorbéscă.

47. Şi disse óre-cine câtre dênsul: éttă mama ta şi fraţii tei stau afară, căutându sâ-ţi vorbéscă.

48. Ear elu, respundêndu, disse celui ce ii spusesse: cine este mama mea? Şi cine sunt fraţii mei?

49. Şi întindêndu-şi mâna spre discipolii sei, disse: éttă mama mea şi fraţii mei.

50. Câ-ci celu ce face voea Tatălui meu celui din ceruri, acela îmi este frate, soru, şi mamă.

## REFLEXIUNI.

V. 1. — 8. Fariseii acusă pre discipolii lui Iisus, pentru câ smulgea spice într'o di de sâmbătă, fără

a considera fómea ce îi pressà, şi care este prima obligaţiune ce Dumneḑeu a datu omului pentru întreţinerea existenţei sale, pre cându ei nu găssea pentru dênşi nici unu scrupul de a smulge în tóte ḑilele bucăţica de pâne din gura orfanului şi a vêduvei (Mat. 23, 14—33). Astufelu pênĕ astă-ḑi falsii devoţi strecóră ţênţarul şi înghitu cămila; osĕndescu pre alţii pentru bagatele, şi chiar pentru lucruri permise de lege (Deut. 23, 25), pe cându ei-înşi uită misericordia şi iubirea către aprópele.

V. 9—13. După ce Fariseii fură ruşinaţi de Domnul nostru pentru acusaţia ce adduceau discipolilor sei pentru violarea sâmbetei, intrându cu dênsul în sinagoga locală, şi veḑêndu acì unu omu cu o mână uscată, întrebară pre Mântuitorul de este permis sâmbăta a vindeca, cu intenţiunea, câ déca va afirma, să-lu pótă şi pre dênsul acusa de violătoru alu sâmbetei, pentru a-lu descredita în ochii poporului Domnul nostru ênsă, puindu-le întrebarea pentru o óie ce ar cădea sâmbătă în vre o grópă, addusse naturalmente conclusia, câ cu câtu mai multu differă omul de óie, cu atâtu mai multu este permis sâmbăta de a face bine în favórea lui: dar a vindeca este a face bine; deci a vindeca este permis sâmbăta. Atunci Mântuitorul comandâ pătimaşului să întindă mâna cea uscată, şi îndată devenì sănătósă ca şi cecalaltă; ér Fariseii, în locu de a se convertì, eşindu afară, se sfătuiră să ucigă pre binefăcătorul omenirii. — Falsii devoţi pênĕ astă-ḑi, cându nu şi potu ajunge la scopu sub masca religiunii, nu au nici unu scrupu a se servì şi de miḑlócele cele mai violente.

V. 14—21. Iisus se retrage dinaintea persecuţiunii farisaice, pentru câ âncă nu era timpul de a se

da la mórte, şi pentru a arăta discipolilor sei, câ este bine totud'auna a se retrage nescine dinaintea pericolului. Iisus vindeçâ pre toţi câţi urmară după dênsul cu credinţă, şi le poruncì de a nu-lu face cunoscutu, pentru câ nu voia ca prin nuoele sale binefaceri sâ mai irrite şi mai multu furia persecutorilor sei, cu speranţa câ dór se vor întórce şi se vor vindeca şi ei. Evangelistul ne spune, câ acéstă blândă şi prudinte purtare a lui Messia a fostu deja preçisă de profetu Isaia, şi câ Domnul nostru a împlinitu cu exactitate şi acéstă profetie ca şi pre tóte cele privitóre la persóna sa. In acéstă sublimă profetie vedemu lămuritu prudenţa, blăndeţea, şi nemărginita ràbdare a Domnului nostru, câtre omenirea slăbită de bóla pĕcatului, şi întunecată de orgoliul minţii. Iisus Christos nu voesce a sdrobì de totu o trestie deja frântă, ci mai bine a o îndrepta la locu, şi a-i vindeca ruptura; nici voesce a stinge de totu unu mucu de luminare, care încă fumegă după ce i s'a stinsu flacăra, cu speranţa câ dór se va apprinde din nou déca va sufla întrênsul. Astufelu prea bunul Mântuitoru totu mai astepta întórcerea celor resvrĕtiţi, pre câtu timpu încă mai vedea o schintee de credinţă la poporul de jos. Totu astufelu astéptă élu pênĕ astă-çi pre toţi cei înfumuraţi de sciinţă şi întunecaţi la credinţă, ca sâ se întórcă, şi sâ-i vindece şi pre dênşi; câ-ci Dumneçeu nu voesce mórtea pĕcătosului, ci sâ se întórcă şi sâ fie viu.

V. 22 — 37. După ce Domnul Iisus vindecâ pre toţi pătimaşii ce solicitau ajutorul sêu, apoi se addusse la dênsul unu omu care era şi orbu şi mutu. Starea acestui nenorocitu era din cele mai deplorabile: elu nici nu vedea pentru a se conduce singur câtre Ii-

sus Christos; nici nu putea vorbì, pentru a-şi putea cerre vindecarea. Astufelu este trista stare a unui pĕcătosu încatenatu de mai multe viciuri : elu nu vede pre Dumneḑeu şi binefacerile lui, de care se împărtăşésce în fie-care momentu, orbitu fiindu de patimele sale; nici nu póte vorbì, ca sâ mulţuméscă lui Dumneḑeu, şi sâ-lu róge a-i ajuta sâ scape din sclavia pĕcatelor. Iisus, veḑêndu trista stare a acestui orbu mutu, îlu vindecâ fără întărḑiere, în câtu ochii lui îndată vĕḑură pre Creatorul lor, limba lui se deslegâ spre lauda lui Dumneḑeu. Glótele se minunară, şi împreună cu celu vindecat recunoscură în persóna lui Iisus pre fiiul lui David, pre Messia celu asteptatu; ér Fariseii, orbiţi de invidie la ochii sufletului, îlu acusară îndată, câ scóte pre demoni cu Beelzebul, căpetenia demonilor : acésta însă dovedea, câ reutatea lor era necorigibilă, pentru câ calificau puterea Sântului Spiritu de putere diavoléscă. Din acestu exemplu vedemu, câ ómenii cei corrupţi şi orbiţi de patimele lor resistă cu tenacitate pênĕ şi la miḑlócele cele mai puternice ce Dumneḑeu întrebuinţéză pentru a învinge împetrirea inimei lor. De aceea Domnul nostru declară, câ ori-care altu pĕcatu este possibilu de a se erta ómenilor, pentru câ este cu putinţă de a se pocăi de dênsul; ér blasfemia contra Sântului Spiritu nu se va erta lor, nici în lumea acésta, nici în ceealaltă, pentru câ cându cineva ajunge la acestu gradu de demenţie, este cu neputinţă de a mai pricepe ce va sâ ḑică pocăinţă şi îndreptare. Vedemu acestu adevêru realisându-se din nenorocire pênĕ în ḑioa de astă-ḑi; câ ci toţi acei Crestini, cari înjură şi batjocorescu cu neruşinare maiestosul nume alu lui Dumneḑeu, şi totu ce este sântu

şi veneratu în Religie', câ în locu de a se îndrepta, înaintéză totu spre mai rêu, încâtu şi la mórtea lor nu voescu a se împărtăşì cu Dumneḑeescile Taine, ci moru ca dobitócele cele necuvĕntătóre.

Ori faceţi pomul bunu, şi fructul sêu va căta sâ fie bunu: ori faceţi pomul putredu, şi fructul sêu va căta sâ fie totu putredu; câ-ci din fructu se cunósce pomul. — Inţelesul este celu următoriu: Diavolul fiindu rêu, faptele lui nu potu fi de câtu vătĕmătóre omenirii. Dumneḑeu fiindu bunu, tóte faptele sale sunt spre binele omenirii. Dar faptele lui Iisus Christos au fostu tóte spre binele omenirii: deci faptele lui Iisus Christos nu puteau provenì de la Diavolul, ci de la Dumneḑeu. Inima Fariseilor fiindu înveninată de rĕutate, gura lor dar nu putea vorbì adevêrul, nu voiau a recunósce pre Iisus Christos din faptele lui de fiu alu lui David, de Messia celu anunciatu de profeţi; câ-ci din prissosinţa inimei vorbesce gura. De aci ne învăţâmu, câ omul celu bunu se recomandă din cuvintele sale, şi câ miḑlocul de a le bine-regula este, de a-şi regula mai ăntêiu inima, pentru că după dêusa se reguléză şi cuvintele şi faptele.

V. 38 45. Nimica mai absurdu de câtu acéstă cerrere a cerbiloşilor Farisei. După atâtea miracole ce Domnul nostru făcusse in presonţa lor, precum pre muţi a vorbì, pre orbi a vedea, numaĭ Fariseii rămăsesseră orbi de bunăvoe, şi cerrea sâ vaḑă unu semnu de la dênsul, ca cum prin acesta era sâ se convingă despre divina sa missiune, aceia cari din atâtea şi atâtea semne şi minuni, tóte mai presus de legile naturei, nu se putusseră convinge, pentru câ nu voisseră De aceea şi Domnul nostru refusâ de a le sa-

tisface maliţiósa şi absurda cerrere; dar indirectu, şi adressându-se câtre alţii, declarâ, câ pentru nisce assemenea obstinaţi altu semnu numai este, de câtu numai semnul invierii sale din morţi, de şi prevedea, câ şi pre acesta vĕḑêndu'lu totu nu voru crede. Şi de aceea ḑice mai josu, câ Ninevitenii s'au convertitu la predicaţia lui Iona, şi regina de Savà, auḑindu înţelepciunea lui Solomon, pe când ei au remas surḑi la predicaţia stepânului lui Iona şi a lui Solomon. De aci ne învĕţâmu, câ pre ómenii cei necredincioşi şi corrupţi nimicu nu'i póte convinge; şi Dumneḑeu, cându a fĕcutu inutilmente totu ce era necessariu pentru a invinge tenacitatea şi impetrirea lor, atunci îi abandonă in obstinaţia loru. Şi déca exemplulŭ Ninevitenilor şi alu reginei de Savà osêndea pre Iudeii cei necredincioşi, ce au óre a asţepta Chrestinii cei ce nu voescu a se amenda şi îndreptà de pĕcatele lor, cându Dumneḑeu a revărsatu asupra lor tótă avuţia graţiiloru sale? — Prin similitudinea spiritului necuratu, Domnul nostru însemna relele ce aveau a cădea asupra Iudeilor cari după câte făcusse elu pentru a-i scóte din necredinţa loru, în locu de a se converti, deveniau din ce în ce totu mai rêi. Acésta ne învaţă, câ cei ce nu se silescu a attrage în inima lor graţia lui Dumneḑeu, devinu locaşul celor mai necurate viciuri. Veḑi, iubite cititorule, sâ nu cumva sâ pâtimesci o astufelu de perdere irreparabilă!

V. 46—50. Din respunsul lui Iisus Christos către celu ce-i annunciasse câ mama sa şi fraţii sei stau afară, viêndu să'i vorbéscă, putemu deduce, câ datoria unui predicator evangelicu este, de a predica evangelia necontenitu, şi in biserică, şi afară din biserică ori unde aru afla amatori de a asculta cuvên-

tul lui *Dumnedeu*, şi nu de a'şi pierde *timpul* in conversaţii sterile, fie chiar şi cu părinţiĭ şi fraţii sei; şi că legătura cea spirituală, dintre unu predicator şi auditorii sei, trebue se fie multu mai puternică şi mai stimată, de cătu legătura cea de sănge cu rudele sale, când acestia nu facu parte din auditorulu sêu la predica Evangeliei.

---

## CAP XIII.

Domnul nostru propune parabola semĕnătorului, şi pe urmă o explică discipolilor sei : Propune apoi mai multe parabole : a neghinei; a grăuntelui de muştaru; a aluatului; a comorei ascunse; a mărgăritarului de multu preţu; a mrejei : Exortă pre discipolii sei de a profita de aceste instrucţiuni, şi se duce în patria sa Nazaret, unde prea puçini credură întrênsul.

1. In aceeaşi di, eşiudu Iisus din casă, şedù lôngă mare.
2. Şi se adunară la dênsul glóte multe, în câtu fu nevoitu a intra sâ şédă într'un vas, şi totu poporul sta pre ţermure.
3. Şi le vorbì lor multe în parabole, dicêndu : Eattă a eşitu semĕnătorul sâ semene.
4. Şi semĕnându elu, unele cădură lôngă cale; şi veniră passerile, şi le măncară.
5. Ear altele cădură pre locuri petróse, unde nu aveau pămêntu multu; şi îndată resăriră, neavêndu adâncime de pămêntu :
6. Dar resărindu sórele, se păliră; şi pentru câ nu aveau rădĕcină. se uscară.
7. Ear altele au cădut în spîni; şi crescură spinii, şi le înnecară.

8. Ear altele căḑură pre pămêntu bunu; şi
detteră fructu, una o sută, alta şésse-ḑeci, şi
alta trei-ḑeci.
9.. Celu ce are urechi de auḑitu, auḑă!
10. Şi apropiindu-se discipolii, ḑisseră lui.
pentru ce vorbesci lor în parabole?
11. Ear elu respunḑêndu, ḑisse lor: pen-
tru câ voă s'a datu a cunósce misterele îm-
pĕrăţiei cerurilor, ér acelora nu s'a datu.
12. Câ-ci celu ce are, i se va da, şi-i va
prissosì; ér celu ce nu are, şi ceea ce are
se va lua de la dênsul.
13. Pentru acésta vorbescu lor în parabole,
câ veḑêndu nu vêdu, şi auḑindu nu audu, nici
înţelegu.
14. Şi se împlinesce la dênşi profetia lui
Isaia, care ḑice: „Cu auḑul veţi auḑì, dar
nu veţi înţelege; şi cu ochii veţi privì, dar
nu veţi vedea:
15. Pentru câ s'a îngrăşatu inima acestui
popul, şi cu urechile greu au auḑitu, şi ochii
şi-au închis, ca nu cumva sâ vaḑă cu ochii,
şi cu urechile sâ auḑă, şi cu inima sâ pri-
cépă, şi sâ se întórcă şi sâ-i vindecu.“
16. Ear ai vostri fericiţi sunt ochii, câ vĕdu;
şi urechile vóstre, câ audu.
17. Câ-ci adevĕru ḑicu voă, câ mulţi pro-
feţi şi drepţi au doritu sâ vaḑă cele ce vedeţi,
şi n'au vĕḑutu; şi sâ auḑă cele ce auḑiţi, si
n'au auḑitu.
18. Voi dară ascultaţi parabola semĕnăto-
rului.
19. Dela totu celu ce aude cuvêntul îm-

pĕrăției, și nu-lu ințelege, vine Viclénul, și
răpesce ceea ce era semĕnatu în inima lui;
acésta este cea semĕnată lôngă cale.
20. Ear cea semĕnată în locurì petróse, a-
cesta este celu ce aude cuvêntul, și cu bucu-
rie îndată îlu priimesce:
21. Dar nu are rădĕcină în sine, ci este
pentru puçinu timpu; și cându se face strim-
torare sau persecuțiune pentru cuvêntu, în-
dată se smintesce.
22. Ear cea semĕnată între spini, acesta
este celu ce aude cuvêntu'; dar grijile lumii
acesteia, și amăgirea avuției innécă cuvêntul,
și fără fructu remâne.
23. Ear cea semĕnată în pămêntul cel bunu,
acesta este celu ce aude cuvêntul și-lu înțe-
lege; acésta produce fructu, și face: una o
sută, alta șésse-ḑeci, și alta trei-ḑeci.
24. Altă parabolă propusse lor, ḑicêndu:
asemĕnatu-s'a împĕrăția cerurilor omului ce
a semĕnatu sĕmênță bună în țérrina sa.
25. Și pre cându dormiau ómenii a venitu
inamicul sĕŭ, și a sĕmănatu neghine între
grâu, și s'a dus.
26. Și cându crescù érba, și făcù fructu,
atunci se arătară și neghinele.
27. Și apropiindu-se servii stepânului ca-
sei, ḑisseră către dênsul: dómne, au nu se-
mênță bună ai semĕnatu în țérrina ta? de
unde dară provinu neghinele?
28. Ear elu ḑisse lor: unu omu inamicu
a făcutu acésta. Ear servii ḑisseră lui: vo-
esci dar să ne ducemu și să le cullegemu?

29. Ear elu ḑisse ; nu ! ca nu cumva, cul-
legêndu neghinele , sâ smulgeţi împreună cu
dênsele şi grâul.
30. Lăssaţi-le sâ créscă împreună pênĕ la
secerişu ; şi la timpul secerişului voiu ḑice se-
cerătorilor : cullegeţi ăntêiu neghinele, şi le-
gaţi-le în snopi, spre a le arde; ér grâul a-
dunaţi-mi-lu în grănaru.
31. Altă parabolă propusse lor, ḑicêndu :
asemenea este împĕrăţia cerurilor grăuntelui
de muştaru, pre care luându-lu omul, l-a se-
mĕnatu în ţérrina sa.
32. Care de şi este mai micu de câtu tóte
semințele; dar câdu va cresce, este mai ma-
re de câtu tóte legumele, şi devine arbure, în
câtu passerile cerului vinu şi se încuibéză în
ramurile lui.
33. Altă parabolă mai spusse lor : aseme-
nea este împĕrăţia cerurilor cu aluatul, pre
care luându-lu femeea, l-a ascunsu în trei mĕs-
suri de făină, pênĕ ce s'a dospitu tótă.
34. Pre acestea tóte le a vorbitu Iisus în
parabole glótelor, şi fâră parabolă nu vor-
bia lor;
35. Ca sâ se plinéscă ceea ce s'a ḑis prin
profetul ce ḑice : „Deschide-voiu în parabo-
le gura mea, exprima-voiu lucruri ascunse de
la începutul lumii.“
36. Atunci lăssându glótele, venì în casă
Iisus; şi se apropiară la dênsul discipolii sei,
ḑicêndu : explică noă parabola neghinelor ţér-
rinei.
37. Ear elu respundêndu, ḑisse lor : celu

ce sémĕnă semênța cea bună este Fiiul O-
mului;
38. Ear țerrina este lumea; ér semênța cea
bună, acestia sunt fii împĕrăției; ér neghine-
le sunt fii celui Rêu;
39. Ear inamicul celu ce a semĕnatu aces-
tea este Diavolul; ér secerişul este finitul lu-
mii; ér secerătorii sunt ângerii.
40. Deci precum se cullegu neghinele, şi
se ardu cu focu, astufelu va fi la finitul lu-
mii acesteia.
41. Trămite-va Fiiul Omului pre ângerii
sei, şi vor cullege din împĕrația sa tóte scan-
dalele, şi pre lucrătorii fară de legii,
42. Şi-i vor arunca în coptorul celu înfo-
catu: acolo va fi plânsul şi scrişnitul dinților.
43. Atunci dreptii vor străluci ca sórele
întru împĕrăția Tatălui lor. Celu ce are u-
rechi de auḑitu, auḑă!
44. Earăşi, asemenea este împĕrăția ceru-
rilor cu o comóră ascunsă în țérrină, pre ca-
re aflându-o un omu, a ținut secretu; şi de
bucuria ei se duce, şi tóte câte are le vinde,
şi cumpĕră țérrina aceea.
45. Earăşi, asemenea este împĕrăția ceru-
rilor omului negoțitoriu ce caută mărgăritare
bune.
46. Care, după ce a aflatu unu mărgări-
taru prețiosu, ducêndu-se, vĕndù tóte câte a-
vea, şi ilu cumpĕrâ.
47. Earăşi, asemenea este împĕrăția ceru-
rilor unei rețele aruncată în mare, şi de totu
felul adunându;

48. Pre care, după ce se umple, o scotu pre ţermure, şi şeḑêndu, allegu pre cele bune în vase, ér pre cele putrede le aruncă afară.
49. Astufelu va fi la finitul lumii: eşi-vor ângerii, şi vor despărţì pre cei rêi din miḑlocul celor drepţi.
50. Şi-i vor arunca în coptorul celu înfocatu; acolo va fi plânsul şi scrişnitul dinţilor.
51. Ḑice lor Iisus: înţeles-aţi acestea tóte? Respunseră lui: aşa, Dómne!
52. Ear elu ḑisse lor: pentru acésta, totu cărturarul învăţatu în împĕrăţia cerurilor, asemenea este omului stepânu de casă, care scóte din comóra sa nouĕ şi vechi.
53. Şi fu cându terminâ Iisus parabolele acestea, plecâ de acolo.
54. Şi venindu în patria sa, îi învăţa pre dênşi în sinagoga lor, în câtu se mira ei, şi ḑiceа: de unde (vine) acestuia înţelepciunea acésta şi puterile?
55. Au nu este acestá fiiul lemnarului? au nu mama sa se chiamă Maria, şi fraţii sei, Iacob şi Iose şi Simon şi Iuda?
56. Şi sororile sale au nu sunt tóte la noi? De unde lui dară tóte acestea?
57. Şi se sminteau întru dênsul. Ear Iisus ḑisse lor: nu este un profetu despreţuitu, fără numai în patria sa şi în familia sa.
58. Şi nu facù acolo puteri multe, pentru necredinţa lor.

## REFLEXIUNI.

V. 1—23. Aci se cade mai ăntêiu sâ facemu câteva observaţiuni generale asupra parabolelor, cu care Domnul nostru, dela acestu capitul înainte, începe a învĕlì înţelesul predicaţiunilor sale. Ioan precursórul Măntuitorului anunciasse Iudeilor, câ împĕrăţia lui Dumneḑeu bate la uşă, şi câ Messia este aprópe de a intra în possessia atribuţiunilor sale (Mat. 3, 12) : Domnul nostru mai pe urmă, începêndu-şi ministeriul sêu, le declarâ, câ acum împĕrăţia lui Dumneḑeu este în miḑlocul lor. Fariseii şi Cărturarii, avari şi ambiţioşi, îşi formasseră o idee conformă cu dorinţele lor despre împĕrăţia lui Dumneḑeu, identică cu împĕrăţia lui Messia, câ adecă ea are sâ fie o împĕrăţie luméscă, de la care ei au sâ tragă mari avantagiuri lumesci, pentru a-şi satisface ambiţia lor; acéstă falşă idee predomina chiar şi pre uni din discipolii sei (Mat. 16, 22 : 23. C. 20, 20 : 21). In oraţiunea de pre munte, Iisus descrisesse lămuritu calitatea împĕrăţiei lui Dumneḑeu, şi arătasse ca ce felu de disposiţiuni trebue sâ aibă accia ce vor aspira de a intra întrênsa ; acestea ênsă nu plăceau Fariseilor şi Cărturarilor aspiranţi la lumésca împĕrăţie a lui Messia, şi începură a conspira în contra propagandei lui Iisus. In Ierusalem, la prima sa serbare a Pascelui (Ión. 2, 13—25), Domnul nostru se manifestasse mai positivu în fapte şi în cuvinte, câ elu este Messia; dar câ împĕrăţia sa nu va fi luméscă, ci spirituală şi morală : acésta înăsprì şi mai multu ura Fariseilor în contra sa. La a doa serbare a Pascelui (Ión. cap. 5), Iisus Christos demonstrâ şi mai pe façă cu fapta şi cu cuvêntul, câ elu este Messia celu promis de a funda împĕrăţia lui Dumneḑeu pre pă-

mêntu; dar câ aspiranţii la avantagiuri lumesci şi e-goiste, de nu vor renunţa la acestea, nu vor putea fi admişi întrênsa : acésta appriuse şi mai multu contra lui ura Fariseilor, cari de mai nainte începusseră a o însuflà şi în popul, şi cari acum hotărîră ca ori cu ce chipu sâ-lu pérdă; câ-ci ei vedeau, câ déca propaganda lui Iisus se va lăţì, nu numai câ nu vor vedea realisândtu-se illusoriile lor avantagiuri din lumésca împĕrăţie a lui Messia, dar îşi vor perde chiar şi realele interesse, de care se bucurau actualmente. Acésta dar vĕdêndu Domnul nostru, şi vrêndu a rescumpĕra ḑilele, pentru câ momentul de a se da pre sine la mórte âncă nu sosisse, a loptâ unu modu nou de a predica Evangelia împĕrăţiei lui Dumneḑeu, pre acela în pilde sau parabole mai multu sau mai puçinu umbróse.

O parabolă este expunerea unei doctrine morale sau religióse, subt imaginea unui obiectu naturalu, sau a unui evenimentu trassu din viaţa ordinară : astufelu, câ parabolele Domnului nostru nu conţinu nici o trăssură, care sâ fie în sine impossibilă, déca s'aru lua naraţiunea în sensul litteralu; numai se în-têmplă câte o dată, câ la finitul parabolei, după exemplulu Vechiului Testament (Isaia, 5, 7), elu trece de la imagine la lucrul representatu; acésta sâ observă mai cu osebire în Evangelia de la Ioan, veḑi cap. 10 şi 15.

Pentru a înţelege o parabolă, nescine trebue mai ăntêiu sâ-şi facă o idee exactă de istoria racontată, luată în sensul litteralu, fără a se preocupa de sensul spiritualu, sau de aplicaţiune; după aceea sâ caute, care este punctul centralu, către care se raportéză tótă comparaţiunea, ferindu-se de a da amĕnun-

telor unu înțeles mai multu sau mai puçinu forțatu; și atunci va vedea, câ fie-care trassură particulară a similitudinei, chiar și cea de mai puçină importanță, află locul sêu naturalu în ordinea ideilor. Astufelu pĕtrunsă o parabolă, atunci póte nescine profita și de înțelesul spiritualu, deducêndu de acì și aplicațiunea practică.

Tóte parabolele rostite de Domnul nostru tractéză despre împĕrăția lui Dumnedeu, identică cu împărăția lui Messia sau Biserica Chrestină, care dintru 'ntêiu fiindu o împĕrăție ideială, interióră, se manifestéză apoi în exterioru ca realitate eternă. Acésta este cheia secretului parabolelor evangelice. Aceste parabole, câtu de simple și evidente ni se paru acum, ele împlineau atunci unu îndoitu scopu : de a învĕlì adevêrul de câtre Fariseii și Cărturarii cei orbiți de patima invidiei, și setoși de sânge, fiindu câ erau cu totul împetriți (v. 13); și de a furnì sufletelor celor ăncă debile, dar sincere, imagini vii și familiare, care, înprimându se afundu în spiritul lor, sâ le ajute a înțelege totu mai bine adevêrul auditu, pre care la începutu nu-lu putusseră digesta.

In parabola semĕnătorului, Domnul nostru ne învață, cum este admis cuvêntul lui Dumnedeu de câtre aceia, cârora li se predică. Elu vorbesce acì despre patru categorii de ómeni : Cei d'ăntêiu sunt aceia, asupra cârora predicațiunea Evangeliei nu face nici o impressiune, inima lor fiindu cu totul împetrită; acestia sunt asemĕnați cu calea cea bătută, de care semênța semĕnată nu se póte prinde. Cei de a doa categerie sunt aceia, cari priimescu și gustă învățătura Evangeliei, dar cari, după ce s'au îngagiat cu bucurie a professiona Chrestinismul, fâră a-și fi

formatu o idee lamurită despre dênsul, îlu abandonă îndată ce se vêdu expuşi la veri-o tentaţiune, sau persecuţiune pentru adevêru şi dreptate; acestia sunt asemĕnaţi cu locurile cele petróse, asupra cărora semênţa semĕnată, de şi resare, dar neavêndu rădĕcină adâncă, la cea d'ăntêiu lovitură de sóre se pălesce, şi se usucă. Cei de a treia categorie sunt aceia, în a cărora inimă cuvêntul lui Dumneḑeu se innécă, şi remâne neroditoru, din causa iubirei de avuţii şi a grijilor vieţei, întocma precum şi semênţa ce cade între spini. In fine, cei de a patra categorie sunt aceia, cari audu şi priimescu cu sinceritate cuvêntul într'o inimă bună, în care credinţa în Christos prinde rădĕcini adânci, şi produce fapte bune în abundanţă şi perseveranţă; acestia sunt comparaţi cu pămêntul celu bunu, în care semintele semĕnate producu; una mai multu, alta mai puçinu, dar unele nici una nu remâne fără fructu.

De acì ne învăţâmu, că servitorii altarului, cari sunt succesori ai Apostolilor, sunt datori sâ predice cuvêntul lui Dumneḑeu totu d' auna la serviciul divinu; dar ca sâ nu se pérḑă trei părţi din cuvêntul predicatu, trebue de timpuriu sâ pregătéscă inima auditorilor printr'o solidă catehisare a doctrinei crestine. Celu ce voesce sâ semene ceva, mai ăntêiu prepară locul: dâ petrele la o parte, desrădĕcinéză mărăcinii, ară pămêntul, şi apoi sémĕnă; totu aşa trebue cultivată şi inima crestinului, chiar din copilărie, printr'o crestină educaţiune şi o solidă catehisaţiune, şi atunci cuvêntul predicatu de pe amvonu nu se va mai perde în drumu, în petrişu, şi în mărăcini.

Aceea ce Mântuitorul a ḑis către discipolii sei, mai

nainte de a le explica acéstă parabolă, ne constrînge sâ recunóscemu câtu de fericiţi suntemu noi Crestinii de a ne învrednicì sâ fimu instruiţi de însuşi Fiiul lui Dumnedeu despre aceste veritâţi, şi de a avea asupra misterelor împĕrăţiei lui Dumnedeu luminî, pre care nici chiar profeţii nu le possedau; câci tóte câte a descoperitu Christos Apostolilor sei, ei ni le au descoperitu noă.

Acesta dar este unu nepreţuitu avantagiu pentru noi, şi trebue sâ profitâmu cu recunoscinţă, ca sâ nu cădemu în crima Iudeilor, cari pentru împetrirea lor au fostu condamnaţi la eternu întunerecu.

V. 24—30. In parabola neghinelor, Domnul nostru ne învaţă, câ în Biserica sa sunt uni, cari cu exteriorul se arată a fi buni Crestini; dar cându vine la fapte, ele nù sunt de câtu neghine, adecă, hule şi luare în rîs de cele sânte, ură neîmpăcată către aprópele, calomnie, răpire, prădare, trădare, ucidere etc. Domnul nostru permite ênsă, ca ei sâ vieţuéscă pîntre Crestinii cei adevĕraţi în Biserica sa pênĕ la dioa cea de apoi; dar atunci elu va trămite pre ângerii sei, şi-i vor despărţì dintre Crestinii cei buni, şi-i vor arunca în coptorul celu de focu, pentru a-şi priimì acolo eterna resplată a făţărniciei lor.

V. 31—43. In parabola grăuntelui de muştaru, şi în aceea a aluatului, Domnul nostru arată, câ Biserica sa, de şì la începutù fórte mică, compuindu-se numai din discipolii sei şi din câteva femei mironosiţe, avea ênsă currêndu a cresce şi a se lăţì preste faça a totu pămêntul. Noi suntem fericiţi de a vedea astădi predicerea Mântuitorului bine împlinită; şi amu fi şì mai fericiţi cându amu vedea, câ şi fii celui Rêu se împuçinéză din Biserica lui Christos, tran-

sformându-se în fii ai împĕrăţiei lui Dumnedeu.

V. 44 — 46. Similitudinea comorei ascunse, şi aceea a mărgăritarului dé multu preţu, tindu a ne arăta, câ nimicu nu este mai preţiosu şi mai excelentu de câtu doctrina Evangeliei, şi religia Crestină ce emană dintrênsa; şi câ, când u unu omu va avea fericirea de a o afla, adecă de a fi iniciatu în elementele acestei doctrine ceresci, atunci elu se va sili ca ori cu ce preţu sâ-şi însuşéscă tótă comóra cea nestimată a doctrinei Domnului nostru Iisus Christos.

V. 47 — 52. Iù parabóla reţelei sau mrejei aruncată în mare, Domnul nostru figuréză ér Biserica Chrestină, care priimesce de o potrivă şi pre cei buni şi pre cei rêi în sînul ei pênĕ la dioa cea de apoi; dar atunci elu va cerre socotélă celor rêi, pentru câ a statu în mâna lor de a se face buni, şi n'au voitu. In lumea acésta Dumnedeu a poruncitu, ca cei buni şi cei rei sâ vieţuéscă împreună : pe de o parte, ca cei rei sâ se amelioreze prin exemplul celor buni, şi cei buni, prin sufferinţele de la cei rêi, sâ se facă şi mai buni; ér pe de alta, câ vieţuindu împreună cei rêi cu cei buni, sâ se justifice dreptatea lui Dumnedeu, cându va resplătì fie-căruia după faptele sale.

Acuma sâ te întrebu şi eu pre tine, iubite cititorule, înţeles-ai tóte, câte ai cititu pênĕ aci? Şi déca vei respunde ca şi Apostolii, câ le-ai înţeles, atunci îţi voiu spune, câ tu ai deja o avuţie bunicică de cunoscinţa noului şi vechiului Testamentu, care te va duce în împĕrăţia cerului, déca o vei pune în aplicaţie, şi nu o vei ţinea ca o avuţie de mâna mórtă.

V. 53—58. In fine Evangelistul ne învaţă, câ Iisus se dusse în Nazaret, patria copilăriei şi a vieţei

sale privat, ca sâ reverse și acolo lumina învățăturei sale, și bine-facerile minunilor sale, spre semnu de recunoscință, dar ingrații sêi compatrioți, în locu de a se fălì cu compatriotul lor, și a profita mai multu de câtu alții de binefacerile sale, ei se pusseră a se întreba unul pre altul cu ironie : ĕstu feciorn alu lui Iosef lemnarul, de unde o fi sciindu elu atâta carte! De unde acéstă înțelepciune mai pre sus de omu în gura ĕstui feciorn alu unui concetăténu alu nostru din cei mai de rêndu! De unde atâta putere de vindecâri mai pre sus de legile naturei, la ĕstu omu ce nu scie a mănuì de câtu tesla și barda! Ce! adecă nu scimu noi pe mumă-sa și pe frații sei, cine sunt, și cum îi chiamă? De unde dar atâta trébă mare la dênsul? Acéstă ingrată purtare a compatrioților sei, făcù pre Mântuitorul sâ-i părăséscă, dicêndu-le cu indignațiune, câ acésta sâ întêmplă cam totudeauna, câ ori-ce profetu, ori-ce omu folositoru patriei și societâții, nicairi sâ nu fie mai despre-țuitu, de câtu în patria sa, și chiar în familia sa, numai din causa invidiei, care nu scie a preferì cele de folos. — De acì putemu cullege, câ ómenii mai totu-d'auna despreţuescu favorile ce Dumnedeu le acordă, și avantagiurile cele mai prețióse, cându acestea sunt comune, și cândn potu profita de dênsele fâră ostenélă; dar câ Dumnedeu, cându vede nerecunoscința lor, îi privéză de dênsele, precum vedemu câ s'a întêmplatu la nenorociții Nazareteni, din causa necredinței lor, provenită din dispreţu.

---

# ÇAP XIV.

Istoria morții lui Ioan Botezătorul: Miracolul prin care Iisus cu cinci pâni a săturatu cinci mii de ómeni: Iisus și Petru umblă pre deasupra marii: Bolnavii din Genesaret se vindecă, attingêndu se de marginea vestmintelor lui Iisus.

1. In acelu timp aflâ Erod Setrarchul faima
lui Iisus,
2. Și disse ministrilor sei: acesta este Ioan
Botezătorul; elu s'a sculatu din morți, și
pentru acésta puterile lucréză întrênsul.
3. Câ-ci Erod prindêndu pre Ioan, l-afostu
legatu și pus în închisóre, pentru Erodiada,
muierea lui Filip fratelui sêu.
4. Pentru câ Ioan îi dicea: nu 'ți se cade
sâ o ai pre dêusa!
5. Și vrêndu elu a-lu ucide, se temù de
poporu, câ-ci ca pe un profetu îl avea pre
dênsul.
6. Ear cându se celebra dioa nascerii lui
Erod, a jucatu fata Erodiadei în midlocu, și
a plăcutu lui Erod,
7. In câtu cu jurămêntu a promis ei de
a-i da ori ce va cerre.
8. Ear ea, de mai nainte învățată fiindu
de mamă sa, a dis; dâ-mi aci pre tipsie ca-
pul lui Ioan Botezătorul.
9. Și s'a întristatu împěràtul; dar ênsă
pentru consideraţia jurămintelor, și acelor ce
şedeau cu dênsul la masă, a comandatu sâ i
se dee.
10. Și trămițêndu, a tăiatu capul lui Ioan
în închisóre.

11. Şi s'a addus capul lui pre tipsie, şi s'a datu fetei; şi l-a dus mamei sale.

12. Şi apropiindu-se discipolii sei, au ridicatu corpul, şi l-au îmmormêntatu; şi venindu, au anunciatu lui Iisus.

13. Deci aflându Iisus, s'a dus de acolo cu unu vas în locu desertu deosebi. Ear glótele aflându, s'au dus după dênsul pedestri din cetâţi.

14. Şi eşindu (din vas) Iisus, vĕḑù glótă multă, şi i se făcù milă de dênşi, şi vindeca pre bolnavii lor.

15. Şi cându fu câtre séră, se apropiară la dênsul discipolii sei, ḑicêndu: desertu este locul, şi óra acum înaintată; congediază glótele, ca sâ 'se ducă prin sate, şi sâ-şi cumpere loru-şi bucate.

16 Ear Iisus ḑisse lor: nu au trebuinţă a se duce; daţi-le voi sâ mănînce.

17. Ear ei ḑisseră lui: nu avemu aici de câtu cinci pâni şi doi pesci.

18. Ear elu ḑisse: adduceţi-mi-le încó.

19. Şi comandându sâ şéḑă glótele pre érba, şi luându pre cele cinci pâni şi pre cei doi pesci, căutându spre ceru, le binecuvêntâ; şi frăngêndu, le dette discipolilor, şi discipolii glótelor.

20. Şi măncară toţi, şi se săturară. Şi ridicară remăşiţa fărămăturilor, doue-spre-ḑece coşuri pline.

21. Ear cei ce măncaseră erau bărbaţi ca la cinci mii, afară de femei şi de copii.

22. Şi îndată Iisus constrînse pre discipolii

sei sâ intre în vas, şi sâ tréĉă înainte de
dênsul de ceea parte, pênĕ va congedia elu
pre poporu.
23. Şi congediindu pre poporu, se suì în
munte sâ se róge deosebi. Şi séră facĉndu-se,
singuru era acolo.
24. Ear vasul era acum în midlocul mării,
învăluindu-se de valuri; câ-ci vêntul era contrariŭ.
25. Ear în a patra vigilie a nopţii se dusse
câtre dênşi Iisus, ămblându pre deasupra mării.
26. Şi vĕḑêndu-lu discipolii pre deasupra
mării ămblându, se turburară, ḑicêndu, câ fantomă
este; şi de frică strigară.
27. Şi îndată le vorbì Iisus, ḑicêndu: cutezaţi;
eu sunt, nu vĕ temeţi!
28. Ear Petru respunḑêndu-i, ḑisse: Dómne,
de esti tu, comandă-mi sâ viu la tine
pre apă.
29. Ear elu îi ḑisse: vino! Şi descendêndu
Petru din vas, ămbla pre apă, venindu câtre Iisus.
30. Vĕḑêndu ênsă câ vêntul este tare, se
temù; şi începêndu a se afunda, strigâ, ḑicêndu:
Dómne, măntuesce-mĕ!
31. Şi îndată Iisus tinḑêndu mâna, îlu apucâ,
şi îi ḑisse: puçin-credinciosule, pentru
ce te-ai îndoitu?
32. Şi intrându ei în vas, încetâ vêntul.
33. Ear cei ce erau în vas, venindu, se
închinară lui, ḑicêndu: adevĕratu fiiul lui
Dumneḑeu esti.
34. Şi trecêndu dincolo, veniră în pămêntul
Genisaretuluì.

35. Şi reçunoscêndu-lu ómenii locului aceluia, trămisseră în totu coprinsul acela, şi addusseră la dênsul pre toţi bolnavii.

36. Şi îlu rugau, ca numai de marginea vestmêntului séû sâ se attingă; şi câţi se attinseră, se vindecară.

## REFLEXIUNI.

V. 1 — 12. Asupra morţii Botezătorului Ioan sâ cade mai ăntêiu sâ observâmu în genere, câ Dumneḑeu a voitu, ca acestu sântu bărbatu, care anunciasse apropierea lui Messia, sâ móră de o mórte violentă, spre a face şi prin acésta cunoscutu Iudeilor, câ împĕrăţia lui Messia nu va fi timpurală şi luméscă, şi ca sâ le răpéscă motivul de a se scandalisa, cându însuşi Messia Christos se va da la mórte de cruce pentru causa împĕrăţiei lui Dumneḑeu, adecă pentru adevĕru şi dreptate. Către acestea sâ cade sâ observâmu şi în parte, câ aceea ce a ocasionatu mórtea Botezătorului Ioan a fostu : pe de o parte, zelul celu mare alu acestui nou Eliă, care mustra cu îndrăsnélă criminala şi incostiósa însoçire a lui Erod cu Erodiada muierea fratelui sêu Filip; ér pe de altă parte, ura cea neîmpácată ce acéstă muiere impudică purta asupra sântului profetu, cum şi affemecata conplăcere ce Erod avŭ către dênsa, de a-i satisface neomenósa şi neruşinata cerrere. De açi, noi putemu cullege instrucţiunile următóre : ăntêiu, câ predicatorii Evangeliei sâ cade sâ mustre cu zelu şi fără sfială tóte călcârile de legea lui Dumneḑeu, chiar cându prin acésta şi-ar attrage urgia şi persecuţiunea accelora ce nu voescu a înţelege ade-

vêrul. Al doilea, câ patimele trupesci îmbată atâtu de tare pre ómeni, în câtu îi impingu a comite crimele cele mai enorme. Al treilea, câ relele cele mai mari potu resulta din nisce jurăminte nesocotite, din rușinea ambiț'ósă, și din complăcerea ce aru face cineva unoru persóne corrupte și vicióse.

V. 13 — 22. Miracolul celor cinci pâni are acésta de particularu, câ s'a făcutu în presența a mai multe mii de ómeni, cari au fostu și marturi oculari, și părtași ai resultatului acestui miracolu. Acéstă circumstanță ridică ori-ce contestațiune din gura necredinciosului, și probézâ totu odată divina putere a lui Iisus Christos, cum și nemărginita sa bunătate, de care fu animatu către acelu poporu piosu ce urmà după dênsul până și în locuri pustii, pentru a se nutrì cu divina sa învățatură, uitându cu totulu a se îngrijì de nutrimentul celu materialu. De acì ne învățâmu, câ cei ce urmézâ lui Christos cu credință și sinceritate, dobăndescu cu abundență, atâtu nutrimentul celu moralu alu sufletului, câtu și pre celu materialu alu trupului.

V. 23 — 33. Și acestu miracol ce făcù Iisus, umblându pre de asupra mării ca pre uscatu, cându venì în ajutorul discipolilor sei amenințați de valuri, este încă o probă incontestabilă despre divina sa putere, și despre ferbintea iubire ce avea către discipolii sei. Cu acéstă ocasiune Iisus permisse lui Petru de a umbla și elu pe deasupra apei, cu intențiunea de a fortifica credința acestui Apostol, și de a asigura și pre ceilalți discipoli ai sei, câ în viitoru ei vor putea face cele mai extraordinare miracole, déca se vor încrede în cuvêntul sêu, și câ nici unu pericolu nu-i va putea învinge, déca credința lor va

remănea neclătită, şi nu se vor îndoì ca Petru în ocasiunea acésta. De acì putemu cullege mai cu osebire doue instrucţiuni: una, câ discipolii lui Christoş, adecă adevĕraţii Chrestini, de şi câte o dată, pentru lămurirea crediuţei lor, ajungu a cădea în veri-unu pericol, ca Apostolii în acéstă furtună; dar Dumneḑeu vine în ajutorul lor tocma la timpu, şi nu'i lassă a se affunda: cecalaltă, câ precum zelul şi credinţa făcură pre Petru sâ umble pre de asupra apei, ér frica, împuçinându-i credinţa, îlu făcu a se affunda; asemenea şi pre noi, numai lipsa şi înpuçinarea credinţei ne face sâ îngenunchemu în faça tentaţiunilor şi a pericolelor.

V. 34—36. In fine aflâmu, câ bolnavii cei din ţinutul Genisaretului avea o credinţă atâtu de tare în vindecătórea putere a lui Iisus Christos, în câtu erau convinşi, câ numai attingêndu-se de marginea vestmêntului sêu, negreşitu se vor vindeca; şi câţi s'au attinsu, toţi s'au vindecatu, adaoge Evangelistul. Şi noi suntemu bolnavi, mai cu osebire la sufletu: veniţi dară, sâ ne apropiemu la Christos cu credinţă; şi prin dumneḑeésca Impărtăşire, sâ ne attingemu, nu numai de marginea vestmêntului sêu, ci de însuşi dumneḑeescul trupu şi sânge, şi fâră îndoélă ne vomu vindeca şi noi.

---

# CAP XV.

**Fariseii acusă pre discipolii lui Iisus, câ calcă trădiţiunea bĕtrânilor: Iisus acusă pre Farisei, câ calcă legea lui Dumneḑeu; şi declară, câ nu ce intră în gură, ci ce iese din gură spurcă pe omu. După aceea, Iisus vindecă pre fata Chanarisencei şi pre mai mulţi bolnavi, şi satură mai multu de patru mii de ómeni numai cu şépte pâni şi cu pucini pescişiori.**

1. Atunci venirâ la Iisus Cărturari şi Farìseii cei din Ierusalem, ḑicêndu:

2. Pentru ce transgresséză discipolii tei tradiţiunea bĕtrânilor? Câ-ci nu-şi spală mânile cându mănîncă pâne.

3. Ear elu respundêndu, ḑisse lor: pentru ce şi voi transgressaţi comandamentul lui Dumneḑeu pentru tradiţiunea vóstră?

4. Câ-ci Dumneḑeu a comandatu, ḑicêndu: onoréză pre tatăl şi pre muma ta; şi: celu ce va vorbì de rêu pre tată sau pre mamă, cu mórte se va pedepsì.

5. Ear voi ḑiceţi: destul e să ḑică cineva tatălui sau mamei sale: daru (am făcutu lui Dumneḑeu) aceea cu care teaşu fi pututu assista; şi numai e datoru a onora pre tatàl sêu, sau pre mama sa.

6. Şi ati anulatu comandamentul lui Dumneḑeu pentru tradiţiunea vóstră.

7. Făçarnicilor, bine a profetatu despre voi Isaia, ḑicéndu:

8. „Se apropie de mine poporul acesta cu gura lor, şi cu buzele mĕ onóră; ér inima lor departe este de la mine.

9. In deşertu ênsă mĕ onoră, propagându învăţături, comandamente omenesci."

10. Şi chiemându la sine mulţimea, ḑisse lor: ascultaţi şi înţelegeţi:

11. Nu ceea ce intră în gură spurcă pre omu; ci ceea ce esse din gură, aceea spurcă pre omu.

12. Atunci apropiindu-se discipolii sei, ḑisseră către dênsul: scii câ Fariseii, auḑindu cuvêntul, s'au scandalisatu?

13. Ear elu respunḑêndu, ḑisse: tótă planta,

pre care n'a plantat'o tatăl meu celu cerescu, se va desrădĕcina.
14. Lăssati-i! Conducători orbi sunt orbilor; ér orbu pre orbu de va conduce, amĕndoi cadu în grópă.
15. Şi respundêndu Petru, disse către dênsul: explică noă parabola acésta.
16. Ear Iisus disse: încă şi voi neînţelegători sunteţi?
17. Au nu pricepeţi, câ totu ce intră în gură, în pântece se duce, şi în locul secretu se deşartă?
18. Ear cele ce essu din gură, din inimă purcedu, şi acelea spurcă pre omu.
19. Câ-ci din inimă essu cugetâri rele, uciderĭ, adulterii, fornicaţiuni, furtişaguri, mărturisiri mincinóse, blasfemii.
20. Acestea sunt care spurcă pre omu; ér a mănca cu mânile nespălate nu spurcă pre omu.
21. Şi eşindu de acolo Iisus, plecâ în părţile Tirului şi ale Sidonului.
22. Şi éttă o femee Chananee, din confinele acelea eşindu, striga către dênsul, dicêndu: miluesce-me, Dómne, fiiule al lui David! fiica mea rêu se îndrăcesce.
23. Ear elu nu'i respunse o vorbă. Şi apropiindu-se discipolii sei, îlu rugau. dicêndu: deliberă-o pre dênsa, că strigă în urma nóstră.
24. Ear elu respundêndu, disse: nu sum trămis, de câtu numai către oile cele perdute ale casei lui Israel.
25. Ear ea venindu, se închinâ lui, dicêndu: Dómne, ajută-mi!

26. Ear elu respundêndu, disse: nu este bine a lua pânea fiilor, şi a o arunca căţeilor.

27. Ear ea disse; aşa, Dómne! dar şi căţeii mănîncă din fărămăturile ce cadu din màsa domnilor lor.

28. Atuncĭ respundênd Iisus, disse către dênsa: o femee, mare este credinţa ta! fie ţie precum voesci. Şi s'a vindecatu fiica ei din ora aceea.

29. Şi plecându de acolo Iisus, venì lôngă marea Galileei; şi suindu-se în munte, şedea acolo.

30. Şi se apropiară la dênsul glóte multe, avêndu cu sine ologi, orbi, muţi, ciungi, şi alţi; şi-i aruncară la piciórele lui Iisus, şi îi vindecâ;

31. In câtu se mirau glótele, vedêndu muţi vorbindu, ciungi sănătoşi, ologi umblându, şi orbi vedêndu; şi glorificară pre Dumnedeul lui Israel.

32. Ear Iisus chiemându la sine pre discipolii sei, disse: milă mi-este de poporu, câ acum de trei dile mĕ astéptă, şi nu au ce sá mănînce; şi a-i congedia flămêndi nu voescu, ca nu cum va sâ slabéscă pre cale.

33. Şi disseră lui discipolii sei: de unde sâ avemu noi în locu desertu atâtea pâni, în câtu sâ se sature atâta poporu?

34. Şi dice lor Iisus: Câte pâni aveţi? Ear ei disseră: şépte, şi puçini pescisiori.

35. Şi comandâ glótelor sâ şédă pre pâmêntu.

36. Şi luându pre cele şépte pâni şi pes-

cii, mulţumindu, frânse, şi dette discipolilor
sei, ér discipolii glótelor.
37. Şi mâncară toţi, şi se săturară; şi ri-
dicară remăşiţa farămăturilor, şépte coşniţe
pline.
38. Ear cei ce mâncasseră erau patru mii
de bărbaţi, afară de femei şi de copii.
39. Şi congediindu glótele, se suì în vas,
şi venì la hotarele Magdalei.

## REFLEXIUNI.

V. 1—11. Din respunsul ce Iisus Christos dette Fariseilor putemu cullege mai cu osebire instrucţiunile următóre: 1⁰ Câ făçarnicii facu a consista Religia şi pietatea numai în datorii exterióre, şi în observanţe inventate de dênşi, pre care ei le observă cu scrupulositate, şi condamnă cu severitate pre aceia cari nu le observă ca dênşi; dar nu află nici unu scrupul de a călca fără mustrare de cugetu datoriile cele mai essenţiale, şi poruncile lui Dumneḑeu cele mai expresse. 2⁰ Câ datoria copiilor câtre părinţi este cu totul inviolabilă, şi nimicu nu-i póte scuti de la împlinirea ei câtre dênşi, şi câ ei sunt mai cu osebire obligaţi a-i asista la bĕtrâneţe şi la nevoe. 3⁰ Câ nu trebue sâ întortocheze cineva înţelesul legii lui Dumneḑeu în favórea interessului sêu. 4⁰ Câ Dumneḑeu nu priimesce cultul acelora, cari îlu onoră numai cu gura, şi nu şi cu inima; şi câ elu voesce a fi servitu astu-felu după cum însuşi a ordonatu în Sacra sa Scriptură, şi nu după precepte omenesci contrarii legii sale.

V. 12—20. Din respunsul Domnului nostru câtre discipolii sei ne învăţâmu: 1⁰ Câ făçarnicii se pre-

facu câ se smintescu, cându audu unu adevêru ce nu le convine, cu scopu de a face pre cei simpli sâ nu priiméscă acelu adevêru. 2⁰ Câ făçarnicii sunt orbi, şi nu voescu sâ cunóscă adevêrul, şi câ cei ce-i ascultă pre dênşi au nenorocirea de a cădea împreună cu dênşi în întunecata grópă a minciunei. 3⁰ Câ nu bucatele ce intră în gură spurcă pre omu; ci rélele cugetâri ce purcedu din inimă, şi vorbele cele injurióse pentru maiestatea lui Dumneḑeu şi pentru demnitatea aprópelui, şi faptele cele murdare şi nedemne de un Crestinu, acelea profanézĕ pre omu, şi îlu facu culpabilu şi abominabilu înaintea lui Dumneḑeu şi a ómenilor.

V. 21—28. Asupra stăruitórei rugăciuni a Chananeei sâ cade sâ observâmu, câ Domnul nostru refusâ la începutu de a asculta rugăciunea acestei femei, nu numai pentru câ ea era păgână, şi câ timpul chiemârii gintelor păgâne încă nu era sositu; ci mai cu sémă pentru a excita şi mai multu zelul şi credinţa ei. După ce însă Măntuitorul vĕḑu tenacea perseveranţă, şi profunda umilinţă a femeei, care nu se descurăgiâ nici după ce fu asemĕnată cu cânii; atunci elu, ne mai putêndu a se oppune acestei pióse violinţe, se grăbi a recompensa neclătita credinţă a unei mame duióse, anunciindu-i vindecarea fiicei ei. De aci ne învăţâmu, câ rugăciunile făcute înaintea lui Dumneḑeu, au o mare eficacitate; câ déca Dumneḑeu pare a nu ne auḑi dela începutu, acésta o face pentru a ne încerca tăria credinţei, şi pentru a ne face sâ recunóscemu şi mai bine ticăloşia nóstră; dar câ, déca noĭ nu slăbimu a-lu ruga cu ferbinţélă, elu ne acordă în fine bine facerile sale cu multă liberalitate.

V. 29—39. Iu miracolele ce Domnul Christos mai făcu, vindecându unu mare numeru de bolnavi, şi săturându mai multu de patru mii de ómeni cu şépte pâni şi pucini pesci, noi descoperimu probe nouĕ despre omniputinţa şi bunătatea sa; şi narraţiunea acestoru minuni trebue sâ ne destepte a lăuda pre Dumneḑeu, imitându pre marturii acestor miracole, ca sâ luâmu o recompensă mai mare de câtu dênşi; câ-ci Mântuitorul ḑice, câ mai fericiţi sunt cei ce nu au vĕḑutu şi au creḑutu.

---

# CAP XVI.

Iisus refusă semnul cerrutu de Farisei: sfatuesce pre discipolii sei de a se feri de doctrina Fariseilor şi a Sadduceilor: elu întrébă pre discipolii sei, ca ce felu de opiniune au ómenii şi mai ales ei despre dênsul: Petru confessă pre Iisus de Christos fiiul lui Dumneḑeu: Iisus declară, că pre acéstă confessiune va edifica Biserica sa. Iisus arată pentru prima óră discipolilor sei, câ elu trebue sâ móra şi să învieze: Petru îlu îndémnă a nu face una ca acésta: Iisus cértă pe Petru cu asprime, şi îndémna pre discipolii sei de a-lu urma pre calea crucii.

1. Şi apropiindu-se Fariseii şi Sadduceii, tentându-lu, îlu rugară sâ le arate semnu din ceru.

2. Ear ellu respunḑêndu, ḑisse lor: séră făcêndu-se, ḑiceţi: seninu va fi, câ se roşasce cerul;

3. Şi diminéţa: astă-ḑi tempestă, câ se roşasce cerul posomorîtu. Façarnicilor! faça cerului cunósceţi a o distinge; dar semnele timpurilor nu puteţi?

4. Generaţiunea perfidă şi adulteră semnu

caută, și semnu nu se va da ei, fără numai
semnul profetului Iona. Și lassându-i, s'a dus.
5. Și trecêndu de ceea parte, discipolii sei
uitasseră sâ ia pâne.
6. Ear Iisus disse lor : vedeți și vě luați
a minte de alluatul Fariseilor și alu Saddu-
ceilor.
7. Ear ei cugetau în sine, dicêndu, câ pâ-
ne n'amu luatu.
8. Ear Iisus cunoscêndu, disse lor : ce cu-
getați în sine-vě, puçin credincioșilor, câ n'ați
luatu pâne?
9. Ancă nu înțelegeți, nici vě adduceți a
minte de cei cinci pâni ale celor cinci mii,
și câte coșuri ați luatu?
10. Nici de cele șépte pâni ale celor pa-
tru mii, și câte coșuri ați luatu?
11. Cum nu înțelegeți, câ nu pentru pâne
amu dis voă sâ vě feriți de alluatul Farisei-
lor și alu Sadduceilor?
12. Atunci pricepură, câ nu le a dis sâ se
ferésca de alluatul pânii, ci de doctrina Fa-
riseilor și a Sadduceilor.
13. Și venindu Iisus în pârțile Cesariei lui
Filip, întrebâ pre discipolii sei, dicêndu : ci-
ne-mi dicu ómenii câ sunt eu Fiiul omului?
14. Ear ei disseră : uni Ioan Botezătorul;
ér alți Eliă ; ér alți Ieremia, sau unul din
profeți.
15. Disse lor : dar voi cine mi diceți câ
sunt eu?
16. Și respundêndu Simon Petru, disse:
Tu esti Christos, fiiul lui Dumnedeu celui viu.

17. Și respundêndu Iisus, disse lui : fericitu esti, Simone, fiiul lui Iona; câ trupul și sângele nu'ți au descoperitu ție, ci Tatăl meu celu din ceruri.

18. Și eu dicu ție, câ tu esti Petru, și pre acéstă pétră voiu edifica Biserica mea, și porțile infernului nu o vor învinge pre dênsa.

19. Și voiu da ție cheile împĕrației cerurilor ; și ori ce vei lega pre pămêntu va fi legatu în ceruri ; și ori ce vei deslega pre pămêntu, va fi deslegatu în ceruri.

20. Atunci defense discipolilor sei, ca nimenui sâ nu spue, cá elu Iisus este Christos.

21. De atunci a începutu Iisus a arăta discipolilor sei, câ sâ cade lui a se duce în Ierusalem, și multe a pătimì de la bâtrâni și dela arhierei și dela cărturari, și a fi omorîtu, și a treiadi a învia.

22. Și luându-lu Petru la o parte, începù a-lu îndĕrĕtna, dicêndu : cruță-te, Dómne! nu va fi ție acésta.

23. Ear elu întorcêndu-se, disse lui Petru : pei dinaintea mea, satano! smintélă îmi esti; câ nu cugeți cele ale lui Dumnedeu, ci cele ale ómenilor.

24. Atunci disse Iisus discipolilor sei : de voesce cineva sâ vie după mine, lepede-se de sine, și ie e-și crucea sa, și urmeze-mi mie.

25. Câ-ci cine va voi sâ-și măntuéscă sufletul sêu, perde-lu-va pre dênsul; ér cine-și va perde sufletul sêu pentru mine, afla-lu-va pre dênsul.

26. Câ-ci ce folos aru avea omul, de aru

dobăndi lumea tótă, ér sufletul 'şi l-ar perde? Sau ce va da omul chimbu pentru sufletul sêu?

27. Pentru câ va veni Fiiul omului, încungiuratu de gloria tatălui sêu, cu ângerii sei; şi atunci va resplăti fie-caruia după faptele sale.

28. Adevêru, ḑicu voĕ, sunt uni din cei ce stau aici, cari nu vor gusta mórtea, pênĕ ce vor vedea pre Fiiul omului venindu întru împărăţia sa.

## REFLEXIUNI.

V. 1—4. Evangelistul ne învaţă, câ Fariseii şi Sadduceii, cei dintêiu sofisti, cei după uemă materialisti, de şi vĕḑusseră pre Iisus Christos făcêndu atâtea miracole, din care s'aru fi pututu convinge, că Messia celu asteptatu era acum êntre dênşi, totuşi ênsă mai cerură sâ le arate şi unu semnu din ceru; ceea ce Domnul nostru cu dreptu cuvêntu refusâ de a face. Cându Dumneḑeu a datu destule probe despre veritatea Evangeliei, şi ómenii âncă totu nu voescu a se convinge, atunci ei nu trebue sâ mai astepte, câ Dumneḑeu va totu face la miracole, pentru a învinge o asemenea împetrită necredinţă.

V. 5—12. Inţelesul avertismentului ce Iisus dette discipolilor sei, de ase ferì de alluatul Fariseilor şi alu Sadduceilor, este; câ ei trebuia neapĕratu sâ se feréscă de formalista doctrină a Fariseilor, cari ţineau numai la tradiţiunile talmudice, cum ţinu pênĕ astă-ḑĭ; şi de cea materialistă a Sadduceilor, cari negau învierea morţilor şi nemurirea sufletului, care sunt basele doctrinei evangelice. Din acestu avertismentu noi ne învăţâmu, câ în materie de religiune sâ cade sâ

ne ferimu cu aceeaşi precauţiune, de superstiţie şi ipocrisie, ca şi de simţimintele atee şi materialiste, care abbrutiséză pre omu; câ-ci amêndoue aceste doctrine sunt contrarii planului divinu, şi doctrinei Evangeliei lui Christos.

V. 13—20. Din întrebarea ce Iisus făcù discipolilor sei, şi din solemnul respunsu alu lui Petru, cum şi din cele adaose de Domnul nostru, sâ vede lămuritu, câ credinţa Chrestină este şi remâne întemeiată pre acéstă confessiune apostolică: **Tu esti Christos fiiul lui Dumnedeu celui viu.** Acéstă confessiune e datoru ori ce Crestinu sâ o facă cu bucurie; să o justifice cu fapta, şi chiar cu pericolul vieţei sale.

V. 21—28. Spuindu Iisus discipolilor sei, câ elu trebue sâ sufere şi sâ móră în Ierusalem, şi Petru îndĕrĕtnându-lu dela acésta, Domnul nostru certâ cu asprime pre Petru, care, fiind plinu de prejudiţiile Iudeilor, nu putea crede, câ Messia, dela care ei asteptau împĕrăţie şi avantagiuri lumesci, va trebuì sâ móră chiar mai nainte şi de a li se realisa aspiraţiunile. Petru recunoscusse pre Iisus de Messiă, dar êncă nu înţelegerea divinul planu alu mĕntuirii neamului omenescu, şi de aceea îlu îndemna sâ nu se dea la datimă şi la mórte. Domnul nostru după ce înfruntâ cu asprime pre Petru, numindu-lu Satană şi smintélă: înturnându-se apoi câtre cei-lalţi discipoli, le ḑisse, câ şi ei, déca voescu a fi discipoli ai sei, trebue neapĕratu sâ se expue la suferinţe şi la mórte; câci numai puindu-şi cineva sufletul pentru credinţa, pentru care şi elu însuşi îşi va pune sufletul, va putea a 'şi mĕntuì sufletul, care este mai preţiosu de câtu tótă lumea acésta. Iubite cititorule, nu te omorî moralicesce, déca

voesci sâ vedi tu pre Christos venindu pre norii cerului, ca sâ te chieme întru împĕrăţia sa.

---

## CAP XVII.

Istoria transfiguraţiunii: venirea lui Eliă: vindecarea uuui lunaticu: didrachmele plătite prin miracolu.

1. Şi după 'şésse ḑile luâ cu sine Iisus pre Petru, şi pre Iacob, şi pre Ioan fratele lui, şi îi condusse în munte înaltu deosebi;
2. Şi se transfigurâ înaintea lor; şi strălucì faça sa ca sórele, ér vestmintele sale deveniră albe ca lumina.
3. Şi éttă i se arătară Moise şi Eliă, convorbindu cu dênsul.
4. Şi respunḑêndu Petru, ḑisse lui Iisus: Dómne, bine este a fi noi aici; de voesci, sâ facemu aici trei colibe: ţie una, lui Moise una, şi lui Eliă una.
5. Ancă vorbindu elu, éttă nuoru luminosu îi umbrì; şi éttă voce din nuoru, ḑicêndu: acesta este Fiiul meu celu iubitu, întru carele bine am voitu; pre dênsul ascultaţi-lu.
6. Şi auḑindu discipolii, căḑură pre feçele lor, şi se temură fórte.
7. Şi apropiindu-se Iisus, se attinse de dênşi, şi ḑisse: sculaţi-vĕ, şi nu vĕ temeţi.
8. Şi ridicându-şi ochii, pre nimeni nu vĕḑură, de câtu pre Iisus singuru.
9. Şi dessuindu-se ei din munte, Iisus le comandâ, ḑicêndu: nimenui sâ nu spuneţi ce aţi vĕḑutu, pênĕ cându Fiiul omului va învia din morţi.

10. Şi îlu întrebară discipolii sei, dicêndu: pentru ce dară dicu cărturarii, că Eliă trebue să vie ăntêiu?
11. Ear Iisus respundêndu, disse lor: în adevêru Eliă vine ăntêiu, şi va restabilì tóte;
12. Şi dicu voă, că Eliă a şi venitu, şi nu 'l au recunoscutu, ci au făcutu lui câte au voitu: totu astu-felu şi Fiiul omului va pătimì dela dênşi.
13. Atunci înţelesseră discipolii, câ despre Ioan Botezătorul le dissesse.
14. Şi venind ei câtre glótă, se apropiâ la dênsul unu omu, îngenunchindu înaintea lui.
15. Şi dicêndu: Dómne, fie-ţi milă de fiiul meu, câ este lunaticu, şi rêu pătimesce; câ-ci de multe ori cade în focu, şi de multe ori în apă.
16. Şi l'am addus la discipolii tei, şi n'au pututu sâ-lu vindece.
17. Şi respundêndu Iisus, disse: O! generaţiune necredinciósă şi perversă! pênĕ cându voiu fi cu voi? pênĕ când voiu supporta pre voi? adduceţimi-lu incó.
18. Şi îlu certâ pre elu Iisus, şi eşì dintrênsul demonul; şi se vindecâ copilul din ora aceea.
19. Atunci apropiindu-se discipolii la Iisus de osebi, disseră: pentru ce noi n'amu pututu sâ-lu scótemu?
20. Ear Iisus disse lor: pentru necredinţa nóstră; câ-ci adevêru dicu voă: de veţi avea credinţă ca grăuntele de muştaru, veţi dice muntelui acestuia: mută-te de aici acolo! şi

se va muta; şi nimicu nu va fi voă cu neputinţă.

21. Ensă neamul acesta nu esse, de câtu numai prin rugăciune şi ajunu.

22. Şi înturnându-se ei în Galileia, disse lor Iisus: Fiiul omului se va da în mânile ómenilor;

23. Şi îlu vor omorî; şi a treia di va învia. Şi se întristară fórte.

24. Şi venindu ei în Capernaum, se apropiară la Petru perceptorii didrachmelor, şi dísseră: învăţătorul vostru nu plătesce didrachmele?

25. Dice: bada! Şi cându intrâ în casă, Iisus îlu prevenì, dicêndu: ce ţî se pare, Simone? împěraţii pămêntului dela cine iau imposite séu censu? dela fii lor, sau dela străini?

26. Petru îi dice: dela străini. Iisus îi disse: aşa dară fiî sunt liberi.

27. Dar ca sâ nu-i scandalisâmu, ducêndu-te la mare, aruncă undiţa, şi pre celu d'ăntêiu pesce ce se va prinde, scóte'lu; şi deschiḑêndu-i gura, vei afla un stateru; pre acela luându'lu, dâ'lu lor pentru mine şi pentru tine.

## REFLEXIUNI.

V. 1—13. Iisus Christos se transfigurâ cû pucinu înaintea morţii sale în presenţa a trei din discipolii sei, pentru ale fortifica credinţa, şi a-i premunì contra scandalului ce mórtea sa le aru fi pututu causà. Infăçişarea lui Moise şi a lui Eliă, cari appărură atunci, însemna, câ Iisus Christos era acela, pre a

căruia venire au fostu preḑissu-o legea şi profeţii, şi câ elu era mai mare de câtu cei mai escelenţi dintre profeţi. Acéstă arătare a lor probéză încă câ acesti sânţi bărbaţi existau şi după mórte, şi nu erau nimiciţi după cum bârfiau Sadduceii; şi câ prin urmare, pentru ómenii cei buni mai este o altă viaţă eternă după acéstă vremelnică. Vocea ce Dumneḑeu făcù sâ se auḑă din ceru la acéstă ocasiune, neînvaţă, câ Iisus este fiiul lui Dumneḑeu; câ elu este singuru, pre carele trebue să ascultâmu, şi căruia datorimu o perfectă suppunere. Aceea ce Domnul nostru ḑisse discipolilor sei, câ Ioan Botezătorul era acelu Eliă preḑis de profetul Malachia (4, 5), trebue sâ ne inspire celu mai ma'e respectu către demna persónă a sântului Precursoru, şi către autoritatea ministerului sêu.

V. 14—21. In istoria lunaticului vedemu pe de o parte, câ Iisus Christos era îmbrăcatu cu o putere divină, la care nimicu nu putea resista, şi câ elu era plĭnn de conpătimire către cei din sufferinţe; ér pe de altă parte descoperímu, câ din causa lipseĭ de credinţă Apostolii nu putusseră scóte acelu demonu, şi câ, după declaraţia Mântuitorului, prin credinţă ferbinte, pe care elu o asémĕnă cu qualitatea mustarului, putemu muta şi munţi, ér fără de credinţă nici o faptă bună nu putem servîrşì.

V. 22—23. Discipolii Domnului nostru, auḑindu despre mórtea învăţătorului lor, se întristară fórte: noi însă trebue sâ ne întristâmu şi mai multu, cându vedemu câ atâţia crestini înviaţi prin mórtea lui Christos devinn prin faptele lor victime ale morţii sufletesci.

V. 24—27. Domnul Iisus pe de o parte demonstă

lui Petru, câ elu este Fiiul lui Dumnedeu, şi pe de altă parte, prin miracolul pescelui, îlu întăresce în acéstă credinţă.

---

# CAP XVIII.

Discipoli întrébă pre Iisus, cine este mai mare în împĕrăţia cerurilor? Elu le propune de modelu un copilu innocentu. Iisus deplânge lumea pentru scandaluri, şi arată câ elu a venitu sâ măntuéscă ceea ce era perdutu. Oea cea retăcită: corecţiunea fräţéscă, autoritatea Bisericei: puterea rugăciunii în commun: a erta greşala aprópelui totu d'auna cându îşi va cerre ertăciune: parabola celor doi datornici.

1. In acea oră se apropiară discipolii la Iisus, dicêndu: cine óre este mai mare în împĕrăţia ceruuilor?
2. Şi chiemându Iisus un copilu, îlu pusse în midlocul lor,
3. Şi disse: adevêru dicu voă, de nu vĕ veţi converti, şi sâ deveniţi ca copii, nu veţi intra în împĕrăţia cerurilor.
4. Acela dară, care se va umilì ca copilul acesta, acela este celu mai mare în împĕrăţia cerurilor.
5. Şi acela, care va priimì pre un asemenea copilu în numele meu, pre mine mĕ priimesce.
6. Ear acela, care va scandalisa pre unul din acesti mici cari credu în mine, mai avantagios îi este sâ i se attîrne de grumadu o pétră de móră, şi sâ se afunde în luciul mârii.
7. Vai lumii pentru scandaluri! câ-ci nu e

cu putinţă a nu venì scandalurile; dar vai omului aceluia, prin care vine scandalul.

8. Ear déca mána ta sau piciorul têu te smintesce, tae-le, şi le aruncă dela tine; câ-ci mai avantagios îţi este sâ intri în viaţă schiopu sau ciungu, de câtu doue mâni sau doue picióre avéndu, sâ fii aruncatu în focul celu eternu.

9. Şi déca ochiul têu te smintesce, scóte-lu, şi-lu aruncă dela tine; câ-cĭ mai avantagios îţi este cu un ochiu sâ întri în viaţă, de câtu doi ochi avêndu, sâ fii aruncatu în geenna focului.

10. Vedeţi, sâ nu despreţuiţi pre veri-unul din acesti mici; câ-ci ḑicu voă, câ ângerii lor în ceruri neîncetatu vêdu faça Tatălui meu celui din ceruri.

11. Câ a venitu Fiiul-omului să măntuéscă ceea ce era perdutu.

12. Ce vi se pare? déca un omu aru avea o sută de oi, şi s'aru retăcì una dintrénsele; au nu, lăssându pre cele noue-ḑeci şi noue, sâ duce pre munţi, şi caută pre cea retăcită.

13. Şi décă se va întêmpla sâ o afle, adevêru ḑicu voă, câ se bucură de dênsa mai multu de câtu de cele noue-ḑeci şi noue ce nu s'au retăcitu.

14. Astu-felu nu este voea Tatălui meu celui din ceruri, ca sâ se pérḑă unul din acesti mici.

15. Deci, déca fratele têu va greşì ţie, passă, şi cértă-lu între tine şi între elu sin-

guru: de te va asculta, aĭ căstigat pre fratele teu;
16. Ear de nu va asculta, ia cu tine încă pre unul sau doi, ca prin gura a doi sau trei marturi sâ stea totu cuvêntul.
17. Ear de nu va asculta de dênşi, spune Bisericei; şi de nu va asculta nici de Biserică, fie-ţi ca un păgânn şi vameşu.
18. Adevêru ḑicu voă; ori câte veţi lega pre pămêntu, vor fi legate în ceru, şi ori câte veţi deslega pre pămêntu vor fi deslegate în ceru.
19. Earăşi ḑicu voă, câ déca doi dintre voi se vor unì pre pămêntu pentru ori ce lucru vor avea sâ cérră, se va face lor dela Tatăl meu celu din ceruri;
20. Câ-ci unde sunt doi sau trei adunaţi întru numele meu, acolo sunt în miḑlocul lor.
21. Atunci apropiindu-se la dênsul Petru, ḑisse: Dómne, de câte ori va greşì mie fratele meu, şi voiu erta lui? pênĕ de şépte ori?
22. Ḑice Iisus lui: nu ḑicu ţie pênĕ de şépte ori, ci pênĕ de şépte-ḑeci de ori câte şépte.
23. Pentru acésta, asemenea este împĕrăţia cerurilor, omului împĕratu, care vrù sâ ia socotélă servilor sei.
24. Şi începêndu elu a lua socotélă, i se addusse unul ce'i datorea ḑece mii de talanţi.
25. Şi neavêndu elu sâ plătéscă, domnul sêu a ordonatu sâ se vênḑă elu, şi muierea lui, şi copii, şi tóte câte avea, şi sâ sê plătéscă.

26. Dar proşternêndu-se servul, se închina lui, ḑicêndu: dómne, îngăduesce-mĕ, şi-ţi voiu plătì totu.

27. Şi mişcându-se de compătimire domnul servului aceluia, 'l a liberatu, şi datoria i-a ertatu.

28. Deci eşindu servul acela, întîmpinâ pre un împreuna-servu cu dênsul, care îi datorià o sută de denari; şi apucându-lu, îlu sugruma, ḑicêndu: plătesce'mi ce'mi esti datoru.

29. Şi proşternêndu-se celu împreună servu cu dênsul la piciórele sale, îlu ruga, ḑicêndu: îngăduesce-mĕ, şi-ţi voiu plătì totu.

30. Elu ênsă nu voia; ci ducêndu-se, îlu pusse la închisóre, pênĕ va plătì datoria.

31. Deci veḑêndu conservii sei cele petrecute, se întristară fórte; şi ducêndu-se, denunciară domnului lor tóte câte se petrecusseră.

32. Atunci chiemându-lu domnul sêu, îi ḑisse: servu malinu! tótă datoria aceea ţi-am ertatu-o, pentru câ m'ai rugatu.

33. Nu sâ cădea sâ-ţi fie şi ţie milă de celu împreună cu tine servu, precum mi-a fostu şi mie milă de tine?

34. Şi mĕniindu-se domnul sêu, îlu dette executorilor, pênĕ cându va înapoia totu ce îi era datoru.

35. Astufelu şi Tatăl meu celu cerescu va face voă, déca nu veţi erta din inimă fie-care fratelui sêu greşalele lor.

## REFLEXIUNI.

V. 1—6. Din lectura acestoru versete ne învăţâmu: 1. câ pentru a intra cineva în împĕrăţia cerurilor, sâ cerre sâ fie umilu şi fâră ambiţie ca un copilu innocentu. 2. Câ între Crestini trebue sâ predomine aceeaşi egalitate şi deferinţă, care se vede la copii cei innocenţi. 3. Câ trebue sâ facemu uu mare casu de adevĕraţii discipoli ai lui Christos, chiar cându acestia sunt şi puçin consideraţi în ochii lumii. 4. Câ Creştinii cei buui sunt fórte scumpi înaintea lui Dumneḑeu, pentru care sâ cade sâ i onorâmu şi sâ-i consolâmu; câ-ci ângerii lor raportéză lui Dumneḑeu în tóte ḑilele onórea sau despreţul ce ei priimescu dela ómeui pentru Christos, şi câ Dumneḑeu va pedepsi cu multă asprime pre cei ce-i amărâscu pre dênşi, sau îi smintescu din credinţa şi devotamentul lor câtre Dumneḑeu.

Aceste consideraţiuni sunt de natură a încuragia pre credincioşi, şi a-i umplea de o mare consolaţiune în sufferinţele lor.

V. 7—14. Domnul nostru Iisus Christos ne învaţă, câ scandalurile sunt un mare rêu în lume; câ nu este cu putinţă ca ele sâ nu se întemple; câ Dumneḑeu nu este causa lor, ci câ ele provinu numai din rĕutatea ómenilor, şi câ autorii lor vor fi pedepsiţi cu tótă asprimea mĕniei lui Dumneḑeu. De aci dar resultă, câ Crestinii trebue sâ se feréscă cu multă luare a minte de a comite pĕcatul, prin care s'aru scandalisa cineva, şi i s'aru împuçina credinţa în Christos; câ-ci celu ce smintesce pre un credincios, îlu retăcesce pentru a se perde prin pustii, şi Fiiul omului a venitu, ca sâ mântuéscă ceea ce era perdutu.

Vedi dar, iubite cititorule, ca prin purtarea ta sâ te faci pricină de îndreptare, ér nu de cădere fratelui têu, pre care Iisus l-a rescumpĕratu cu scumpu sângele sêu!

V. 15 — 20. Din lectura acestoru versete aflâmu, câ atâta differinţă este între doctrina lui Christos şi între practica lumii, câtă este între lumină şi între întunerecu; câ-ci inima cea carnală a omului îlu împinge a divulga greşale altuia şi a'şi resbuna contra lor, ér Domnul nostru deffende şi una şi alta. Şi departe de a publica îndată greşala altuia comisă contra nóstră, Iisus ne recomandă sâ încercâmu ântêiu între patru ochi a ne reconcilia cu celu ce ne a ofensatu, fâră sâ mai scie cineva. Şi déca vom putea isbuti de a convinge pe agressorul sâ-şi cunóscă greşala, şi sâ o repare, éttă am căştigatu un sufletu pentru viaţa eternă; ér de nu vom putea isbuti numai între patru ochi, atunci Măntuitorul ne ordonă să luâmu cu sinene âncă una sau doue persóne respectabile, ca prin pluralitatea sfaturilor sâ-lu putem convinge sâ se îndrepteze, sau celu puçin sâ avem pe urmă marturi, câ din partene ne am împlinitu datoria frăţéscă. Şi déca va fi atâtu de înrĕutăţitu, în câtu nici de sfătuirile maĭ multora nu va asculta sâ se îndrepteze, atunci trebue sâ-lu denunţâmu Bisericei, adecă comunitâţii fraţilor; şi déca va fi atâtu de neruşinatu, câtu sâ nu asculte nici de Biserică, atunci sâ rupemu cu dênsul ori-ce comunicaţie, şi sâ lu privimu ca străinu cu totul de societatea Crestină Eattă resumatul doctrinei Evangelice, cum aru trebuì a se resolva processele şi neînţelegerile între Crestini; dar câtu de departe sunt ei astă ḑi de aceste porunci măntuitóre!

V. 21—35. Petru încă avêndu inima carnală, întrébă pre Iisus Christos, déca pênĕ de șépte ori trebue sâ erte pre fratele ce i-aru greși. Acestu numĕru lui Petru se părea fórte mare: ênsă Domnul nostru îi respunde, că atâta nu e destul, ci că trebue sâ lu erte de ḑépte-ḑeci de ori câte șépte, adecă, totu d'auna câudu îșĭ va cere ertăciune, și va arăta căință. Măntuitorul Christos lămuresce pênĕ la evidență necessitatea de a erta greșalele aprópelui, prin sublima parabolă a neînduratului servu, căruia domnul sêu îi ertâ o datorie fórte mare, pe câudu elu nu voia sâ erte collegului sêu de servagiu o datorie de prea pucină însemnătate, și pentru care domnul sêu mĕniindu-se, îlu dette pe mâna executorilor celor mai aspri. Apoi în ultimul verset, Domnul nostru declară curatu câ și Dumneḑeu totu asemenea va face cu noi, décă nu vom erta din inimă fie-care greșalele aprópelui.

---

# CAP XIX.

Fariseii întrébă pre Iisus, de este permis bărbatului a se despărți de muierea sa pentru fie-ce motivu. Iisus le respunde, câ căsătoria nu se póte despărți, de câtu numai pentru motivu de adulteriu. Iisus binecuvintéză pre copii. Un tênĕru avutu consultă pre Iisus, ca ce trebue sâ facă pentru ase măntui: Domnul nostru îi ḑise să-și împarță avuții a la săraci. Acestu respunsu întristându prea multu pre tênĕru, Iisus declară, câ iubirea de avuții împedecă pre mulți ómeni de a se măntui; și promite Apostolilor sei, cari lăsass eră tóte pentru a urma după dênsul, câ la regenerațiune vor ședea pre doue-spre-ḑece thronuri, și vor judica pre cele doue-spre-ḑece seminții ale lui Israel, care nu vor fi voitu sâ urmeze lui.

1. Și fu când fini Iisus cuvintele acestea,

se sculâ din Galileia şi venì în hotarele Iudeei dincolo de Iordan.

2. Şi urmară după dênsul glóte multe, şi îĭ vindecâ acolo.

3. Şi se apropiară la dênsul Fariseii, tentându-lu, şi ḑicêndu-i: este óre permis omului a-şi allunga pre muierea sa pentru fie-ce motivu?

4. Ear elu respunḑêndu, ḑisse lor: n'aţi cititu, că celu ce a creatu (pre omu) din începutu, bărbatu şi femee i-a creatu pre dênşi?

5. Şi a ḑis: „Pentru acésta va lăssa omul pre tatăl şi pre mama sa, şi se va lippì de muierea sa, şi vor fi amĕndoi întru un singuru trupu.“

6. Incâtu numai sunt doue, ci un singuru trupu: deci, aceea ce Dumneḑeu a conjugatu, omul sâ nu despartă.

7. Ḑisseră lui: pentru ce dar Moise a comandatu sâ-i dea carte de despărţire, şi sâ o allugnge?

8. Ḑisse lor: pentru învîrtoşarea înimei vóstre v'a permis Moise sâ vĕ allungaţi muierile; ér de la începutu n'afostu aşa.

9. Dreptu aceea ḑicu voă, câ celu ce-şi va allunga pre muierea sa, afară de motivu de fornicaţiune, şi va luà pre alta, comite adulteriu.

10. Ḑisseră către dênsul discipolii sei: déca astufelu este causa bărbetului cu muierea, nu este avantagiosu a se însura.

11. Ear elu ḑisse lor: nu toţi încapu cuvêntul acesta, ci numai aceia, cârora li s'a datu.

12. Pentru câ sunt fameni, cari din pântecele mamei lor s'au nâscutu aşa; şi sunt fameni, cari de ómenĭ s'au castratu, şi sunt fameni, cari ei însuşi s'au privat pentru împĕrăţia cerurilor. Celuce póte încapea, încapă.

13. Atunci se addusseră la dênsul nisce copii, ca sâ-şi pue mânile preste dênşi, şi sâ se róge; ér discipolii îi certară.

14. Ear Iisus ḑisse: lăssaţi copii, şi nu-i opriţi de a venì la mine; câci a unora ca acestora este împĕrăţia cerurilor.

15. Si puindu-şi mânile preste dênşi, se dusse de acolo.

16. Si éttă óre cine apropiindu-se, ḑisse lui: Invăţătorule bune, ce bine voiu face, ca sâ am viaţă eternă?

17. Ear elu ḑisse lui: ce îmi ḑici bunu? nimeni nu este bunu, fâră numai unul Dumneḑeu. Ear de voesci sá intri în viaţă, observă comandamentele.

18. Ḑiçe lui: care? Ear Iisus ḑisse: acestea; sâ nu uciḑi; sâ nu comiţi adulteriu; să nu furi; sâ nu mărturisesci minciună;

19. Onóră pre tatăl têu şi pra mama ta; şi: iubesce pre aprópele têu ca pre tine însuţi.

20. Ḑisse lui tênérul: pre tóte acestea leam observatu din copilăria mea; ce âncă îmi lipsesce?

21. Ḑisse Iisus lui: de voesci sâ fii perfectu, passă, vinde-ţi averile, şi distribuesce săràcilor, şi vei avea comóră în ceru; şi vino de urmézĕ mie.

22. Ear tênĕrul auḑindu cuvêntul, se dusse întristatu; câ-ci era fórte avutu.

23. Ear Iisus ḑisse discipolilor sei: ade-
vêru ḑicu voă, că anevoe va intra celu avutu
întru împĕrăţia cerurilor.
24. Si érăşi ḑicu voă: mai lesne este că-
mila să trécă prin urechia acului, de câtu
celu avutu sâ intre întru împĕrăţia cerurilor.
25. Si auḑindu discipolii sei, se spăimĕn-
tară fórte, ḑicêndu: dară cine póte sâ se
măntuéscă?
26. Si căutându spre dênşi Iisus, ḑisse lor:
la ómeni acésta este cu neputinţă, ér la Dum-
neḑeu tóte sunt cu putinţă.
27. Atunci respunḑêndu Petru, ḑisse câtre
dênsul: éttă noi am lăssatu tóte, şi am ur-
matu ţie; ce óre va fi noă?
28. Ear Iisus ḑise lor: adevêru ḑicu voă,
câ voi ceice aţi urmatu mie, la regeneraţi-
une, cându va şedea Fiiul-omului pre thro-
nul gloriei sele, veţi şedea şi voi pre doue-
spre-ḑece thronuri, judicându pre celle doue-
spre-ḑece seminţîi ale lui Israel.
29. Si totu celuce va fi lăssatu case, sau
surori, sau tată, sau mamă, sau muiere, sau
copii, sau ţérrine, pentru numele meu, însutitu
va luà, şi viaţă eternă va moştenì.
30. Şi mulţi din cei mai dintêiu vor fi cei
mai din urmă, şi cei mai din urmă vor fi cei
mai dintêiu.

## REFLEXIUNI.

V. 1—12. Din aceea ce Domnul nostru ḑice asupra subiectului despărţirilor căsniciei ce pre atunci erau în usu la Iudei, aflâmu în genere, câ multe lucruri, care pênĕ atunci erau tolerate, din causa gros-

solanitâţii acelui poporu cerbicosu, la Crestini nu mai trebue a fi tolerate, pentru câ ei trebue sâ fie multu mai luminaţi, şi pentru câ Dumneḑeu i a chiematu pre dênşi la o mai mare santitate şi perfecţiune a morilor; ér în special ne învăţâmu, câ prin divina instituţiune a maritagiului, bărbatul şi muierea sunt conjugaţi pe viaţă, şi câ nimica altu afară de adulteriu, nu póte autorisa divorţiul. De aci dar sâ vede lămuritu, câ dessele şi mai nemotivatele despărţiri ce sunt în usu astă-ḑi la Crestinii nostri, sunt cu totul condamnate de Domnul nostru Iisus Christos. — Măntuitorul adaogă, câ Evangelia sa chiamă pre alumnii ei la o mare castitate conjugală; şi câ chiar se vor găssi unii dintre Crestini, cari vor renuncia cu totul la maritagiu, ca cu mai multă independenţă sâ lucreze la propagarea Evangeliei. Eattă deja originea şi scopul vieţei monachale.

V. 13—15. Din binecuvêntarea ce Domnul nostru dette copiilor ce-i fură presentaţi, ne învăţâmu, câ, elu iubesce pre copii pentru innocenţa lor, şi pentru câ ei sunt speranţa Bisericei sale. Ferice de acei părinţi, cari printr'o bună educaţie crestină, vor sci a presenta pre copii lor lui Christos, ér nu lumii celei deşarte şi viciurilor ei! Câtre acesta Iisus a voitu a ne arăta, câ pentru a fi admişi în împĕrăţia cerurilor, trebue sâ ne asemĕnâmu copiilor, cu simplitatea, cu blăndeţea, şi cu innocenţa.

V. 16—26. Din întrevorbirea lui Iisus cu acelu tînĕru avutu ne învăţâmu, câ pentru a intra cineva în viaţa eternă trebue neapĕratu sâ împlinéscă comandamentele lui Dumneḑeu, şi sâ fie încă dispus de a-şi distribui şi avuţia la săraci, cându va vrea sâ ajungă la culmea perfecţiunii crestine. Intristarea ce

acestu tînĕru arătâ, cându audi respunsul Domnului Iisus, probéză din destul, câ avuţiile pămêntesci împedică pre mulţi Crestini de a urma cu sinceritate preceptelor Evangeliei, şi mai ales pre cei tineri, când sunt mai mult simţiciune de câtu raţiune; de aceea Iisus declară discipolilor sei, câ cei bogaţi fórte anevoe se vor decide de a îmbrăçişa Crestinismul, şi chiar le aru' fi cu neputinţă, décă nu le aru veni în ajutor puterea lui Dumnedeu. Este ênsă fórte de observatu la respunsul tînĕrului avutu. Cându Iisus îi recomandâ pre cele mai de căpetenie comandamente sau porunci din Decalogu, elu respunse cu francheţă: „pre tóte acestea le amu păzitu din copilăria mea, ce ăncă îmi lipsesce?" Tinerii óre din dilele nóstre, avuţi şi neavuţi, putearau ei dice? pre tóte acestea le amu păzitu din copilăria mea; ce ăncă îmi lipsesce? Vai! lor le lipsesce tóte.

V. 27—30. Apostolii propuindu-se pre sine ca exemplu de abnegaţiune şi de docilitate, şi întrebându pre Stepânul despre sórta lor, elu îi asigură, că atâtu ei, câtu şi toţi cei ce vor lăssa, părinţi, rudenii, bunuri pămĕntesci, pentru a se face următorî ai sei, în lumea acésta vor luà însutitu, şi în ceealaltă vor mostenì viaţă eternă. Apostolilor le dâ ăncă şi supremul privilegiu, ca la înnoirea lumii sâ şédă alâturi cu dênsul pre doue-spre-dece thronuri, şi sâ judice pre confraţii lor Israeliţi, cari pênĕ atunci nu vor venì sâ îmbrăçişede Crestinismul. In întrebarea lui Petru, Domnul nostru vĕdù un spirit de egoismu, un spirit de ântêietate; şi spre a-lu potolì, dice în ultimul versetu, câ mulţi din cei dintêiu vor fi pe urmă, şi din cei dupe urmă vor fi ântêiu, arătându cu acésta, câ meritul celor ce vor îmbrăçişa Chrestinismul nu vine

din faptele lor, de aru fi câtu de bune, ci din graţia lui Dumneḑeu. Parabola următóre lămuresce mai bine acéstă doctrină.

---

# CAP XX.

Iisus propune parabola lucrătorilor, cari, ducêndu-se sâ lucreze în vie la diverse ore din ḑi, luară toţi acelaşi salariu. Iisus preḑice din nou mórtea şi înviorea sa: Elu respunde fiilor lui Zebedeu, cari solicitau cele d'ântêiu ranguri în împĕrăţia sa: Elu dâ vederea la doi orbi.

1. Câ-ci asemenea este împĕrăţia ceruririlor omului stepânu de casă, care a eşitu dessu de diminéţă sâ tocméscă lucrători în viea sa.

2. Şi învoindu-se cu lucrătorii câte un denaru pe ḑi, i-a trămis în viea sa.

3. Şi eşindu pe la ora atreia, vĕḑù pre alţii stându în piaţă fâră lucru;

4. Şi acelora le ḑisse: mergeţi şi voi în vie, şi ce va fi cu dreptul voiu da voă. Ear ei se dusseră.

5. Earăşi eşindu pe la ora aşéssea şi a noa, făcù asemenea.

6. Ear pe la a un-spre-ḑecea oră eşindu, aflâ pre alţii stându fâră lucru, şi ḑisse lor: pentru ce aţi statu aici tótă ḑioa fâră lucru?

7. Ḑisseră luĭ: pentru câ nimeni nu ne-a tocmitu. Ḑisse lor: mergeţi şi voi în vie, şi ce va fi cu dreptul veţi luà.

8. Ear séră făcêndu-se, ḑisse domnul viei

curatorului seu: chiamă pre lucrători, şi dâ-
le plata, începêndu de la cei mai după urmă
pênĕ la cei d'ăntêiu.
9. Şi venindu cei de la ora a un-spre-ḑe-
cea, luară câte un denaru.
10 Venindu şi cei d'ăntêiu, credeau câ vor
luà mai multu; şi luară şi ei totu câte un
denaru.
11. Şi luându, murmurau contra stepânu-
lui casei,
12. Ḑicêndu: câ cesti mai după urmă o sin-
gură oră lucrară, şi îi făcuşĭ de o potrivă
cu noi, cari amu purtatu greutatea ḑilei şi
arsura.
13. Ear elu respunḑêndu, ḑisse unuia din-
tre dênşi: amice, nu te nedreptăţescu; au nu
te ai învoitu cu mine pe un denaru?
14. Ia'ţi al têu, şi passă; câ voescu cestui
mai după urmă sâ dau ca şi ţie.
15. Au dóră nu'mi este permis sâ facu ce
voescu întru ale mele? Ori este ochiul têu
rêu, pentru câ eu sum bunu?
16. Astufelu vor fi cei mai după urmă
ăntêiu, şi cei ăntêiu pe urmă; câ-ci mulţi
sunt chiemaţi, éră puçini alleşi.
17. Şi suindu-se Iisus în Ierusalem, luâ
deosebi pre cei doi-spre-ḑece discipoli pre
cale, şi ḑisse lor:
18. Eattă ne suimu la Ierusalem, şi Fiiul
omului se va da archiereilor şi cărturarilor,
şi-lu vor condamna la mórte;
19. Şi-lu vor da păgânilor, spre a-lu bat-

jocorì, şi a-lu biciuì, şi a-lu restignì; şi a treia ḑi va învia.

20. Atunci se apropiâ la dênsul mama fiilor lui Zebedeu cu fii sei, închinându-se, şi cerrêndu óre-ce de la dênsul.

21. Ear elu ḑisse ei: ce voesci? Ḑice lui: ḑi ca sâ şéḑă acesti doi fii ai mei, unul d'a drépta ta, şi altul d'a stânga ta, întru îmîmpĕrăţia ta.

22. Ear Iísus respunḑêndu, ḑisse: nu sciţi ce cerreţi. Puteţi bea paharul pre care eu voiu bea, şi cu botezul cu care eu mĕ botezu a vĕ boteza? Ḑisserâ lui: putemu.

23. Şi ḑisse lor: în adevêru paharul meu îlu veţi bea, şi cu botezulu cu care eu mĕ botezu vĕ veţi boteza; dar pre a şedea d'a drépta mea şi d'a stânga mea, nu este alu meu ada, ci celor ce s'a gătitu de la Tatăl meu.

24. Şi auḑindu cei ḑece se indignară pentru cei doi fraţi.

25. Ear Iisus chiemându'i la sine, ḑisse: sciţi câ domnii păgânilor îi împilă pre dênşi, şi căpeteniile lor îi maltratéză.

26. Intru voi ênsă nu va fi aşa: ci celuce voesce a devenì mare întru voi, fie voă servitoru;

27. Şi celu ce voesce între voi a fi ântéiu, fie voă servu.

28. Precum Fiiul-omului nu a venitu sâ

i se servéscă, ci sâ servéscă, şi sâ-şi dee sufletul sêu rescumpĕrare pentru mulţi.

29. Şi eşindu ei din Ierichon, merse dupŏ dênsul glótă multă.

30. Şi éttă, doi orbi ce şedeau lôngă cale, audindu câ Iisus trece, strigară, dicêndu: miluesce-ne, Dómne, fiiul lui David!

31. Ear glóta îi certa ca sâ tacă; ei ênsă mai tare striga, dicêndu: miluesce-ne, Dómne, fiiul lui David!

32. Şi stându Iisus, îi chiemâ, şi disse: ce voiţi sâ vĕ facu?

33. Disseră lui: Dómne, ca sâ se deschidă ochii nostri.

34. Ear Iisus, miscatu de compătimire, se attinse de ochii lor: şi îndată vĕdură ochii lor, şi merseră după dênsul.

## REFLEXIUNI.

**V. 1—26.** Din acéstă parabolă, şi maĭ ales din conclusiunea ei, coprinsă în versetul 16, credemu câ s'a lămuritu pênĕ la evidenţă înţelesul ultimului versetu alu capului precedentu. Scopul Domnului nostru în acéstă parabolă fu de a domolì spiritul de egoismu manifestatu în discipolii sei, şi de a'i învăţa, că gloriósele promissiuni ce elu dedesse atât în favórea lor, câtu şi a tutulor celor ce vor accepta chiemarea sa, nu erau preţu de meritu, ci graţie divină; şi câ prin urmare, departe de a fi geloşi, ei trebuea sâ simţă cea mai mare bucurie, câ Domnul viei le-a făcutu onórea de a'i chiema pre dânşi mai ântêiu la colaborarea măntuirei némului omenescu. — Şi

noi Chrestinii dară, cari suntemu chiemaţi prin Botezu, dessu de diminéţă, din pruncie, sâ cade sâ lucrâmu virtutea în viea Domnului Christos ca să putemu fi resplătiţi, în locu de un denaru, cu viaţa eternă; să avemu laudabila ambiţie fie-care de a fi numĕrati, nu între cei mulţi şi de rêndu, ci între cei puçini şi aleşi.

V. 17—28. Acum timpul suferintelor preaiubitului nostru Mântuitoru se apropiasse, şi éttă 'şi-a îndreptatŭ paşii câtre Ierusalem, unde trebuia să se junghie de Pasce Mielul lui Dumneḑeu celu ce ridică pĕcatele lumii. Şi fiindu pre cale, începù a prepara inima discipolilor sei, anunţându-le din nou patimele, mórtea şi învierea sa. Acum ara fi creḑutu ori cine că acésta era prea de ajunsu pentru a le scóte din capu deşarta speranţă despre o împĕrăţie luméscă a lui Messia: ênsă discipolii nu se puteau âncă desface de acea illusie Iudaică; câ-cĭ Evangelistul ne adduce dreptu probă recentă pre doi dintre dênşii, pre Iacob şi pre Ioan, cari, îndată după ce Măntuitorul finì de a le spune, câ acum merge sâ móră pre cruce, ca nisce surḑi la aceste cuvinte atâtu de clarei începură prin mama lor a solicita ăntêele ranguri în împĕrăţia negreşitu de dênşi vissată. Domnul nostru, pentru a le risipì illusiunea, le spuse mai ântêiu, câ nu sciu ce cerru; după aceea îi întrebâ în termeni puçin figuraţi, déca potu scurge cupa sufferinţelor şi a morţii sale. Si fâră a se mai gândì, ei respunseră, câ potu. Dar vai! câtu de puçinu înţelegea ei atunce amărăciunea acelui pahar, de care se înfiora şi însuşi Dumneḑeu-Omul, Iisus Christos: ênsă pênĕ astă-ḑi ómenii promitu totu, numai sâ-şi ajungă la scopu. Iisus apoi le declară limpede, câ de şi în adevêru ei vor sufferì martiriul pentru dragostea sa,

dar ênsă a le acorda cererea nu este cu putinţă. Pe de o parte câ o asemenea împĕrăţie, precum şi-o închipuia ei, nu esista în planulŭ sêu; ér pre de alta, câ în împĕrăţia sa, locurile de mai sus, solicitate de dênşi, nu se dau gratis şi pe hatîr, ci se iaŭ de cei mai silitori la propagarea Evangeliei, câci Dumnedeu pentru uni ca acestia le a gătitu, şi câ prin urmare ele sunt şi la disposiţia lor, décă vor voì a şi-le procura prin labóre.

Şi fiindu câ cei-lalţi dece discipoli, mişcaţi de gelosie, se indignară contra lui Iacob şi a lui Ioan, Domnul Iisus disse câtre totì câ a se înălţa preste alţiĭ, şi a împila pre cei mai de jos, este în usu la stepânitorii ginteloru pâgâne; ér între urmaşii sei nu va fi aşa; ci din contra, celu ce va voì sâ conducă pre ceilalţi, sâ se stimeze pre sine, nu ca stepânitoru ci ca servitoru alu lor. Şi pentru a întipărì şi mai adâncu acéstă doctrină sublimă în inimele discipolilor sei, Iisus se adduce de esemplu însuşi pre sine, dicêndu câ şi Fiiul-Omului n'a venitu ca sâ-i servéscă lui alţii, ci ca să servéscă elu altora, şi sâ şi dea sufletulŭ rescumpĕrare pentru mulţi. Sublimă doctrină; dar câtu de puçini sunt cei ce o înţelegu! Sublimă lecţiune; dar câtu de puçini sunt cei ce o practicéză.

V. 29—34 Orbii strigară cu ferbinţélă din ce în ce mai tare, şi Domnul îi audì pre dênşi, şi le luminâ ochii; şi ei yŏdură pre făcătorulŭ lorŭ de bine, îlu iubiră, şi merseră după dênsul. De ce óre nu strigâmu şi noi din întunereculŭ celu sufletescu, câtre Christos lumina cea adevĕrată, carea luminéză pre totu omul ce vine în lume? Dar vai! Orbirea sufletului este singura orbire, de care nici o dată nu ne plângemu, nici ceremu vindecare.

# CAP XXI.

Iisus intră cu triumfu în Ierusalem: Allungă din Templu pre speculanții ce îlu profanau: Respunde Fariseilor, cari erau prea nemulțămiți, pentru câ și pruncii îlu acclamau: Blestemă smochinul celu neroditoru, care sâ și uscâ: Respunde celor ce îi cerea cuvêntu despre autoritatea sa. Propune două parabole: una, a celor doi fii, carĭ fură trimișĭ în vie de tatăl lor; alta, a Vierilor, cari ucisseră ântêiu pre servitorii, apoi pre fiiul stepânului viei.

1. Și cându se apropiară de Ierusalem, și veniră la Betfage câtre muntele olivilor, atunci Iisus trămisse doi discipoli,
2. Dicêndu-le: mergeți în satul celu dinaintea vóstră, și îndată veți afla asină legată, și mânzul cu dênsa; deslegându-le, adduceți-le mie.
3. Și déca cine-va vĕ va dice ceva, spuneți, câ Domnul are trebuință de dênsele; și îndată le va trămite.
4. Ear acestea tóte s'au făcutu, ca sâ se plinéscă ceea ce s'a dis prin profetul, ce dice:
5. „Diceți fetei Sionului: éttă împĕratul têu vine la tine blându, și ședêndu pre asină și mânzu fiiu alu celei de sub jugu."
6. Mergêndu dară discipolii, și făcêndu precum le comandasse Iisus,
7. Addusseră asina și mânzul, și pusseră pre dênsele vestmintele lor, și îlu aședară deasupra lor.
8. Și cei mai mulți din poporu asternură vestmintele lor pre cale; éră altii tâiau ramuri din copaci, și asterneau pre cale.
9. Eară glótele, cei ce mergea înainte și

cei ce venia pre urmă, striga, ḑicêndu; Osannà
fiiului lui David: binecuvĕntatu celu ce vine
întru numele Domnului: Osannà întru înălţimĭ.
10. Şi intrându elu în Ierusalem, s'a cutre-
muratu tótă cetatea, ḑicêndu: cine este a-
cesta?
11. Eară glótele ḑiceau: acesta este Iisus
profetul, celu din Nazaretul Galileei.
12. Şi intrâ Iìsus în templul lui Dumne-
ḑeu, şi scósse afară pre toţi cei ce vindeau
şi cumpĕrau în templu; şi mesele schimbăto-
rilor de bani, şi scaunele celor ce vindeau
columbi le resturnâ,
13. Şi ḑisse lor: scris este: „Casa mea
casă de rugăciune se va chiemà; ér voi aţi
facutu-o pesceră tălharilor."
14. Şi se apropiară la dênsul orbi şi schio-
pi în templu, şi îi vindecâ.
15. Ear archiereii şi cărturarii, vĕḑêndu
minunile ce făcusse, şi pre copii strigându în
templu şi ḑicêndu: Osannà fiiului lui David;
se indignară,
16. Şi ḑisseră luĭ: auḑi ce ḑicu acestia?
Ear Iisus ḑisse lor: aşa! Nici o dată n'aţi
cititu, „că din gura pruncilor şi a celor ce
sugu ai perfecţionată laudă?"
17. Şi lăssându-i, eşì afară din cetate în
Betania, şi masse acolo.
18. Ear diminéţa înturnându-se în cetate,
i se făcù fóme.
19. Şi vĕḑêndu un smochinu lôngă cale,
venì la dênsul, şi nimicu nu aflâ într'ênsul,
fâră numai foi; şi îi ḑise: în etern fructu din

tine sâ nu se mai facă. Şi îndată se uscâ şmochinul.
20. Şi vĕḑêndu discipolii, se mirară, ḑicêndu:
cum îndată se uscâ smochinul!
21. Şi respunḑêndu Iisus, ḑisse lor: ade-
vêru ḑicu voă, de veţi avea credinţă, şi nu
vĕ veţi îndoì, nu numai aceea a smochinuluĭ
veţi face, ci şi muntelui acestuia de veţĭ ḑice:
ridică-te şi te aruncă în mare, se va face;
22. Şi tóte ori câte veţi cerre în rugaciune,
de veţi crede veţi luà.
23. Şi venindu elu în templu, se apropia-
ră la dênsul când învăţa, archiereii şi bătrânii
poporului ḑicêndu: cu ce autoritate faci acestea?
şi cine 'ţi a datu autoritatea acésta?
24. Ear Iisus respunḑêndu, ḑisse lor: în-
treba-voiu şì eu pre voi un cuvêntu, pre ca-
re de mi-lu veţi spune, voiu spune şi eu voă
cu ce autoritate facu acestea.
25. Botezul lui Ioan de unde era? din ceru,
sau de la ómeni? Ear ei cugeta întru sine,
ḑicêndu: de vomu ḑice din ceru, va ḑice noă:
pentru ce dară n'aţi creḑutu lui?
26. Ear de vomu ḑice, de la ómeni, ne tememu
de glótă; câ toţi au pre Ioan ca pre un profetu.
27 Şi respunḑêndu, ḑisseră lui Iisus: nu
scimu. Ḑisse şi elu lor: nici eu nu spuiu voă
cu ce autoritate facu acestea.
28. Dar ce vi se parė? Un omu avea doi
feciori; şi venindu la celu dentêiu, ḑisse: fiiule,
mergi de lucréză astă-ḑi în viea mea.
29. Ear elu respunḑêndu, ḑisse: nu voescu;
pre urmă ênsă căindu-se, s'adus.
30. Venindu şi la celu de alu doilea, ḑisse

asemenea. Ear elu respundêndu, ḑisse: eu
Dómne; şi nu se dusse.
31. Care din doi a făcutu voinţa tatălui?
Ḑisseră lui: celu dintêiu. Ḑice lor Iisus: a-
devêru ḑicu voă, câ vameşii şi curvele mergu
mai nainte de câtu voi în împărăţia lui Dum-
neḑeu.
32. Pentru câ avenitu la voi Ioan în calea
dreptâţii, şi nu aţi creḑutu lui, éră vameşii
şi curvele au creḑutu lui: voi ênsă vĕḑêndu,
nicĭ după acésta nu v'aţĭ căitu, spre a crede lui.
33. Altă parabolă ascultaţi. Era un omu
stepânu de casă, care aplantatu vie, şi a în-
grăditu-o cu gard, şi a săpatu întrênsa téscu,
şi a edificatu turnu, și a datu-o la lucrători,
și s'a dus departe.
34. Ear câudu s'a apropiatu timpul fruc-
telor, a trămis pre servitorii sei la lucrători,
ca sâ ia fructele ei.
35. Şi prinḑêndu lucrătorii pre servitorii
sei, pre unul îlu bătură, pre altul îlu ucisseră,
pre altul cu pietre îlu improscară.
36. Earăşi trămise pre alţi servirori mai
mulţi de câtu cei dentêiu; și acestora le fă-
cură asemenea.
37. In urmă trămisse la dênși pre fiiul séu,
ḑicêndu: se vor rușina de fiiul meu.
38. Ear lucrătorii veḑêndu pre fiiul, ḑi-
sseră întru sine: acesta este moştenitorul;
veniţi sá lu omorîmu, și sâ stĕpânimu moşte-
nirea lui.
39. Şi prinḑêndu-lu, l-au scos afară din
vie, şi 'lu-au omorîtu.

40. Deci cându va venì Domnul viei, ce
va face lucrătorilor acelora?
41. Disseră lui: rêi fiindu, cu rĕu îi va
perde; și viea o va da altoru lucrători, cari
îi vor da fructele la timpul lor.
42. Dice lor Iisus: nici o dată n'ați cititu
în scripturi: „Pétra pre care au despreţuitu-o
edificatorii, acésta a devenitu în capul un-
ghiului; de la Domnul s'a făcutu acésta, și
este minunată întru ochi noștrii"?
43. Pentru acésta dicu voă: câ se va luà
de la voi împĕrăția lui Dumnedeu, și se va da
popolului, care va face fructele ei.
44. Și celu ce va cădea pre acéstă pétră
se va sfărăma; ér preste care ea va cădea,
îlu va spulbera.
45. Și audindu archiereii și fariseii para-
bolele lui, cunoscură câ pentru dênși dice.
46. Și căutându sâ-lu prindă, se temură de
glóte, câ-ci ca pre un profetu îlu aveau.

## REFLXIUNI.

V. 1—11. Pentru a înțelege scopul intrarii cu triumfu a lui Iisus Christos în Ierusalem, trebue sâ nu scăpâmu din vedere, câ elu evitasse pênĕ atunci de a se arăta în publicu cu óre-care strălucire sau pompă, și de a se face în de obsce cunoscutu câ elu este Messia. Dar cu șése dile înainte de mórtea sa, Domnul nostru voi a arăta pe față câ elu este Messia, adecă Christos celu promis prin profeți, și a se recunósce în acéstă qualitate de câtre totu popolul Iudaicu, ce se adunasse în mare glótă în Ierusalem pen-

tru serbarea Pascelui, şi care îlu întimpinâ afară din cetate cu stîlpâri de finicu şi cu acclamaţiuni entusiaste ca pre unu împeratu învingătoru. Dar cu tóte acestea Domnul nostru făcu acéstă intrare triumfală într'un modu ce nu semĕna de locu cu pompele regilor pămĕntesci, ci care presenta multă umilinţă şi blâudeţe, şi care era conform cu ceea ce preḑisesse profetulu Zaharia (c. 9, 9), ce ḑice: „câ Messia va veni în Ierusalem blâudu şĭ umilu, şi şeḑêndu pre asinu". Prin acésta ênsă Iisus lăssa destul sâ se vaḑă, câ elu însuşi este acelu mare împeratu promis de Dumneḑeu fiilor lui Israel; dar câ împĕrăţia lui nu va fi din lumea acésta. — Dar pre acestu poporu care acum strigă, osanna osanna! după cinci ḑile îlu vomu auḑi strigândn, restignesce-lu restignesce lu! Astufelu este opinia publică, cându este frĕmêntată de farisei şi de cărturari. — Când intrâ Iisus în Ierusalem se cutremurâ tótă cetatea, ḑicêndu: cine este acesta? Putea-vei tu, Chrestine cititoru, sâ spui cine este Iisus? Elu este Impĕratul têu, Măutuitorul têu, Dumneḑeul têu; strigă-i dar şi tu: Osanna fiiului lui David! Bine este cuvêntatu Christos celuce a venitu întru numele Domnului! Osanna întru înălţimi!

V. 12—13 Ceice vindea în templul din Ierusalem, nu vindea altu ceva, de câtu numai obiectele trebuinciόse la sacrificiuri; şi cu tóte acestea, Domnul nostru îi allungâ cu biciu de stréngu, citându-le un passagiu din Isaia (Cap. 56,7) şi altul din Ieremia (cap. 7,11). De aci potu vedea şi acei pioşi curatori, cari vêndu luminâri în interiorul bisericilor, ca ce sόrtă îi astéptă cându va veni Domnul.

V. 14—17. Din coprinderea acestoru versete vedemu, câ pre cându orbii cei lipsiţi de vederile o-

chilor se luminau, archiereii şi cărturarii ceice vedeau, se orbiau voluntarmente de individie, în câtu nu puteau cunósce pre Messia, pre care şi pruncii îlu cunosceau şi îlu acclamau. — Fugi de invidie, iubite lectoru, câ ci ea orbesce sufletul; şi atunci nu mai poţi vedea, nu numaĭ pre Dumneḑeu celu nevĕḑutu, dar nici pre aprópele celu vĕḑutu. — Din respunsul Domnului aflâmu, câ lauda pruncilor îi era cu atâtu mai plăcută, cu câtu ea venía din buze nevinovate, şi din inimi âncă nespurcate de invidia farisaică. — Sâ imitâmu şi noi pre prunci cu nevinovăţia şi cu sinceritatea.

— V. 18—22. Smochinul celu sterpu de fructe însemna pre naţiunea Iudaică, care professa cultul adevĕratului Dumneḑeu, şi în appariinţă promitea fructe, dar la care veniudu Christos, nu aflâ de câtu formalitâţi esterióre. Ebreii numia pre Abraam tată alu lor, dar nu aveau nici credinţa nici faptele lui Abraam; ei dar căḑură sub blestemul Domnului, în câtu considerâudu acum starea acestui nenorocitu popul, putemu ḑice: „Cum îndată s'a uscatu smochinul!"

Sâ luâmu séma ênsă, ca nu cum va, ḑicêndu acésta, sâ pronunţâmu sentinţa nóstră; câ-ci Dumneḑeu care ne a culmatu de cele mai pretióse avantagiuri şi de tóte graţiile sale, trebue cu dreptu cuvêntu sâ astepte fructe de la fie-care din noi; şi déca nu le vomu produce, judecata nóstră va fi multu mai severă decâtu aceea a Iudeilor. — Mirarea Apostolilor făcù pre Domnul sâ le adducă aminte despre tăria rugăciunii făcută cu credinţă.

V. 23—27. Fariseii întrebându pre Iisus despre autoritatea sa, elu nu voi sâ le respundă directu, ci

se mulţumì a-i întreba şi elu, ca ce credea ei despre Botezul lui Ioan. Prin acésta elu voì a i convinge de ignoranţă voluntarie şi maliţiósă, şi a'i face sâ simţă, câ ei prea cu lesnire putea cunósce, câ autoritatea sa şi a Precursorului sêu venia din ceru. Fariseii încurcaţi în diloma pusă de Iisus, vedeau câ ori cum voru respunde este totu în defavórea lor, şi adoptară ca totŭ-d'auna partitul minciunii, ḑicêndu câ nu sciu de unde a fostu Botezul lui Ión, de şi sciaŭ prea bine, câ missiunea acestui profetu era din ceru.

V. 28—32. Domnul nostru nu fu mulţumitu cu respunsul celu negativu alu Fariseilor, ci prin similitudinea celor doi fii, puçin cam figurată, îi constrînse sâ mârturiséscă adevêrul, şi să'şi pronunţe ei înşi sentinţa. Atunci Domnul nostru începù pe façă a le imputa, că vameşii şi curvele, ómenii cei mai depravaţi ai societăţii, i-aŭ întrecutu pre dênşi, cari se stimau de mai luminaţi; câ-ci aceia s'au convertitu la vocea precursoruluĭ Ioan, ér ei mai împetriţi fiindu şi de câtu cei mai depravaţi pĕcătoşi nu voescu a se convertì nici la vocea lui Messia. — Mulţi şi din Chrestini, imitându pre acei Farisei, se punu în conflictu cu consciinţa lor.

V. 33—46. Parabola vierilor ucigaşi arată şi mai demonstrativu ingratitudinea Iudeilor; ea însemna trei lucruri: 1 graţiile ce Dumneḑeu făcusse în totu timpul Iudeilor, allegêndu-i de poporu allu sêu, dându-le lege şi preoţie, şi trămiţêndu-le în differite rênduri pre servitorii sei, pre profeţi, şi în fine pre unicul sêu fiiu. 2 Ingratitudinea şi rĕutatea Iudeilor, cari în loc de a respunde la aceste gratii divine, ei persecutară şi maltratară în modul celu mai nedemnu pre pro-

feți, și acum erau în ajun de a vĕrsa și sângele Stepânului Christos. 3 Câ Dumnedeu, după propria lor sentință, va pedepsì pre poporul ucigașu, destrugêndu cetatea și Templul lor, ridicându de la dênși cultul sêu și preoția, și chiemându în locul lor pre gintele păgâne, cari voru da fructele cerute de Stepânul; și câ Iisus Christos, după ce va fi respinsu de cea mai mare parte din Iudei se va ridica la o glorie supremă după cum acésta a fostu predisă prin oracolul psalmului 111, 22—23. — Ințelesul acestei parabole s'a împlinitu cu exactitate din partea lui Dumnedeu: remâne acum sâ vedemu, daca și noi Chrestinii, noul Israel, dâmu Stepânului fructele ce amu promis; și daca nu, atunci tragă-și fie-care sentința după cum îi va dicta consciința.

---

# CAP. XXII.

Similitudinea nuntei: celu fără vestmêntu de nuntă se scóte afară. Dumnedeu și Cesarul. Muierea cu șépte bărbați: Maritagiul nu mai are locu după învierea morților: Dumnedeu este alu viilor și nu alu morților. Comandamentul celu mai mare. Christos fiiu și Domnu alu lui David.

1. Și respundêndu Isus érăși vorbì lor în parabole, dicêndu:
2. Asemĕnatu-s'a împĕrăția cerurilor omului împĕratu, care a făcutu nuntă fiului sêu.
3. Și a trămis pre servitorii sei sâ chieme pre cei invitați la nuntă; și nu voia sâ vie.
4. Earăși a trămis pre alți servitori, dicêndu: spuneți celor invitați: éttă am gătitu

prânḑul meu; tauri mei, şi cele îngrăşate sunt junghiate, şi tóte sunt gata; veniţi la nuntă.
5. Ear ei ne ţiind sémă, se duseră, unul la ţérrina sa, altul la neguţătoria sa;
6. Ear ceilalţi prinḑêndu pre servitorii sei, îi maltratară şi-i omorîră.
7. Şi auḑindu împĕratul, s'a mĕniatu; şi trămiţéndu oştile sale, a perdutu pre ucigaşii aceia, şi cetatea lor a arsu-o.
8. Atunci ḑice servitorilor sei: nunta este gata, ér cei învitaţi nu aŭ fostu demni.
9. Deci mergeţi la respântiile câilor, şi ori pre câţi veţi afla învitaţi-i la nuntă.
10. Şi eşindu servitorii aceia la cài, adunară pre toţi câţi aflară, réi şi buni; şi se umplu nunta de cei ce şedeau la masă.
11. Şi intrându împĕratul sâ privéscă pre meseni, vĕḑù acolo pre un omu neînbrăcatu în vestmêntu de nuntă.
12. Si ḑisse lui: amice, cum ai intratu aici neavêndu vestmêntu de nuntă? Ear ellu tăcù.
13. Atunci împĕratul ḑisse servitorilor: legându-i piciórele şi mânile, luaţi-lu şi-lu scóteţi întru întunericul cel mai dinafară; acolo va fi plânsul şi scrişnitul dinţilor.
14. Câ-ci mulţi sunt chiemaţi, ér pucini alleşi.
15. Atunci Fariseii retrăgándu-se, ţinură consiliu, cum sâ-lu prinḑă în cuvêntu.
16. Si trămisseră la dênsul pre discipolii lor cu Erodianii, ḑicêndu: învăţătorule, scimu câ adevĕrat esti, şi calea lui Dumneḑeu întru adevêru înveţi, şi nuţi passă de nimeni, câ nu cauţi în faça ómenilor.

17. Deci spune noă, ce ţi se pare? Sâ ca-
de noă sâ dâmu censu Cesarului, sau nu?
18. Ear Iisus cunoscêndu maliţia lor, ḑisse:
ce mĕ tentaţi făçarnicilor?
19. Arătaţi-mi moneta censului. Ear ei ĭi
addusseră un denaru.
20. Si ḑisse lor: a cui este imaginea a-
césta şi suprascriptura?
21. Ḑisseră lui: a Cesarului. Atunci ḑisse
lor: redaţi dară Cesarului pre cele ce sunt
ale Cesarului, şi lui Dumneḑeu, pre cele ce
sunt ale lui Dumneḑeu.
22 Si auḑindu ei, se mirară; şi lăssându-lu,
se dusseră.
23. In acea ḑi veniră la dênsul Sadduceii
cari ḑicu câ nu este înviere, şi îlu întrebară,
24. Ḑicêndu: învăţătorule, Moise a ḑis;
déca cineva va muri neavêndu copiĭ, sâ ia
fratele sêu pre muierea sa, şi sâ învieze se-
mênţă fratelui sêu.
25. Fost-au dară la noi şépte fraţi; şi celu
dentêiu însurându-se, a muritu; şi neavêndu
semênţă, a lăssatu pre muierea sa fratelui sêu.
26. Asemenea şi celu de al doilea, şi celu
de al treilea, pênĕ la al şéptelea.
27. Ear mai pre urmă de toţi a muritu
şi muierea.
28. Deci la înviere a cârui din şépte va
fi muiere? câ-ci toţi au avutu-o pre dênsa.
29. Ear Iisus respunḑêndu, ḑisse lor. re-
tăciţi, nesciindu Scripturile, nici puterea lui
Dumneḑeu.

30. Câ-ci la înviere nici se însóră, nici se mărită, ci ca ângerii lui Dumnedeu în ceru sunt.

31. Ear pentru învierea morţilor, n'aţi cititu ceea ce vi s'a dis de la Dumnedeu, dicêndu:

32. „Eu sunt Dumnedeul lui Abraam, şi Dumnedeul lui Isac, şi Dumnedeul lui Iacob? Nu este Dumnedeu, Dumnedeu alu morţilor, ci alu viilor".

33. Si audindu glótele, se uimiau de doctrina lui.

34. Ear Fariseii, audindu câ a astupatu gura Sadduceilor, se adunară împreună.

35. Şi întrebâ unul dintre dênşi legistu, tentându-lu, şi dicêndu:

36. Invăţătorule, care este celu mai mare comandamentu în lege?

37. Ear Iisus disse lui: „Sâ iubesci pre Domnul Dumnedeul têu cu tótă inima ta, şi cu totu sufletul têu, şi cu totu cugetul têu".

38. Acesta este celu ântêiu şi mai mare comandamentu.

39. Şi alu doilea, asemenea acestuia: „Sâ iubesci pre aprópele têu ca pre tine-însuţi".

40. In aceste doue comandamente tótă legea şi profeţii se resumă.

41. Şi adunaţi fiindu Fariseii, îi întrebâ Iisus,

42. Dicêndu: ce părere aveţi despre Christos? alu cui fiiu este? Disseră lui: Alu lui David.

43. Disse lor: dară cum David întru Spiritul îllu numesce pre dênsul Domnu, dicêndu:

44. „Ḑis'a Domnul Domnului meu, şeḑi d'a drépta mea, pênĕ ce voiu pune pre inimicii tei asternutu piciórelor tale"?
45. Deci déca David îlu numesce pre dênsul Domnu, cum este fiiu alu lui?
46. Şi nimeni nu putea se respundă lui cuvêntu; nici îndresnì cineva din acea ḑi a-lu mai întreba.

## REFLEXIUNI.

V. 1—14. Inţelesul parabolei de faça este totu cam acela alu celor doue parabole precedente, cu óre-care deosebiri şi adaose în desvoltare. Impĕrăţia cerurilor este regimul Evangeliei, care conduce în fericirea eternă. Impĕratul ce a făcutu nuntă fiiului sêu este Dumneḑeu, care prin economia messiană a luatu mireasă Fiiului sêu pre Biserica Chrestină. Sala banchetului nupţialu este Biserica Chrestină şi cultul adevĕratului Dumneḑeu. Viţelul celu grassu, jungbiatu la nuntă este însuşi Fiiul lui Dumneḑeu, care s'a restignitu pre cruce pentru mântuirea neamului omenescu. Invitaţii cei dentêiu sunt Ebreii, pre care i-a invitatu însuşi Dumneḑeu, dându-le legea şi cultul sêu pre muntele Sinai. Servitorii cei dentêiu sunt Profeţii, şi cei de alu doilea Apostolii, cari au întîmpinatu nu mai refusu şi persecuţie de mórte din partea ingraţilor Israeliţi ce erau învitaţi de a lua parte ei mai ântêiu la nunta messiană, la regimul Evangeliei lui Christos. Invitaţii cei din respântiile câilor sunt Chrestinii cei din păgâni, cari admisseră predicaţia Evangeliei, şi intrară în Biserica Chrestină. Celu ce şedea la masă neîmbrăcatu în vestmêntu de

nuntă, însemna pre acei făçarnici cari au îmbrăçişatu Chrestinismul, fără a se îmbrăca în candidul vestmêntu alu adevĕratei vieţi crestinescì, pre care servitorii Stepânului îlu da prin catechisare fie-cărui învitatu cându intra în sala de nuntă, adecă în Biserica Chrestină. — Tóte câte a predis Măutuitorul Christos în acéstă parabolă, şi în aceea a vierilor, s'au împlinitu: Justa resbunare a lui Dumneḑeu asupra Iudeilor celor ingraţi şi necredincioşi s'a executatu prin oştile lui Titu împĕratul Romanilor, care i-a destrus, şi cetatea lor a arsu; gintele păgâne au fostu chiemate în locul lor, şi au priimitu învitaţia cu bucurie. Dar în miḑlocul acestei bucurii sâ nu scăpâmu din vedere severa pedépsă a acelui nenorocitu ce şedea la masă, neavêndu vestmêntu de nuntă; câ-ci Stepânul. are sâ vie, şi vai! pre câţi are sâ trămiţă atunci întru întunericul celu mai dinafară, unde este plânsul şi scrişnitul dinţilor; câ-ci mulţi sunt chiemaţi, dar puçini alleşi: mulţi sunt nu mai cu numele Chrestini, dar purtarea le e cu totul contrarie preceptelor Evangeliei.

V. 15—22. Cei ce întrebară pre Domnul nostru, déca era permis Ebreilor de a plătì tributu Impĕratului Romanilor, îşi propuneau de a-lu face odiosu înaintea poporului, déca aru fi ḑis câ trebue sâ plătéscă; sau de a-lu acusa la Pilatu, déca aru fi ḑis câ nu trebue sâ plătéscă. Respunsul ce Iisus Christos dette la acéstă întrebare captiósă, arată din destul profunda sa înţelepciune; şi ne învaţă, câ datoria câtre domni şi împĕraţi, şi datoria câtre Dumneḑeu, sunt amĕndoue indispensabile; şi câ aceste doue datorii nu sunt nici cum oppuse una alteia; ci câ din contra ele sunt perfettamente de acordu. Noi

dară trebue sâ le observâmu cu religiositate, suppuindu-ne Autoritâţilor superióre, şi dându-le ceea ce li se cuvine; dar fâră a scăpa din vedere, că datoriile către Dumneḑeu trebue sâ ocupe celu ăntêiu rangu, şi câ acestea sunt, de care sâ cade sâ ne aquitâmu mai ăntêiu şi mai cu osebire.

V. 23—33. In respunsul ce Domnul nostru dette Sadduceilor materialisti şi batjocoritori de cele sânte, vedemu înţelepciunea sa cu totul divină, şi o tărie neînvinsă de argumentare, cu care elu confundâ pre acesti grossolani materialisti, probându le învierea morţilor printr'unu passagiu din Sânta Scriptură (Exod 3, 6). Acestu locu alu Evangeliei ne învaţă doue lucruri fórte interessante: 1. Câ morţii vor învia neapĕratu, şi çă cei plăcuţi lui Dumneḑeu pentru virtuţile lor, ca Patriarchii Abraam, Isaac şi Iacob, sunt pururea vii înaintea lui Dumneḑeu. Acéstă doctrină măntuitóre trebue sâ fie totu-déuna basa credinţei şi a tutulor aspiraţiunilor nóstre crestine. 2. Câ în viaţa seculului fiitoru, legătura de sânge şi necessitâţile corporale nu vor mai avea locu; ci câ fericiţii aceia vor fi în eternitate ca ângerii lui Dumneḑeu în ceru. Acésta dar trebue sâ ne exciteze a devenì de pe acum ómeni spirituali, şi a vieţui întru o mare castitate de morii, pentru ca sâ putemu ajunge la o înviere fericită (Ióan. 5, 29).

V. 34—40. Iisus Christos, prin respunsul ce dette legistului, ne propune âncă o doctrină nu mai puçin importantă decâtu cea precedentă: acésta este, câ porunca cea mai mare în lege este de a iubì pre Dumneḑeu cu tótă inima nóstră, şi pre aprópele nostru ca pre noi înşine; şi fiindu câ acésta este resumatul a tótă doctrina Religiei, prima nóstră îngrijire

trebue sâ fie, de a stabilí în inima nóstră acéstă adevĕrată iubire câtre Dumneḑeu şi câtre semenii nostri.

V. 41—46. Asupra întrebârii ce Iisus Christos propusse Fariseilor, cum Messia putea fi totu o dată şi Fiiu şi Domnu alu lui David; sâ cade sâ observâmu, câ elu le o propusse pentru a'i face sâ-şi simţă ignoranţa, mai alles în ceea ce privia la Messia şi la natura regimului sĕu; dar câ elu nu voì a le o deslega, pentru câ ei n'aru fi voitu sâ înţelégă nici sâ créḑă ceea ce le·aru fi spus elu; şi pentru câ încă nu era oportun sâ le vorbéscă elu însuşi despre gloria şi demnitatea persónei salle. Dar acéstă întrebare acum este cu totul clară pentru Chrestini; câ-ci ei sciu, câ Iisus Christos, ca omu, este Fiiu alu lui David, pentru câ s'anăscutu din posteritatea acestui rege; ér câ, ca Fiiu alu lui Dumneḑeu, elu este domnu alu lui David şi alu tutuloru ómenilor; Dumneḑeu făcându-lu sâ şéḑă d'adrépta sa, ca un Impĕratu alu Bisericei şi alu lumii, avându suverană autoritate preste tóte, şi câruia noi mai cu osebire trebue sâ ne facemu o laudă de a ne suppune şi a'ĭ fi întru tóte ascultători.

---

# CAP XXIII.

Imputăciuni severe contra Cărturarilor şi a Fariseilor ipocriţi: Ameninţâri contra Ierusalemului.

1. Atunci Iisus vorbì glótelor şi discipolilor sei.

2. Ḑicêndu: pre cathedra lui Moise au şeḑutu Cărturarii şi Fariseii.

3. Deci tóte câte vor ḑice voă să păziţi,
păziţi şi faceţi; ér după faptele lor nu faceţi;
câ-ci ei ḑicu şi nu facu.
4. Câ légă sarcine grelle şi anevoe de pur-
tatu, şi le punu pre umerii ómenilor; ér ei
nici cu degitul lor nu voescu a le mişca.
5. Şi tóte faptele lor le facu pentru a fi
vĕḑuţi de ómeni; câ. îşi leţescu filacteriile, şi
îşi mărescu fimbriile vestmintelor;
6. Şi iubescu ăntêele locuri la ospeţe, şi
ăntêele locuri în sinagoge;
7. Şi salutârile în pieţe, şi a se chiema
de ómeni, Rabbì, Rabbì!
8. Eară voi nu vĕ numiţi Rabbì; câ-ci u-
nul este învăţătorul vostru, Christos; éră voi
toţi fraţi sunteţi.
9. Şi tată nu vĕ chiemaţiv oă pre pămêntu;
câ-ci unul este tatăl vostru, Cellu din ceruri.
10. Nici vĕ întitulaţi Dascăli; câ-ci unul
este Dascălul vostru, Christos
11. Şi cellu mai mare între voi va fi voă
servitoru.
12. Eară cellu ce se va înalţa pre sine,
umilì-se-va; şi cellu ce se va umilì pre sine,
înălţà-se-va.
13. Dară vai voă, Cărturarilor şi Farise-
ilor făçarnici! câ închideţi împĕrăţia ceruri-
lor înaintea ómenilor; câ-ci voi nu întraţi,
nici pre cei ce vor sâ intre nu'i lăssaţi.
15. Vai voă, Cărturarilor şi Fariseilor fă-
çarnici! câ încungiuraţi marea şi uscatul, ca
sâ faceţi un proselitu; şi cându se face, îlu
faceţi fiiu geenei îndoitu de câtu voi.

16. Vai voă, conducători orbi! cari ḑiceţi: cellu ce va jura pre templu, nimicu nu este (datoru a'şi păzì jurămentul); ér cellu ce va jura pre aurulu templului, datoru este (a'şi păzì jurămêntulu)
17. Nebunilor şi orbìlor! Dar care este mai mare, aurul, sau templul care sănţesce pre auru?
18. Şi, cellu ce va jura pre altaru, nimicu nu este; ér cellu ce va jura pre darul ce este pre dênsul, datoru este.
19. Nebunilor şi orbilor! Dar care este mai mare, darul, sau altarul care sânţesce pre daru?
20. Deci cellu ce jură pre altaru, jură pre elu şi pre tóte câte sunt pre dênsul.
21. Şi cellu ce jură pre templu, jură pre elu şi pre cellu ce locuesce în trênsul.
22. Şi cellu ce va jura pre ceru, jură pre thronul lui Dumneḑeu şi pre cellu ce şéde pre dênsul.
23. Vai voă, Cărturarilor şi Fariseilor fáçarnici! câ daţi dijmă din ismă şi din măraru şi din chimenu, şi aţi lăssatu pre celle mai grelle alle legii, dreptatea şi mila şi credinţa: pre acestea sâ cădea sâ le faceţi, şi pre acellea sâ nu le lăssaţi,
24. Conducători orbi, cari strecuraţi ţânţarul, şi înghiţiţi cămila.
25. Vai voă, Cărturarilor şi Fariseilor făçarnici! câ curăţiţi esteriorul pacharului şi alu blidului; ér interiorul este plinu de răpire şi de desfrănare.

26. Fariscule orbu! curăţesce ântêiu interiorul pacharului şi alu blidului, ca sâ fie şi esteriorul lor curatu.

27. Vai voă, Cărturarilor şi Fariseilor făçarnici! câ vĕ asemĕnaţi cu moımintele celle spoite, care pre dinafară se arată frumóse, ér pre dinîntru sunt pline de osĕmintele morţilor şi de tótă ne curăţia.

28. Asemenea şi voi, cu esteriorul vĕ arătaţi ómenilor a fi drepţi, érâ pe dinîntru sunteţi plini de făçărie şi de nelegiure.

29. Vai voă, Cărturarilor şi Fariseiloru făçarnici! câ edificaţi mormìntele profeţilor, şi ornaţi monumentele drepţilor,

30. Şi ḑiceţi: de amu fi fostu în ḑilcle părinţilor nostri, nu amu fi luatu parte cu dènşi la sângele profeţilor.

31 Incâtu înşi-vĕ mărturisiţi despre voi, câ sunteţi fiĭ ai cellor ce au ucis pre profeţi.

32. Şi voi 'umpleţi măssura părinţiloru vostri.

33. Şerpi! pui de vipere! Cum veţi scăpa de pedépsa geenei?

34. Pentru acésta, éttă eu trămiţu câtre voi profeţi, şi înţelepţi, şi cărturari; şi pre uni veţi omorî şi veţi crucifica, şi pre alţii veţi biciui în sinagogele vóstre, şi veţi persecuta din cetate în cetate:

35. Ca sâ vie preste voi totu sângele drepţilor vărsatu pre pămêntu, de la sângele dreptului Abel, pênĕ la sângele lui Zacharia fiiul lui Barachie, pre care 'laţi omorîtu între templu şi altaru.

36. Adevêru ḑicu voă, câ vor venì tóte
acestea preste generaţiunea acésta.
37. Ierusaleme! Ierusaleme! care uciḑi pre
profeţi, şi improşci cu petre pre cei trâmişi
la tine; de câte ori am voitu sâ adunu pre
fii tĕi, precum adună găina pui sei subt a-
ripe, şi nu aţi voitu?
38. Eattă se lassă voă casa vóstră pustie.
39 Câ-ci ḑicu voă: nu mé veţi mai ve-
dea de acumu, pênĕ cându veţi ḑice, bine este
cuvêntatu cellu ce vine întru numele Dom-
nului.

## REFLXIUNI.

Asupra acestui capitul sâ cade sâ facemu mai ântêiu aceste doue consideraţiuni generale: Antêia, câ Domnul nostru, fiindu asupra momentului de a se da la mórte, împută fârâ cruţare, şi cu o autoritate cu totul divină, Căturarilor şi Fariseilor despre ipocrisia şi maliţia lor, fiindu acum timpul de a'i face cunoscuţi poporului, şi de a i arăta în tótă goliciunea rĕutăţii lor. Adoa, câ blestemele ce Domnul nostru rostì d'atâtea ori în totu discursul acesta contra făçarnicilor, trebue sâ ne facă a privì făçărnicia ca pre un pĕcasu din celle mai urîte lui Dumneḑeu, mai cu osebire la aceia cari facu profesiune de pietate şi de zelu.

Reflexiunele particulare ce acestu capitul ne presintă sunt: 1. Câ, cându ministri Religiunii învaţă o doctrină pură, dar vieţuescu rêu, nu trebue a'i imita în faptele lor; dar câ trebue a'i asculta şi a primi învăţătura lor, cându spunu adevêrul. II. Câ toţi crestinii, şi mai cu osebire aceia cari au însărcinări în

Biserică, trebue să fie cu totul depărtaţi de ipocrisie sau făçărnicie, de ambiţiune, şi de avariţie, déca nu voescu a se aseměna Fariseilor blestemăţi de mai multe ori numai în acestu discursu de Domnul nostru Iisus Christos. III. Câ datoria păstorilor spirituali de ori ce tréptă este de a intra ei mai ăntêiu pre calea cerului, şi a face apoi sâ intre şi ceilalţi, contribuindu din tóte puterile lor cu fapta şi cu cuvêntul la convertirea pěcătoşilor şi la edificarea credinţei şi a moralitâţii. IV. Câ censura ce Domnul nostru face doctrinei Fariseilor, asupra articolului jurămintelor, arată, câ de-óre ce jurămêntul se raportéză totu-déuna la Dumneḑeu, noi trebue sâ-lu avemu la mare veneraţiune; şi câ sperjururile şi violaţiunile voturilor sunt o fórte mare crimă. V. De aci âncă ne învăţâmu, câ unul din semnele după care se cunoscu făçarnicii este, câ ei affectéză o sânţenie numai esterióră, şi sunt esacţi şi scrupuloşi în lucrurile de puçină importanţă; dar trecu cu vederea aceea ce este mai essenţialu în Religiune; adecă mila dreptatea, şi credinţa. Pre acestea Domnul nostru ne ordonă sâ le împlinimu mai ăntêiu şi mai cu osebire, fără ênsă a negligea şi datoriile cultului esterioru, care este totu atâtu de trebuinciosu ca şi trupul pentru sufletu. VI. Ameninţârile ce Domnul nostru face Iudeilor, cari, după ce ucisseră pre Profeţi, erau acumu în ajun de a lu ucide şi pre ellu-însuşi, arată, câ Dumneḑeu i a pedepsitu fórte cu dreptate, şi câ ingratitudinea cellor ce respingu cuvêntul lui Dumneḑeu şi pre servitorii lui, nu remâne ne pedepsită. VII. In fine, durerea şi frăgeḑimea cu care Domnul nostru deglânge ruina Iudeilor, cari respunsseră atâtu de rêu la buna voinţă de care ellu era animatu în

favórea lor, probéză fórte lămuritu, câ Dumnedeu nu aru fi addus distrugerea lor, nici chiar după ce au rostignitu pre Domnul Măririi, déca cellu puçin atunci ar fi credutu întrênsul, şi nu aru fi remas surdi şi împetriţi la înfocatele appeluri ale Apostoliler-

---

# CAP. XXIV.

Iisus predice ruina Ierusalemului, şi a doa venire a sa.

1. Şi eşindu Iisus, se ducea din templu: şi se apropiară discipolii sei, spre a'i attrage attenţiunea asupra edificiurilor templului.

2. Ear Iisus disse lor: vedeţi voi acestea tóte? adevêru dicu voă, nu se va lăssa aici pétră pre pétră, care sâ nu se destrugă.

3. Şi şedêndu ellu pre muntele olivilor, se apropiară discipolii deosebi, dicêndu: spune noă, cându vor fi acestea; şi care va fi semnul venìrii talle, şi allu finitului lumii?

4. Şi respundêndu Iisus, disse lor: vedeţi sâ nu vĕ amăgéscă cineva.

5. Că-ci mulţi vor venì întru numele meu, dicêndu: eu sunt Christos; şi pre mulţi vor amăgì.

6. Şi veţi audì (vorbindu-se) de resbele, şi de sciri de resbele: cáutaţi sâ nu vĕ turburaţi: că-ci sâ cade tóte (acestea) a se face; dar âncă nu va fi finitul.

7. Câ-ci se va scula naţiune preste naţiune, şi împĕrăţie preste împĕrăţie; şi vor fi fómeţi şi ciume, şi crutremure pre alocurea:

8. Şi tóte acestea (numai) începătură durerilor.
9. Atunci vĕ vor da pre voi la torturi, şi vĕ vor omorî; şi veţi fi odiaţi de tóte naţiunile pentru numele meu.
10. Şi atunci se vor scandalisa mulţi, şi se vor da unul pre altul, şi se vor urî unul pre altul.
11. Şi mulţi profeţi mincinoşi se vor scula şi vor amăgì pre mulţi.
12. Şi pentru câ se va îmmulţì fără-delegea, recì-se-va dragostea multora.
13. Ear cellu ce va răbda pênĕ la finitu, acella se va mântui!
14. Şi se va predica acéstă Evangelie a împĕrăţiei în tótă lumea, întru mărturie totulor gintele; şi atunci va venì finitul.
15. Deci cându veţi vedea uriciunea pustiirii, cea preḑisă prin profetul Daniel, stându în locu sântu (cellu ce citesce pricépă):
16. Atunci cei din Iudeia sâ fugă la munţi;
17. Cellu ce va fi pre casă sâ nu descendă ca sâ ia ceva din casa sa;
18. Şi cellu ce va fi în ţérrină sâ nu se întórne ca sâ-şi ia vestmêntul.
19. Vai ênsă cellor ce vor avea în pântece, şi cellor ce vor allăpta în acelle ḑille.
20. Ci rugaţi-vĕ, sâ nu fie fuga vóstră érna, nici Sâmbăta.
21. Câ va fi atunci strimtorare mare, care nu a fostu dela începutul lumii pênĕ acum, şi nici va mai fi.
22. Şi déca nu s'aru fi scurtatu ḑillele a-

cellea, nu s'aru fi măntuitu nimenea; dar pentru cei alleşi se vor scurta ḑillele acellea.

23. Atunci de va ḑice voă cineva: éttă aici Christos, sau acolo; nu credeţi.

24. Că se vor scula christoşi mincinoşi şi profeţi mincinoşi, şi vor da semne şi minuni mari, câtu sâ amăgéscă, de s'aru putea, şi pre cei alleşi.

25. Eattă, de mai 'nainte am spus voă.

26. Deci de vor ḑice voă: éttă în desertu este; nu eşiţĭ: éttă în cămâri; nu credeţi.

27. Câ-ci precum fulgerul esse de la resăritu, şi se arată pênĕ la appus, astu-felu va fi şi venirea Fiiului Omului.

28. Câ-ci ori-unde va fi morticiunea, acolo se vor aduna vulturii.

29. Şi îndată după aflicţiunea ḑilielor accellora, sórele se va întuneca, şi luna nu-şi va da splendórea, şi stellele vor cădea de pre ceru, şi Puterile cerurilor se vor cutremura.

30. Şi atunci se va arăta semnul Fiiului Omului pre ceru; şi atunci se vor bocì tóte seminţiile pământului, şi vor vedea pre Fiiul Omului venindu pre nuorii cerului cu putere şi maiestate multă.

31. Şi va trămite pre ângerii sei cu voce mare de trompetă, şi vor aduna pre alleşii sei din celle patru vênturi de la o margine a cerului pênĕ la ceealaltă.

32. Ear de la smochinu puteţi învăţa similitudinea: cându ramurile lui odrăslescu, şi înfrunzescu, cunósceţi că aprópe este vara.

33. Asemenea şi voi cându veţĭ vedea tóte acestea, cunósceţi câ aprópe este lôngă uşi.
34. Adevêru ḑicu voă, nu va trece acéstă generaţiune, pênĕ când tóte acestea se vor face.
35. Cerul şi pămêntul vor trece, ér cuvintele melle nu vor trece.
36. Ear câtu despré ḑioa şi ora aceea nimeni nu scie, nici ângerii din ceru, fàră numài Tatăl meu singuru.
37. Şi precum a fostu ḑillele lui Noe în astu-fel va fi şi la venirea Fiiului Omului.
38. Câ-ci precum era în ḑillele celle dinaintea diluviului, mănca şi bea, se însura şi se mărita, pênĕ în ḑioa în care a intratu Noe în arcă.
39. Şi nu au cunoscutu pênĕ cându a venitu diluviul şi i-a luatu pre toţi: astufel va fi şi la venirea Fiiului Omului.
40. Atunci doi vor fi în ţérrină: unul se va lua, şi unul se va lăssa.
41. Douĕ vor fi măcinându la móră: una se va lua, şi una se va lăssa.
42. Deci preveghiaţi, câ nu sciţi în care oră Domnul vostru vine.
43. Aceea ênsă sâ cunósceţi, câ déca aru scì stepânul casei în care vigilie a nopţii are sâ vie furul, aru veghia, şi nu aru lăssa sâ'i sape casa.
44. Pentru acésta şi voi fiţi gata; câ în ora cându nu asteptaţi, Fiiul omului vine.
45. Cine este óre servul fidelu şi cu minte,

pre care domnul sêu 'la pus preste domesticii sei, ca sâ le dea nutrimentul la timpu.
46. Ferice de servul acella, pre care, venindu domnul sêu, îllu va afla făcêndu așa.
47. Adevĕru ḑicu voă, că preste tóte avuţiile salle îllu va pune pre ellu.
48. Ear de va ḑice acellu servu rêu în inima-sa, întîrḑie domnul meu de avenì.
49. Şi va începe a bate pre conservii sei, a mânca și a bea cu beţiviĭ;
50. Venì-va domnul servului acelluia în ḑioa în care nu astéptă, și în ora în care nu cunósce;
51. Şi-lu va tăia în douĕ, și partea lui o va pune cu făçarnicii: acolo va fi plânsul și scrișnitul dinţilor.

## REFLEXIUNI.

Mai ântêiu sâ cade sâ observâmu, câ tóte câte preḑice acì Iisus Christos, relativu la ruina Ierusalemului, s'au împlinitu puçin după înălţarea sa la ceru, cându se sculară mai mulţi Messii mincinoși, și mai mulţi impostorì, cari, sub masca de zelu religiosu, amăgiră pre nenorociţii Iudei, și excitară sediţiuni în tótă Iudeia, și din aceste rescóle urmară mai multe resbele parţiale, în care periră o mulţime mare de Iudei; fómetea și ciuma făcură mari stricàciuni întro dênși; Apostolii și Chrestinii fură persecutaţi; Evangelia fu predicată și admisă în mai multe locuri După aceea, Romanii intrară cu putere mare în Iudeia, încungiurară Ierusalemul, și îlu destrusseră cu templu cu totu, precându fómetea și mortalitatea îlu destrugea de mai 'nainte; ér Chrestinii, profitându de

avertismentele Domnului nostru, şi retrăgêndu-se din cetatea ucigaşă, fură scutiţi de grellele calamităţi, pre cându Iudeii necredincioşi periră ticăloşasce. Tóte acestea se întêmplară, precum Iisus Christos le a fost predis în termeni formali, cam la patru-ḑeci de ani după mórtea sa, şi mai 'nainte de a fi trecutu generaţiunea de atunci; ceea ce probéză pênĕ la ultima evidenţă veracitatea şi divinitatea acestor profetii, care erau deja respândite în lume cu multu mai 'nainte de destrugerea Ierusalemului. In acéstă ruină se vede un exemplu remarcabilu despre judecăţile luĭ Dumneḑeu asupra necredincioşilor, şi despre protecţiunea sa asupra cellor credincioşĭ. In fine, exacta împlinire a câte Domnul nostru a ḑis despre destrugerea Iudeiloru, trebue sâ ne convingă, câ şi câte a ḑis atâtu de lămuritu despre finitul lumii, şi despre pedepsirea cellor mişei, se vor împlini negreşitu. Timpul şi momentul acestei a doua veniri a Fiiului lui Dumneḑeu, fiindu-ne necunoscutu ca şi acella allu morţii nóstre, noi trebue sâ ne preparâmu necontenitu, ca nu cumva acéstă înfricoşetă ḑi sâ ne surprindă, precum diluviul a surprinsu pre ómenii cei din timpul lui Noe, şi precum Iudeii necredincioşi fură surprinşi de ruina lor. Iisus Christos însuşi ne arată, că acesta este usul ce trebue sâ facemu de acestu discursu, prin asemĕnarea servului cellui bunu şi a cellui rĕu; şi prin acéstă exortaţiune, care arată înţelesul similitudinii acesteia, şi a totu ce se coprinde în acestu capitol: Preveghiaţi, ḑice, câ nu sciţi ora în carea Domnul vostru va veni.

Nu trebue sâ scâpâmu din vedere ceea ce ḑice domnul nostru în versetul 30 al acestui capitol, câ puçin mai 'nainte de venirea sa la judecată se va arăta

pre ceru semnul Fiiului Omului, adecă, Sânta şi multu venerata Cruce. Şi din celle coprinse în versetul 29, înţelegemu, câ sânta Cruce se va arăta atunci pre ceru cu atâta strălucire, în câtu lumina sórelui, a lunei şi a stellelor se va întuneca de totu. Atunci o vor vedea-o toţi acei batjocoritori, cari înjură sânta Cruce cu atâta neruşinare; îşi vor cunósce miseria şi urgia ce îi aştéptă; se vor boci, bătêndu-se cu pumnii în capu şi în peptu, dar va fi tărḑiu; câ-ci atunci nu este timpu de pocăinţă, ci de resplată.

## CAP XXV.

Iisus continuă preḑicerile privitóre la a doua sa venire. Parabola cellor ḑece virgini: Parabola cellor ḑece talanţi: Descrierea judicăţii cellei de apoi.

1. Atunci se-va asemĕna împĕrăţia cerurilor cu ḑece fecióre, care, luându şi lampele, eşiră întru întêmpinarea mirelui.

2. Cinci ênsă dintre dênsele erau înţelepte, şi cinci neînţelepte.

3. Celle neînţelepte, luându-şi lampele, nu luară cu sine oliu;

4. Ear celle înţelepte luară oliu în vasele lor împreună cu lampele lor.

Şi întârḑiindu mirele, dormitară tóte şi adormiră.

6. Ear pe la mieḑul nopţii se făcù strigare: éttă mirele vine! eşiţi întru întimpinarea lui.

7. Atunci se sculară tóte acelle fecióre, şi
îşi prepararǎ lampele.
8. Earǎ celle neînţelepte ḑisserǎ cellor în-
ţelepte: daţi-ne noǎ din oliul vostru, câ lam-
pele nóstre se stingu.
9. Şi respunserǎ celle înţelepte, ḑicêndu:
nu cumva sâ nu nẹ ajungǎ nici noǎ nici voǎ:
ci mergeţi mai bine la cei ce vêndu, şi vě
cumpěraţi voǎ.
10. Şi ducêndu-se elle sâ cumpere, venì
mirele; şi celle ce erau gata intrarǎ cu dên-
sul la nuntǎ, şi se încuiâ uşa.
11. Ear mai apoi venirǎ şi cellelalte fe-
cióre, ḑicêndu: Dómne, Dómne, deschide noǎ!
12. Ear ellu respuuḑêndu, ḑisse: adevêru
ḑicu voǎ, nu vě sciu pre voi.
13. Deci preveghiaţi, câ nu sciţi ḑiua, nici
ora, în care Fiiul omului va venì.
14. Câ-ci precum un omu, fiindu gata a
cǎlletorì, chiemâ pre servii sei, şi le încre-
dinţǎ averile salle.
15. Şi unuia dette cinci talanţi, altuia doi,
altuia unul; fie-câruia dupǎ puterea sa: şi
plecâ îndatǎ.
16. Şi ducêndu-se cellu ce luasse cinci ta-
lanţi, a lucratu cu dênşi, şi a fǎcutu alţi cinci
talanţi.
17. Asemenea şi cellu ce luasse doi, a
câştigatu şi ellu alţi doi.
18. Ear cellu ce luasse unul, ducêndu-se, a
sǎpatu în pǎmêntu, şi a ascunsu argintul dom-
nului sêu.

19. Ear după timpu multu, venì domnul servilor acellora, şi le cerrù socotélă.
20. Şi venindu cellu ce luasse cinci talanţi, îi addusse âncă cinci talanţi, ḑicêndu: Dómne cinci talanţi mi-ai datu; éttă alţi cinci talanţi am căştigatu cu dênsi.
21. Şi îĭ ḑisse domnul sêu: bine, servu bunu şi credinciosu! preste puçine ai fostu credinciosu, preste multe te voiu pune; intră întru bucuria domnului têu.
22. Venindu şi cellu ce luasse doi talanţi, ḑisse: Dómne, doi talanţi mi-ai datu; éttă alţi doi talanţi am căştigatu cu dênşi.
23. Ḑisse câtre dênsul domnul sêu: bine, servu bunu şi credinciosu! preste puçine ai fostu credinciosu, preste multe te voiu pune; intră întru bucuria domnului têu.
24. Apropiindu-se şi cellu ce luasse un talantu, ḑisse: Dómne, cunoscutu-te-am câ omu aspru eşti, care seceri unde nu ai semĕnatu, şi aduni de unde nu ai risipitu;
25. Şi temêndu-mĕ, m'am dus şi am ascunsu talantul têu în pămêntu; éttă ai allu têu.
26. Şi respunḑêndu domnul sêu, ḑisse lui. servu mişellu şi leneşu! sciai câ seceru unde nu am semĕnatu, şi adunu de unde nu am risipitu;
27. Ţi se cădea dar sâ pui argintul meu la schimbători; şi venindu eu, aşu fi luatu allu meu cu dobândă.
28. Luaţi dară de la dênsul talantul, şi daţi-lu cellui ce are ḑece talanţi;
29. Câ-ci la totu cellu ce are i se va da,

şi-i va prissossì; ér de la cellu ce nu are,
şi aceea ce are se va lua de la dênsul.
30. Şi pre inutilul servu scóteţi-lu întru
întunerecul cellu mai din afară: acolo va fi
plânsul şi scrişnitul dinţilor.
31. Ear cându va venì Fiiul omului întru
gloria sa, şi toţi sânţii ângeri cu dênsul, a-
tunci va şedea pre thronul gloriei salle.
32. Şi se vor aduna înaintea lui tóte na-
ţiunile; şi îi va despărţì pre uni dintre alţi,
precum păstorul allege oile din capre.
33 Şi va pune oile d'a drépta sa, ér ca-
prele d'a stânga.
34. Atunci va ḑice împěratul câtre cei d'a
drépta sa: Veniţi binecuvěntaţii Tatălui meu,
moşteniţi împěraţia cea gătită voă de la fun-
daţia lumii;
35. Câ-ci, flămêndu am fostu, şi mi-aţi
datu de am măncatu; sete mi-a fostu, şi
m'aţi adăpatu; străinu am fostu, şi m'aţi
priimitu.
36. Gollu, şi m'aţi îmbrâcatu; bolnavu, şi
m'aţi visitatu; în închisóre am fostu, şi aţi
venitu la mine.
37. Atunci vor respunde lui drepţii, ḑi-
cêndu: Dómne, cându te am vĕḑutu flămêndu,
şi te am nutritu? sau însetatu, şi te am a-
dăpatu?
38. Cându te-am vĕḑutu străinu, şi te-am
priimitu? sau gollu, şi te am îmbrăcatu?
39. Cându te am vĕḑutu bolnavu, sau în
închisóre, şi am venitu la tine?
40. Şi respunḑêndu împĕratul, va ḑice lor:

adevêru ḑicu voă, întru câtu aţi făcutu unuia din acesti fraţi ai mei mai mici, mie aţi făcutu.

41. Atunci va ḑice şi cellor d'a stânga: duceţi-vĕ de la mine, blestemaţilor, în focul cellu eternu, care a fostu gătitu Diavolului şi ângerilor lui;

42. Câ-ci, am flămênḑitu, şi nu mi-aţi datu sâ mănîncu; am însetatu, şi nu m'aţi adăpatu;

43. Străinu am fostu, şi nu m'aţi priimitu; gollu, şi nu m'aţi îmbrăcatu; bolnavu şi în închisóre, şi nu m'aţi visitatu.

44. Atunci vor respunde şi acestia, ḑicêndu: Dómne, cându te-am vĕḑutu flămêndu, sau setosu, sau străinu, sau bolnavu, sau în închisóre, şi nu am servitu ţie?

45. Atunci va respunde lor, ḑicêndu: adevêru ḑicu voă, întru câtu nu aţi făcutu unuia din acesti mai mici, nici mie nu aţi făcutu.

46. Şi vor merge acestia în munca eternă; ér drepţii în viaţa eternă.

## REFLEXIUNI.

V. 1—13. Similitudiuea feciórelor este luată din datinele populare ce se practicau de Iudei la nunte, cându fetele obicinuiau a întîmpina pre mire cu lampe apriuse cându adducea pre mirésă, şi împreună cu dênsul apoi intrau la banchetul nupţialu. Prin acéstĭ parabolă Iisus Christos voia a arăta discipolilor sei, câ ei trebuia sâ astepte necontenitu venirea sa şi sâ

fie totu-déuna gata de a-lu putea însoçì în cerésca fericire. Feciórele celle înţelepte representă pre adevĕraţii Chrestini, cari vieţuescu în credinţă, în aspiraţia fericirii eterne, şi în împlinirea datoriilor crestine, asteptându venirea Domnului, sau trecerea lor către dênsul; ér feciórele celle neînţelepte sunt imaginea falsilor crestini, cari negligéză datoriile lor. Venirea mirelui la mieḑul nopţii, şi starea în care se aflară atunci tóte acelle feciórе, însemnéză câ Iisus Christos va venì sâ judece pre ómeni tocma cându ei nu se vor astepta la acésta; câ atunci cei ce se vor fi ţinutu gata se vor umplea de o sântă asigurare, şi vor intra cu densul în fericirea eternă, pre cându cei ce nu vor fi îngrijitu de a se pregătì, vor remânea în miserie şi în disperare, făcêndu inutile silinde a fi admişi în fericirea drepţilor.

V. 14—30. Parabola talanţilor însemnéză trei lucruri: 1. Câ Dumneḑeu chiamă pre ómeni în serviciul sêu, şi le imparte graţiile şi darurile salle în mĕsură differită, pentru-ca ei sâ le întrebuinţeze, fie care după capacitatea sa, în sfera vocaţiunii salle pentru înaintarea gloriei lui 2. Câ uni, ca servitori credincioşi, facu o bună întrebuinţare de aceste daruri Dumneḑeesci; ér câ alţi prin negligenţa, sau reaoa întrebunţare, le facu nefolositóre, ba chiar vătămătóre aprópelui şi lor înşile. 3. Câ Dumneḑeu va cerre socotélă şi unora şi altora despre întrebuinţarea ce fie-care a făcutu cu darurile salle; câ ellu va lăuda şi recompensa fidelitatea acelora cari se vor fi servitu de darurile salle pentru înaintarea gloriei salle; ér pre cei ce voru fi abusatu de dênsele, îi va pedepsì cu tótă asprimea meritată de infidelitatea şi negligenţa lor. Mai în specialu vorbindu,

parabola însemnéză, câ toţi servitorii altarului lui Christos, de la diaconu pênĕ la archiereu, au primitu talanţi de la Stepânul, unul mai mulţi, altul mai puçini, fie-care după capacitatea sa: deci toţi trebue sâ predice Evangelia, şi unulu cu mai multu, altul cu mai puçinu succesu, dar nu mai sâ predice, şi succesul în proporţie nu-i va lipsì. Şi pre câtu cineva va predica mai dessu, pre atâtu şi abundanţa cuvêntului se va îmmulţì; ér pre câtu cineva va predica mai raiu, pre atâtu va perde şi puçina iuvenţie de cuvêntu ce avea la începutu, şi în celle după urmă va remănea numai cu gréua respundere a însărcinârii.

V. 31—46. Patru lucruri mai cu osebire sunt de observatu în descrierea jidicăţei cellei de apoi: 1. Câ Iisus Christos va veni adoa óră cu multă glorie, şi însoçitu de toţi sânţii ângeri, şi câ va şedea pre thronu maiestosu, şi va judica pre toţi ómenii cei de la Adam şi pênĕ atunci; câ-ci Tatăl pre nimeni nu judică, ci tótă judecata adat'o Fiiului (Ioan, 5, 22). 2. Câ se vor aduna înaintea lui tóte naţiunile pămêntului, şi câ ellu prin ângerii sei (Mat. 13, 49) va allege pre cei rêi dintre cei buni, precum se cullegu neghinele din grâu (ibid. 40); şi va pune pre cei buni d'adrépta sa, ér pre cei rêi d'a stânga sa. 3. Câ Iisus Christos va judica pre fie-care după faptele salle, şi câ va lua în consideraţie mai cu osebire faptele de caritate către aprópele, de-óre-ce acestea sunt probele şi espresia credinţei şi a dragostei ce fie-care va fi avutu către dênsul. 4. Câ pre cei d'adrépta îi va binecuvênta, şi îi va învita sâ ntre în fericirea eternă, în consideraţia faptelor lor de milostivire către cei săraci; ér pre cei d'a stânga

îi va blestema, şi îi va trămite în munca focului eternu, din causa nemilestivirii lor către cei săraci.

Către acestea sâ cade sâ adăogâmu, câ de óre-ce însuşi Iisus Christos, judecătorul viilor şi allu morţilor, ne a însciinţatu despre tóte acestea, pre care noi alt-felu nu le amu fi pututu sci, şi câ acum cunóscemu, câ ne apĕratu avemu sâ ne presentâmu înaintea nepărtinitorului sêu tribunalu, pentru a ne lua fie-care resplata faptelor nóstre bune sau relle, îngrijirea nóstră cea mai mare trebue sâ fie de a vieţuì cu pietate şi cu frica lui Dumneḑeu în totu timpul petrecerii nóstre în acéstă lume; de ane pregătì prin totu felul de fapte plăcute lui Dumneḑeu, şi mai cu osebire prin fapte de caritate şi de misericordie către aprópele, ca în ḑioa cea de apoi sâ putemu fi numĕraţi şi noi între cei d'adrópta Judecătorului, şi sâ auḑimu şi noi acea dorită voce:

„Veniţi, voi cei binecuvêntaţi de Tatăl meu, moşteniţi împĕrăţia care este gătită pentru voi de la creaţiunea lumii“! Amin, aşa sâ fie!

Dar nu trebue sâ scăpâmu din vedere, câ déca dreptul judecătoru va osêndì cu atâta severitate pre cei ce vor fi d'astânga sa numai pentru câ n'au nutritu pre cellu flămêndu, şi n'au îmbrăcatu pre cellu gollu, n'au mijlocitu scóterea din închisóre a cellui innocentu, etc; ce va face óre acelor Chrestini lacomi şi ne umani, cari răpescu bucăţica de pâne din gura orfanului, şi vestmentul din spinarea săracului; şi prin feluri de calomnii punu în închisóre ómeni nevinovaţi, etc etc? Aci trebue sâ dâmu ţótă attenţiunea cugetârii nóstre.

---

# CAP. XXVI.

**Aci începe istoria patimilor Domnului nostru. Iisus anunţă discipolilor sei, cê ellu va fi crucificatu. Archiereii şi senatorii deliberă împreună, ca sâ omóre pre Iisus. O femee unge capul lui Iisus cu un miru de multu preţu. Iuda se tocmesce cu archiereii, ca sâ le dea pre Iisus în trei-ḑeci de arginţi. Iisus celebréză ultimul Pasce, şi instituesce sânta Eucharistie. Iisus preḑice lepădarea lui Petru. Agonia lui Iisus în grădină. Iuda trăḑâ pre Iisus cu serutarea. Iisus este arestatu, condus la Caiafa, şi condamnatu la mórte. Petru se lépădă de Iisus; dar îndată plânge cu amaru.**

1. Şi fu cându finì Iisus tóte cuvintele acestea, ḑisse discipolilor sei:
2. Sciţi că după doue ḑille pascele va fi, şi Fiiul omului se va da sâ se restignéscă.
3. Atunci se adunară archiereii şi Cărturarii şi bětrânii poporului în curtea archiereului, carele se chiema Caiafa.
4. Şi se sfătuiră, ca sâ prinḑă pre Iisus cu vicleşugu, şi sâ-lu omóre.
5. Şi ḑiceau: nu în serbători; ca sâ nu se facă turburare în poporu.
6. Şi fiindu Iisus în Betania, în casa lui Simon leprosul,
7. Venì la dênsul o femee, avêndu un vas de alabastru cu miru de multu preţu, şi-lu turnâ pre capul lui, şeḑêndu ellu la masă.
8 Şi věḑêndu discipolii sei, se indignară ḑicêndu: pentru ce perderea acésta?
9. Pentru câ se putea acestu miru sâ se vênḑă dreptu multu, şi sâ se fi datu săracilor.
10. Şi cunoscêndu Iisus, ḑisse lor: pentru

ce adduceţi supérare femeei? de óre ce bunu
lucru a făcutu mie.
11. Că-ci pre săraci pururea îi aveţi cu voi,
ér pre mine nu mĕ aveţi pururea.
12. Că-ci puindu ea mirul acesta pre tru-
pul meu, ca cum m'aru îmmormênta a făcutu.
13. Adevêru ḑicu voă: ori unde se va pre-
dica Evangelia acésta în tótă lumea, ḑice-se-
va şi ce a făcutu acésta, întru memoria ei.
14. Atunci unul din cei doi-spre-ḑece, ca-
rele se chiema Iuda Iscariotul, mergêndu la
archierei,
15. Ḑisse: ce'mi veţi da mie, şi eu îllu
voiu da pre ellu voă? Ear ei cumpĕniră lui
trei-ḑeci de arginţi.
16. Şi de atunci căuta timpu oportunu de
a-llu da lor.
17. Ear în ḑioa cea dentêiu a azimelor se
apropiară discipolii la Iisus, ḑicêndu lui; unde
voesci sâ gătimu ţie sâ manînci pascele?
18. Ear ellu ḑisse; mergeţi în cetate la
cutare, şi spuneţi-i: Invĕţătorul ḑice: timpul
meu aprópe este; la tine voiu sâ facu pas-
cele cu discipolii mei.
19. Şi făcură discipolii precum le coman-
dasse Iisus, şi au gătitu pascele.
20. Şi séră făcêndu-se, a şeḑutu cu cei doi-
spre-ḑece.
21. Şi cinându ei, ḑisse: adevêru ḑicu voă,
că unul din voi mĕ va trăda.
22. Şi ei întristându-se fórte, începură fie-
care dintre dênşi a ḑice lui: nu cumva sunt
eu, Dómne?

23. Ear ellu respundêndu, disse: cellu ce
a întinsu cu mine mâna în blidu, acella mě
va trăda.
24. Fiiul omului ênsă merge precum este
scris pentru dênsul; dar vai omului aceluia, prin
care Fiiul omului se vinde: mai bine îi era
de nu se născea omul acella.
25. Şi respundêndu Iuda cellu ce îllu vên-
dusse pre ellu, disse: nucumva sunt êu, In-
văţătorule? Dice lui: tu ai dis.
26. Şi pre cându cinau ei, luându Iisus
pânea, şi bine cuvěntându, frânse şi dette dis
cipolilor, şi disse: luaţi, măncaţi; acesta este
trupul meu.
27. Şi luându pacharul, şi mulţămindu, det-
te lor, dicêndu: beţi dintrênsul toţi;
28. Câ-ci acesta este sângele meu, allu le-
gii cellei nouă, carele pentru mulţi se varsă
spre ertarea pěcatelor.
29. Si dicu voă, câ nu voiu bea de acum
din acestu productu allu viţei, pênĕ în dioa
acea, căndu îllu voiu bea cu voi nou întru
împěrăţia tatălui meu.
30. Si după ce căntară imnul de mulţămi-
re, eşiră în muntele olivilor.
31. Atunci dice lor Iisus: voi toţi vě veţi
scandalisa întru mine în nóptea acésta; câ-
ci scris este: „Bate-voiu păstorul, şi se vor
risipì oile turmei".
32. Ear după ce voiu învia, merge-voiu
mai nainte de voi în Galileia.
33. Si respundêndu Petru, disse lui: déca

şi toţi se vor scandalisa întru tine, eu nici o dată nu mě voiu scandalisa.
34. Ḑisse Iisus lui: adevêru ḑicu ţie, câ în nóptea acéstа, mai nainte de acănta cocoşul, de trei ori te vei lepěda de mine.
35. Ḑice către dênsul Petru: de aru corre trebuinţa sâ şi moru cu tine, nu mě voiŭ lepěda de tine. Asemenea şi toţi discipolii ḑisseră.
36. Atunci vine cu dênşi Iisus întru un satu, numitu Getsemane, şi ḑice discipolilor: şedeţi aici, pênĕ cându, ducêndu-mĕ, mĕ voiu ruga colo.
37. Şi luându cu sine pre Petru şi pre cei doi fiĭ ai lui Zebedeu, începù a se întrista, şi a i se îneleşta inima.
38. Atunci ḑice lor: întristatu este sufletul meu pênĕ la mórte; remăneţi acì, şi preveghiaţi cu mine.
39. Şi depărtându-se puçin, căḑù cu façа la pămêntu, rugându-se, şi ḑicêndu: Părintele meu, de este cu putinţă, tréсă de la mine pacharul acesta; ênsă nu prem voescu eu, ci precum tu.
40. Şi vine cátre discipoli, şi îi află dormindu; şi ḑice luĭ Petru: ast-felu nu putu-răţi o oră sâ preveghiaţi cu mine?
41. Preveghiaţi şi vĕ rugaţi, ca sâ nu cădeţi în tentaţiune; câci spiritulu este plinu de bună voinţă, ér trupul este neputinciosu.
42. Earăşi adoa óră ducêndu-se, se rugâ, ḑicêndu: Părintele meu, de nu este cu pu-

tință să trécă de la mine acestu pacharu, ca
să nu-lu beau, fie voea ta.
43. Și venindu, îi află érăși dormindu; că
era ochii lor îngreuiați.
44. Și lăssându-i, ducêndu-se érăși se rugă
a treia óră, același cuvêntu ḑicêndu.
45. Atunci vine la discipolii sei, și ḑice
lor: dormiți de acum și vě repausați; éttă
s'a apropiatu ora, și Fiiul omului se va da
în mânile pěcătoșilor.
46. Sculați-vě! sâ mergemu! Eattă s'a a-
propiatu cellu ce m'a věndutu.
47. Și âncă vorbindu ellu, éttă Iuda, unul
din cei doi-spre-ḑece, venì, și cu dênsul gló-
tă multă cu sabii și cu fuști, din partea archie-
reilor și a bětrânilor poporului.
48. Ear cellu ce îllu trădasse, dedesse lor
semnu, ḑicêndu: pre care îllu voiu săruta, a-
cella este; prindeți-lu.
49. Și îndată apropiindu-se de Iisus, ḑisse:
bucurăte, Invățătorule! Și îllu sărută.
50. Ear Iisus ḑisse lui: amice, pentru ce
ai venitŭ? Atunci apropiindu-se ei, pusseră
mànile pre Iisus, și îllu prinseră.
51. Și éttă unul din cei ce era cu Iisus,
tinḑêndu mâna, își scósse sabia; și lovindu
pre servitorul archiereului, îi sbură urechia.
52. Atunci Iisus ḑisse luì: întórnă-ți sa-
bia în locul ei; câ-ci toți câți appucă sabia,
de sábie vor perì.
53. Au ți se pare că nu pociu acum ru-
ga pre Tatăl meu, și să'mi trămită mai multu
de câtu doue-spre-ḑece legióne de ângeri?

54. Dar cum se vor plinì Scripturele, câ
aşa sâ cade să se facă ?
55. In acellu momentu ḑisse Iisus glótelor:
ca la un tălharù aţi eşitu cu sabii şi cu fuşti
sâ mĕ prindeţi ? In tóte ḑillele la voi şedeamu
învăţându în templu, şi nu m'aţi prinsu.
56. Ear acestea tóte s'au făcutu, ca sâ se
plinéscă Scripturele profeţilor. Atunci disci-
polii toţi lăssându-lu, fugiră.
57. Eară cei ce prinsesseră pre Iisus îllu
dusseră la Caiafa archiereul, unde cărturarii
şi bĕtrânii erau adunaţi.
58. Ear Petru îllu urma de departe, pênĕ
la curtea archiereului; si intrându în întru,
şedea cu sergenţii, ca sâ vaḑă finitul.
59. Ear archiereii şi bĕtrânii, şi totu Se-
natul, căutau mărturii minciuóse contra lui
Iisus, ca sâ-lu omóre,
60. Şi nu aflară; şi multe mărturii min-
cinóse venindu, nu aflară. Ear mai pre urmă
venindu doue mărturii mincinóse,
61. Ḑisseră: acesta a ḑis: pociu sâ des-
facu templul lui Dumneḑeu, şi în trei ḑille
sâ-lu reedificu.
62. Şi sculându-se archiereul, ḑisse lui:
nimicu nu respunḑi? Ce mărturisescu acestia
asupra ta?
63. Ear Iisus tăcea. Si respunḑêndu archie-
reul, ḑisse lui: juru-te pre Dumneḑeul cellu
viu, ca sâ spui noă, de esti tu Christos, fiiul
lui Dumneḑeu.
64 Ḑice Iisus lui: tu ai ḑis. Ensă ḑicu
voă, de acum veţi vedea pre Fiiul omului

şeḑêndu d'adrépta Puterii, şi venindu pre nuorii cerului.

65. Atunci archiereul îşi sfăşiâ vestmintele, ḑicêndu: eâ a blasfematu; ce trebuinţă mai avemu de mărturii? Eattă, acum auḑirăţi blasfemia lui;

66. Ce vi se pare? Ear ei respunḑêndu, ḑisseră: culpabilu de mórte este.

67. Atunci scuipară în faça lui, şi îllu pumniră, éră alţi îllu pălmuiră,

68. Ḑicêndu: profetéză noă, Christose, cine este cellu ce te a lovitu?

69. Ear Petru şedea afară în curte. Şi venì la dênsul o servitóre, ḑicêndu: şi tu erai cu Iisus Galileeanu.

70. Ear ellu se lepădâ înaintea totulor, ḑicêndu: nu sciu ce ḑici.

71. Şi eşindu ellu la pórtă, îllu vĕḑù alta, şi ḑisse cellor ce erau acolo: şi acesta era cu Iisus Nazereneanul.

72. Şi érăşi se lepĕdâ cu jurămêntu: câ nu sciu pre omul.

73. Şi după puçin apropiindu-se cei ce sta acolo, ḑisseră lui Petru: adevĕratu şi tu dintre dênşi esti; câ-ci şi vorba ta se face cunoscutu.

74. Atunci începù a se blestema şi a se jura, ḑicêndu: câ nu sciu pre omul. Şi îndată căntâ cocoşul.

75. Şi îşi addusse aminte Petru de cuvêntul lui Iisus, carele îi ḑisesse, câ mai nainte de a cănta cocoşul, de trei ori te vei lepĕda de mine; şi eşindu afară, plânse cu amar.

## REFLEXIUNI.

V. 1—5. Acum Iisus anunţă discipolilor sei, câ după doue ḑille ellu se va da sâ se restignéscă pre cruce. Iisus Christos era venitu în lume, ca sâ móră pentru mântuirea ómenilor; şi ca miellu allu lui Dumneḑeu (Ioan. 1, 29), ellu trebuea a se junghia chiar în ḑioa de pasce, cându se junghia mielul pascalu, care închipuia junghierea lui Christos. Archiereii şi Cărturarii, irritaţi în gradul cellu mai mare de ultimele discursuri alle Domnului nostru, voiau neapĕratu sâ-lu omóre; dar nu voia sâ o facă în serbătorile pascelui, temêndu-se de poporul ce se aduna atunci în Ierusalem, şi care ţinea fórte multu la Iisus, pentru binefacerile ce priimea de la dênsul; ei voiau acum numai sâ-llu aresteze, ca sâ nu-i mai denunţe înaintea poporului cu predicele salle, şi tocma după serbători sâ-llu omóre: ênsă Dumneḑeu hotărîsse ca Iisus Christos sâ se sacrifice în ḑioa de pasce, pentru ca Iudeii ce se aduna atunci în mare numĕru în Ierusalem, sâ fie marturi, şi ai morţii, şi ai învierii salle; acésta s'a şi făcutu.

V. 6—13. Exemplul acestei femei, care unse pre Iisus cu un parfumu de multu preţu, sâ cade sâ ne servéscă de modelu, de a onora pre Domnul nostru prin tóte miḑlócele ce sunt în puterea nóstră. Şi aceea ce Mântuitorul ḑisse, pentru a apĕra piósa faptă a acestei femei, ne învaţă, câ ellu priimesce cu bunătate aceea ce facemu cu inimă curată, pentru a arăta iubirea şi respectul nostru către dênsul; câ nu trebue sâ invidiemu pre cei ce servescu pre Dumneḑeu cu mai multu zelu de câtu noi, ci sâ ne bucurâmu şi sâ-i imitâmu; şi câ mai ântêiu trebue

sâ ne împlinimu datoriile către Dumneḑeu, şi apoi către ómeni.

V. 14—16. Tocméla lui Iuda cu Archiereii, ne face a vedea în ce crime şi în ce împetrire póte arunca pre ómeni patima avariţiei, şi cu câtă îngrijire trebue sâ ne luâmu aminte, de a nu lăssa acéstă infernala patimă sâ allunece şi sâ se înrădĕcineze în inima nóstră.

V. 17—25. Iisus trămite pre discipolii sei în cetate câtre o persónă necunoscută, ca prin acéstă mânuire a voinţei stepânului casei către voinţa sa, sâ-i facă pre dênşi sâ pricépă, câ iaru fi fostu prea cu lesnire sâ evite chinurile şi mórtea ce îi sta înainte, déca aru fi voitu. Câ-ci déca ellu avea destulă putere de a suppune cu o singură vorbă voinţa unui omu care nu-lu cunoscea, ca sâ-lu priimea sâ mănînce pascele în casa sa, ce n'aru fi făcutu ellu óre în privinţa restigniturilor sei, déca n'aru fi voitu ellu-însuşi sâ suffere mórtea pentru pĕcatele nóstre?

Domnul nostru declară trădarea lui Iuda, ăntêiu în modu genericu, pentru a'i ascunde ruşinea, şi pentru a-lu face sâ înţellégă, câ trădătórea sa intenţiune îi era fórte bine cunoscută; şi câ ceilalţi discipoli sâ se convingă, câ nimicu nu se putea întĕmpla Stepânului lor, fâră ca ellu sâ fi prevĕḑutu, sau la care ellu sâ nu se expue de bună voe. Discipolii se întristéză fórte, auḑindu câ trădătorul Stepânului lor este unul dintre dênşi; şi de şi se sciau cu totul innocenţi în privinţa acésta, totuşi nu se încredeau în consciinţa lor, ci întrébă fie-care: nu cumva sunt eu, Dómne? Ceea ce ne face a vedea sincera lor credinţă în presciinţa lui Iisus mai multu de câtu în consciinţa lor. După ce Iuda adăogâ la perfidie şi

insolenţa de a întreba şi ellu: nu cumva sunt eu, Invĕţătorule? Iisus îllu declară pe faţă, ḑicêndu-i: tu ai ḑis. Dar atâtu, şi nimicu mai multu. Ellu nu-i ḑice: Mişelule, sceleratule, trădătorule, tu ascunḑi crima în inima ta; tu ai făcutu tocméla, m'ai vĕndutu, ai priimitu preţul: şi cându îţi împutu crima, tu'mi respunḑi ca cellu mai nevinovatu omu din lume. Nu, ellu nu îi ḑice acestea, pentru câ asemenea mustrâri correcţionale nu puteau face nici o întipărire în inima cea de totu împetrită a lui Iuda; ellu voesce numai a lu declara, pentru a linisci consciinţa cellor alţi discipoli. Şi care alte mustrâri putea sâ mai întórcă inima lui Iuda, cându nu o putusseră attinge, nici spălarea piciórelor de câtre Stepânul, nici cinarea împreună cu Stepânul, nici chiar acellu cuvêntu atâtu de pĕtrunḑĕtoru: „Vai omului acelluia, prin care Fiiul omului se vinde: mai bine îi era de nu se născea omul acella“? — De aci ne învĕţâmu, câ trădarea este lucrul cellu mai abominabilu, şi înaintea lui Dumneḑeu, şi înaintea ómenilor; câ-ci chiar şi ómenii cei lumesci, cari iubescu trădarea, urâscu pre trădătorul.

V. 26—30. Asupra acestui textu allu Evangeliei sâ cade mai cu osebire sâ concentrâmu tótă attenţiunea nóstră, fiindu câ întrênsul se coprinde istoria instituirii Sacramentului Dumneḑeescii Impărtăşirii, care este prima instituţiune a Legii cellei nouĕ.

Domnul nostru Iisus Christos, după ce a mâncatu pascele legii Vechi, adecă miellul pascalu şi azimă nedospită, luându apoi pâne dospită, şi frăngêndu-o, dette discipolilor sei, ḑicêndu: „Luaţi, mâncaţi; acesta este trupul meu“. Dându-le şi pacharul cu vin, disse: „Beţi dintrênsul toţi; câ-ci acesta este sângele

meu allu legii cellei nuoě, carele pentru mulţi se varsă spre ertarea pĕcatelor"; şi astufelu a substituitu Pascele cellu nou în locul cellui vechiu, adecă, adevêrul în locul umbrei. Sângele miellului pascalu cellu din legea vechie nu putea procura ertarea pĕcatelor, de aceea sâ şi junghia în fie-care anu, pênĕ cându a venitu Miellul lui Dumneḑeu, Iisus Christos, carele prin sângele sêu cellu vărsatu pre cruce, a ridicatu pĕcatele lumii, procurându ertarea pĕcatelor la toţi cei ce credu întru Numele lui. Domnul Iisus murindu pre cruce pentru pĕcatele nóstre, memoria morţii salle trebue necontenitu sâ revie în mintea nótră; şi nimicu nu o póte mai bine împrospăta, de câtu împărtăşirea cu trupul şi cu sângele sêu, cu care ne-a gratificatu chiar în momentul cându era sâ se sue pre cruce. Şi Apostolul Paul, vorbindu despre cina Domnului, ḑice în prima epistolă către Corinţeni (c. 11. v. 26): „Câ de câte ori veţi mănca pânea acéşta, şi veţi bea pacharul acesta, mórtea Domnului anunciaţi, pênĕ cândn va venì".

Acésta dar ne obligă a avea acestu augustu Sacramentu la mare veneraţiune, şi a ne apropia la împărtâşirea lui câtu se va putea mai dessu, ca sâ ne adducemu a minte necontenitu de mórtea Domnului, prin care amu dobănditu viaţă. Déssa împărtăşire cu trupul şi cu sângele lui Christos este pentru viaţa sufletului multu mai indispensabilă, de câtu ḑilnica gustare anutrimentului pentru viaţa corpului. Eattă însuşi cuvintele mântuitorului, care confirmă acéstă necessitate. „Adevêru adevêru ḑicu voă: de nu veţi mănca trupul Fiiului-omului, şi de nu veţi bea sângele lui, nu veţi avea viaţă întru voi (Joan. 6, 53)".

Şi în adevêru, cându un Chrestinu nu se mai împărtăşasce cu trupul şi cu sângele lui Christos, acella încetéză de a mai vieţuì crestinesce; câ-ci numai prin împărtăşirea cu sântele Taine Chrestinul remâne unitu cu Christos, precum a promis la botezu (ibid. 56). Si cu câtu cineva se va împărtăşi mai dessu, cu atâtu mai multă viaţă va avea, în câtu viaţa acéstă vremelnică se va uni cu viaţa cea eternă (ibid. 54).

Sâ nu scăpâmu din vedere cânticul de mulţumire ce Domnul nostru împreună cu discipolii sei întonâ după ce se sculă de la cină; câ-ci prin acésta ellu neaînvăţatu, ca totu déuna cându ne punemu la masă, mai ăntêiu sâ mulţumimu lui Dumneḑeu, precum făcù Iisus mai nainte de a frânge pânea, şi apoi sê luamu dintrênsa; asemenea şi după ce ne sculâmu de la masă trebue sâ mulţumimu lui Dumneḑeu, pentru câ ne amu nutritu din darurile salle celle bogate. Acésta mulţumire, şi înainte, şi după masă, este datoru totu Christinul sâ o adducă lui Dumneḑeu; câci numai prin acésta se deosebesce masa omului raţionabilu de ieslea vitei neraţionabile. Si déca acésta suntemu datori a o face la masa cea ordinară, apoi cu atâtu mai multu trebue sâ o facemu la împărtăşirea cu Dumneḑeescile Taine.

V. 31—35. Ajungêndu pre muntele olivilor, Iisus declară discipolilor sei, ḑicêndu, câ în nóptea scésta atâtu de multu se va umili ellu, în câtu credinţa lor întrênsul se va clăti, şi părăsindu-lu, vor fugì; şi totu o dată le arată, câ acésta a fostu de multu preḑisă de profetul Zacharia, cap 13 v 7. — Cu câtu Domnul nostru se apropie de ora supremă, cu atâtu

mai dessu citéḑă Scripturile, arĕtându-ne la fie-care passu câ ellu împlinesce profeţiile celle privitóre la dênsul. — Şi fiindu câ acestu avertismentu causâ nu puçină întristare în inima discipolilor, Iisus îi consolâ spuindu-le, câ după învierea sa îi va aduna din nou în Galileia.

Zelosul Petru respunde îndată, câ măcar şi toţi collegii sei de se vor scandalisa, ellu nici o datà nu se va scandalisa. Dar prin acestu semeţu respunsu, Petru pĕcâtuesce întreitu: ăntêiu, câ contra ḑice şi pre profetul Zacharia şi pre Christos; aldoilea, câ se pune pre sine mai pre sus de ceilalţi collegi ai sei; şi allu treilea, câ se încomete în sine şi nu în ajutorul lui Dumneḑeu. De aci ne învăţâmu, câ la orice pericol trebue sâ avemu încredere mai multă în ajutorul lui Dumneḑeu, de câtu în puterile nóstre, care totu-déuna suntu debile fără asistinţa lui Dumneḑeu.

Semeţul respunsu allu lui Petru provocâ pre Domnul de a'i spune curatu, câ chiar în nóptea aceea, şi mai nainte de a cănta cocoşul, ellu îllu va denega de trei ori. — Petru se aprinde şi mai multu, şi afirmă câ va şi murì cu dênsul de va cerre trebuinţa, dar de dênsul nu se va despărţì, acésta promisseră şi ceilalţi discipolii. — Petru iubia multu pre Christos, dar pênĕ aci nu venisse nici un pericol, care sâ rafineze iubirea. Dar éttă momentul probei nu e departe, atunci vomu vedea nestatornicia promisiunilor omenesci.

V. 36—46. Acum să urmămu şi noi pre Iisus în grădina Gehtsemane; sê-lu vedemu întristatu pênĕ la mórte: nu pentru frica morţii, câ-ci la acésta se da de bună voe; ci pentru câ prevedea câ o mul-

ţime de Chrestini căştigaţi cu sângele seu au sâ se totu pérdă, pentru câ nu vor voì sâ înţellégă sublima idee a umilinţei salle pênĕ la mórte de cruce.— Ca să pótă cineva sâ înţellégă causa pentru care Iisus s'a întristatu atâtu de multu în grădina Gethsemane, trebue sâ nu dórmă ca discipolii sei atunci, ci sâ preveghieze şi sâ se róge, ca sâ nu caḑă în tentaţiunea ne credinţei. — Dumneḑeu a voitu, ca Iisus sâ simţă acea profundă întristare şi înfiorare, ca sâ se vaḑă, câ ellu muria pentru pĕcatele nóstre, şi câ, ca omu desevîrşitu, ellu era suppus la tóte infirmitâţile naturei omenesci, afară de a pĕcătuì. — Din profunda întristare a lui Christos, care murea încărcatu cu pĕcatele nóstre, pentru ale expia, putemu pricepe, câtu de grozave sunt ororile pĕcatelor, şi ce cutremuru terribilu astéptă pre cei ce moru încărcaţi cu dênsele. — Acelle rugăciuni atâtu de umili şi ferbinţi, ce Iisus Christos adressâ lui Dumneḑeu în agonia sa, ne învaţă a ne ruga cu stăruinţă şi cu umilinţă, totu-déuna cându ne aflămu în pericolu şi în sufferinţă. — În resignaţiunea Domnului nostru la voinţa Tatălui sêu vedemu o probă evidentă despre perfecta sa suppunere pênĕ la mórte, şi despre nemărginita sa iubire de ómeni; şi totu o dată un modelu de răbdare, pre care suntemu datori sâ-lu imitâmu în ori-ce stare va plăcea lui Dumneḑeu sâ ne pue.

V. 47—56. Evangelistul, urmându totu-déuna numai adevêrulu, nu se sfiesce de a spune, câ conducătorul bandei armate ce venia sâ prinḑă pre Iisus, era unul din cei doi-spre ḑece discipoli ai sei; şi câ acestu nenorocitu discipol, pentru a'şi ajunge la mârşavul scopu, a schimbatu simbolul iubirii, căre este

sărutarea, în simbolu allu trădârii. In maniera cu care Iisus Christos fu prinsu de Iuda, se vede pe de o parte perfidia şi turbarea acestui miserabilu vêndĕtoru; ér pe de alta, câ Domnul nostru se expunea de bună voe la mórte. — Acţiunea lui Petru, care lovì cu sabia pre unul din cei ce venea sâ prindă pre Iisus, era effectul unui zelu necugetatu; şi censura ce priimì de la Stăpânul, arată, câ a attaca pre cineva cu arma, este a provoca un assemenea attacu contra sa. Petru se bizuia totu în slăbiciunea omenéscă; ellu nu se învăţasse âncă a se rezima în puterea lui Dumeḑeu, care aci nu voia sâ lucreze; câ-ci déca aru fi lucratu ea, cum s'aru fi plinitu profetiile, care ḑiceau, câ Messia trebue sâ móră pre cruce?

V. 57—68. Acum Iisus Christos, judecătorul viilor şi allu morţilor, se înfăçişază la înalta curte de justiţie; dar vai de acea curte de justiţie, unde se caută numai marturii mincinóse, şi unde nici de acellea nu se găssescu! Acéstă curte numită Sinedriu era presidată de Caiafa marele archiereu allu anului acelluia, care pentru acésta chiar numai era urmaşu allu lui Aaron, ci allu lui Mamon. Pe fruntea lui Aaron era scris în tablă de auru cu littere mari DREPTATEA DOMNULUI: pre fruntea lui Caiafa era scris Nedreptatea Domnului. Totu Sinedrisul acusă pre Iisus, nimenea nu-lu apĕră. Vai de un asemenea tribunalu, unde nici o voce nu se mai ridică în favórea cellui innocentu! Acolo se osêndescu, nu numai ómenii dar şi Dumneḑeu: de aceea şi Domnul nostru tace, câ-ci ellu nu póte vorbì de câtu adevêrul; şi pentru Caiafa ori-ce cuvêntu eşitu dìn gura lui Iisus, nu e de câtu hulă, blasfe-

mie grozavă, pentru care îşi sfâşie vestmintele ca la cea mai mare calamitate, şi totu Sinedriul în unanimitate respunde: Vinovatu este morţii! Dar abia sentiuţa pe mórte fu pronunciată contra lui Iisus, şi toţi ca nisce fére turbate năvăliră asupra lui cu pumniri, cu pălmuiri, cu insultele şi batjocurile celle mai revoltătóre. Infricoşază-te, sóre! Cutremură-te, pământule! Câ-ci voi sunteţi multu mai simţitori, multu mai miloşi, de câtu archiereii şi judecătorii lui Israel. — De aci noi ne învăţâmu: 1. Câ Iisus Christos a fostu condamnatu la mórte de înalta curte a Iudeilor, numai pentru câ s'a numitu pre sine Fiiu allu lui Dumneḑeu, şi câ ovreii pênĕ astă-ḑi totu pentru acésta se lépĕdă de dênsul; dar câ prin acésta ei dovedescu, câ n'au înţellesu, şi nu înţellegu nici cum profetiile profeţiilor. 2. Răbdarea cea mare cu care Domnul nostru a sufferitu tóte insultele şi maltratârile de la archiereii şi bĕtrânii lui Israel, ne adduce aminte aceea ce Apostolul Petru ḑice în prima sa epistolă (c. 2, 21): „Câ Christos a pătimitu pentru noi, noă lăssându-ne pildă, ca sâ urmâmu urmelor lui".

V. 69 – 75. Din lectura acestor versete aflâmu, câ abia câteva ore trecură, şi Petru împlinì întocma, nu ênsă celle promise de dênsul, ci celle preḑise de Iisus Christos. Dar în fine vedemu, câ déca pĕcatul lui Petru fu mare, lepĕdându-se de Christos, întórcerea lui fu cu atâtu mai grabnică, şi căinţa atâtu de ferbinte, în câtu îşi plânse greşala cu amaru.

Vĕḑurămu pĕcatul, vĕḑurămu şi pocăinţa, fie-ne de exemplu; câ-ci pentru acésta s'au scris şi pĕcatele şi pocăinţele sânţilor, ca cându se întêmplă sâ cădemu şi noi, sâ imitâmu îndată pocăinţa acellora.—

De şi căderea lui Petru nu-i împuçinâ, ci-i fortificâ credinţa şi mai multu: ênsĕ Dumneḑeu permisse acéstă cădere, ca ellu prin esperienţa slăbiciunii salle sâ-şi pótĕ face o idee mai bună despre slăbiciunea omenéscĕ, şi mai pre urmĕ sâ se pórte cu indulgenţĕ câtre cei neputincioşi: „Şi tu óre-cându întorcându-te, întăresce pre fraţii têi". (Luc. 22, 32.)

---

# CAP XXVII.

**Continuarea şi finitul istoriei patimilor Domnului. — Desporarea şi spênḑurarea lui Iuda. — Iisus se adduse înaintea lui Pilat, care neputêndu sâ-lu libereze, îşi spălă mânile, şi îllu dâ lor ca sâ-lu restignéscă. — Ostaşii maltratéză pre Iisus, şi îlu ducu ca sâ-lu restignéscă. — Simon Cirineul duce crucea după Iisus. — Restignirea şi mórtea lui Iisus Christos. — Prodigiile întêmplate atunci. — Pogorîrea de pe cruce şi îmmormentarea Domnului.**

1. Ear diminéţă fâcêndu-se, ţinură consiliu toţi archiereii şi bêtrânii poporului asupra luĭ Iisus, ca sâ-lu omóre.

2. Şi legându-lu, îllu dusseră şi îllu predară Diregĕtorului Ponţiu Pilatu.

3. Atunci Iuda cellu ce îllu vêndusse pre ellu vĕḑêndu că s'a condamnatu, căindu-se, înapoiâ ceĭ trei-ḑeci de arginţi archierielor şi bĕtrânilor,

4. Ḑicêndu: pĕcătuit'amu, vĕḑêndu sânge innocentu. Ear eĭ ḑisseră: ce ne passă noă? tu veĭ vedea.

5. Şi aruncându arginţii în templu, se retrasse de acolo; şi ducându-se, se spĕnḑurâ.

6. Ear archierii luândn argințiii ḑisseră : nu sâ cuvine sâ'i punemu în thesaurul templului, de óre ce prețu de sânge este.
7. Si consultându-se, cumpĕrară cu dênşi ţérrina olarului, pentru îmmormĕntarea străinilor.
8. Pentru care s'a chiematu ţérrina aceea, ţérrina sângelui, pênĕ astă-ḑi.
9. Atunci s'a plinitu ceea ce s'a ḑis prin Ieremia profetul, ḑicêndu : „Si au luatu cei trei-ḑeci de arginţi, preţul cellui preţuitu, care s'a preţuitu, de fii lui Israel,
10 Si i-au datu pre ţérrina olarului, precum mi-a comandatu mie Domnul."
11. Ear Iisus stette înaintea Diregĕtorului; şi îllŭ întrebâ Diregătorul, ḑicêndu : tu eşti împăratul Iudeilor ? Ear Iisus ḑisse lui : tu ḑici.
12. Si pre cându se acusa ellu de archerei şi de bĕtrâni, nimicu nu respundea.
13. Atunci îi ḑisse Pilatu : nu auḑi câte mărturisescu asupra ta?
14. Şi nu'i respunse nici la o vorbă, câtu se mirâ Diregĕtorul fórte.
15 Ear la serbătórea (Pascelui) avea obiceiu Diregĕtorul a libera poporului un legatu, pre care ei voia.
16. Şi avea atunci un legatu renumitu, chiematu Barabba.
17. Deci fiindu ei adunaţi, ḑisse lor Pilatu : pre cine voiţi sâ vĕ liberezu? pre Barabba, sau pre Iisus ce sâ ḑice Christos ?

18. Câ-ci scia, câ pentru invidie 'lau datu pre dênsul.

19. Şi şeḑêndu ellu pre scaunul cellu de judecată, trămisse la dênsul muierea lui, ḑicêndu: nimicu ţie şi dreptului acelluia; câ-ci multe amu pătimitu astă-ḑi în vis pentru dênsul.

20. Ear archiereii şi bĕtrânii înduplecară pre glóte, ca sâ cérră pre Barabba, ér pre Iisus sâ-lu pérḑă.

21. Şi respunḑêndu Diregĕtorul, ḑisse lor: pre care din doi voiţi sâ vĕ liberezu? Ear ei ḑisseră: pre Barabba.

22. Ḑice lor Pilatu: dar ce voiu face lui Iisus ce sâ ḑice Christos? Ḑisseră lui toţi: **Sâ se restignéscă!**

23. Ear Diregĕtorul ḑisse: dar ce rêu a făcutu? Ear ei mai cu prissos striga, ḑicêndu: **Sâ se restignéscă.**

24. Deci vĕḑêndu Pilatu, câ nimicu nu folosesce, ci turburarea totu mai multu cresce; luându apă, îşi spălâ mânile înaintea poporului, ḑicêndu. innocentu sum de sângele dreptului acestuia; voi veţi vedea.

25. Şi respunḑêndu totu poporul, ḑisse: **Sângele lui asupra nóstră şi asupra fiilor nostri.**

26. Atunci a liberatu lor pre Barabba; ér pre Iisus flagellându-lu, îllu dette sâ se restignéscă.

27. Atunci ostaşii Diregĕtorului luându pre Iisus în pretoriu, adunară la dênsul tótă cohorta.

28. Şi desbrăcându-lu, îllu îmbrăcară cu chlamidă roşie.
29. Şi împletindu cunună de spini, pusseră pre capul lui, şi trestie 'în drépta lui; şi îngenunchindu înaintea lui, îşi bătea jocu de dênsul, ḑicêndu: Bucură-te, Impĕratul Iudeilor!
30. Şi scuipindu asupra lui, luară trestia, şi îllu lovia în capu.
31. Şi după ce îşi bătură jocu de dênsul, îllu desbrăcară de chlamidă, şi îllu îmbrăcară în vestmintele salle, şi îllu dusseră ca sâ-lu restignéscă.
32. Şi eşindu, aflară un omu, anume Simon Cirineul; pre acesta îllu siliră să ducă crucea lui.
33. Şi venindù la locul numitu Golgotha, care însemnéză, locul Căpăţinei,
34. Ii detteră sâ bea oţetu amestecatu cu fiere; şi gustându, nu vrù sâ bea.
35. Şi restignindu-lu, împărţiră vestmintele lui, aruncându sorţi; ca sâ se plinéscă ceea ce s'a ḑis prin profetul: „Impărţit-au vestmintele melle loru-şi, şi pentru căméşa mea au aruncatu sorţi.“
36. Şi şeḑêndu, îllu păḑiau acolo.
37. Şi pusseră deasupra capulul lui acusaţiunea luĭ scrisă: ACÉSTA ESTE IISUS IMPERATUL IUDEILOR.
38. Atunci fură restigniţi împreună cu dênsul doi tălhari, unul deadrépta şi altul deastânga.
39. Ear cei ce treceau pre acolo îllu blasfemau, clătindu cu capetele.

40. Şi ḑicêndu: Tu cellu ce strici Templul, şi în trei ḑille îllu edifici. mântuesce-te pre sineşi; de esti fiiul lui Dumneḑeu, pogóră-te de pre cruce.

41. Asemenea şi archiereii bătêndu-şi jocu împreună cu cârturarii şi cu bětrânii, ḑiceau:

42. Pre alţii a mântuitu, pre sine nu se póte mântuì; de este Impăratul lui Israel, pogóre-se acum de pre cruce, şi vomu crede întrênsul:

43. Avea încredere în Dumneḑeu, mântuéscă-lu acum, de-lu voesce: câ a ḑis: fiiul lui Dumneḑeu sum.

44. Totu astu-felu şi tălharii cei ce erau împreună cu dênsul restigniţi îllu insultau.

45. Ear de la ora a şéssea întunerecu s'a făcutu preste totu pămêntul pênĕ la ora a noa.

46. Ear pe la ora a' noa a strigatu Iisus cu voce mare, ḑicêndu: Elì Elì, lammà sabachtanì? Adecă: „Dumneḑeul meu, Dumneḑeul meu, câ-ci m'ai lăssatu?"

47. Eară uni din cei ce sta acolo auḑindu ḑiceau, câ pre Eliă strigă acesta.

48. Şi îndată allergându unul din ei, şi luându burete, şi umplêndu-lu cu oţetu, şi puindu-lu în trestie, îllu adăpa.

49. Ear ceilalţi ḑiceau: lassă sâ vedemu, au venì-va Eliă sâ-lu mântuéscă pre ellu?

50. Ear Iisus érăşi strigându cu voce mare, îşi dette spiritul.

51. Şi éttă catapetasma templului se sfăşiâ în doue de sus pênĕ jos;

52 Şi pămêntul se cutremurâ, şi petrele

se despicară, şi mormintele se deschisseră, şi
multe trupuri alle sânţilor ce addormissera
se sculară;
53. Şi eşindu din morminte, după învierea
lui, intrară în sânta cetate, şi se arătară mul-
tora.
54. Ear centurionul şi cei ce împreună cu
dênsul pădia pre Iisus, vĕdêndu cutremurul,
şi celle ce se făcură, se spăimĕntară fórte,
ḑicêndu: Adevĕratu Fiiul lui Dumneḑeu era
acesta.
55. Şi erau acolo şi femei multe de de-
parte privindu, care urmasseră lui Iisus din
Galileia pentru a'i servì;
56 Intre care era Maria Magdalena, şi Ma-
ria mama lui Iacob şi a lui Iose, şi mama
fiilor lui Zabedeu.
57. Ear séră făcêndu se, venì un omu bo-
gatu din Arimateia, anume Iosef, care şi ellu
fusesse discipol allu lui Iisus;
58. Acesta apropiindu-se la Pilatu, cerrù
trupul lui Iisus. Atunci Pilatu comandâ de
a se da trupul.
56. Şi luându trupul Iosef, îllu înfăşurâ
în giulgiu curatu.
60. Şi îllu pusse în mormêntul sêu ce era
nou, pre care îllu săpasse în pétră; şi prevă-
lindu o Pétră mare pre uşa mormêntului, s'a dus.
61. Şi era acolo Maria Magdalena, şi ceea-
laltă Marie, şeḑêndu înpréjma mormêntului.
62. Ear adoa ḑi, care este după Vineri, se
adunară archiereii şi Fariseii la Pilatu,
63. Ḑicêndu: Dómne, addusu-ne-amu a-

minte, câ acellu amăgitoru a ḑis âncă trăindu: După trei ḑille mĕ voiu scula.

64. Deci comandă a se assecura mormêntul pênĕ a treia ḑi; ca nu cumva, venindu discipolii lui nóptea, sâ-lu fure, şi sâ ḑică poporului: S'a sculatu din morţi; şi va fi retăcirea cea după urmă mai rea de câtu cea dentêiu.

65. Ear Pilatu ḑisse lor: aveţi custodie; mergeţi, assecuraţi cum sciţi.

66. Ear ei ducêndu-se, sigilară pétra, şi assecurară mormêntul cu cŭstodia.

## REFLEXIUNI.

V. 1--5. Archiereii şi senatorii lui Israel pronunciasseră deja sentinţa de mórte contra lui Iisus (c. 26: 66); dar într'o adunare nocturnă, şi cu atâtu mai multu clandestină. De cum se luminâ de ḑioă ei ţinură o altă şedinţă, nu ênsă la marele pontifu acasă, ci în salla ordinară a senatului, care era o dependinţă a templului. Scopul acestei adunâri era de a confirma în modu oficialu sentinţa de nóptea, de a chibzui mijlócele pentru a o esecuta, şi mai cu sémă de a obţinea autorisaţia Gùvernatorului romanu, la care dusseră pre Iisus legatu, ca pre un condamnatu. Acì trebue sâ observâmu, câ cu ceva mai nainte de acéstă epocă Romanii ridicasseră de la autorităţile Iudeilor dreptul de viaţă şi de mórte; astu-felu, câ acéstă circumstanţă contribuisse la împlinirea profetiilor, după care Messia trebuea sâ fie datu în mâna păgânilor.

Era de cea mai mare importanţă ca perfecta inno-

cență a Mântuitorului Christos sâ strălucéscă din mărturia tutulor, chiar şi dintr'a trădătorului sêu; şi asupra acestei curăţenii a Mielului fără maculă se sprijine possibilitatea unei morţi Expiatorii. De acì provine grija cu care Evangelistii înregistréză mărturia lui Iuda, şi a lui Pilatu (v. 24). Apostolii revinu neîncetatu în discursurile lor asupra acestui punctu importantu: Fapt. 2: 22, 23. C. 3: 13—16. C. 7: 52. C. 13: 26—28.

Mustrările de cugetu ce simţì Iuda, după ce vĕḑù câ prin trădarea lui Domnul Iisus fu condamnatu la mórte; mărturisirea crimei salle, şi tragicul sêu sfĕrşitu, ne arată învederatu desperata stare a unei consciinţe criminale, cându se deştéptă în inima făcătorilor de relle, şi cându resbunarea divină îi persecută.

V. 6—10. Intrebuinţarea ce Jidovii făcură de argintul vĕnḑârii ce Iuda le înapoiâ, a servitu a perpetuà memoria acestui evenimentu săngerosu: ea fu şi o probă nestérsă despre nedreptatea comissă de dânşi, şi totu o dată exacta împlinire a oracolului profeticu (Zach. 11, 13).

V. 11—24. Inaintea lui Pilatu ca şi înaintea Senatului, Iisus Christos mărturisì, câ el'u este Messia. Aşa suntemu datori şi noi să confessâmu adevĕrul, chiar şi cu pericolul vieţei nóstre, totu-dénna cându suntemu chiemaţi la acésta. — In acéstă istorie tragică vedemu înverşunata furie a Jidovilor, pre care nimicu nu o putù domoli, şi cari preferiră în locul prea blândului Iisus pre Barabba cellu mai renumitu ucigaşu şi turburătoru. Vai de naţia aceea, alle cåreia căpetenii liberéză din închisori pre furi şi pre ucigaşi, ér pre cei inofensivi şi folositori societâţii îi tractéză

ca pe tălhari! Mai încolo descoperimu perfecta innocenţă a lui Iisus Christos, care fu recunoscută şi de Pilatu; dar şi înfiorătórea iniquitate a acestui laşu judecătoru, care, după ce resistasse mai multu timpu, consimţì în fine a da pre Iisus la mórte, cu tóte avertismentele ce-i dette muierea lui, şi cu tóte câ era bine convinsu, câ se associà la condamnarea unui inocentu. — Noi avemu în persóna lui Pilatu o imagine vie a acellora cari păcătuescu contra luminelor lor, şi cari sacrifică datoria şi consciinţa lor temerii, complăcerii şi interessului; precum şi a acellora, cari se credu innocenţi chiar cându comitu celle mai mari crime, şi cari aruncă apoi păcatele lor asupra altora.

V. 25—26. O seriósă appreţuire trebue sâ facemu acellor cuvinte ce totu poporul jidovescu a pronunciatu înaintea lui Pilatu, ḑicêndu: „Sângele lui asupra nóstră sâ fie, şi asupra fiilor nostri". Vai! de atunci şi pênĕ acum, acéstă orrendă imprecaţiune, acestu terribilu blestemu, appassă asupra necredincioşilor Jidovi, şi nu va înceta de a appĕssa, pênĕ când se vor convertì, şi vor recunósce pre Iisus Christos de adevĕratul Messia cellu promis prin profeţi; pênĕ atunci divinul Sânge allu lui Christos nu va înceta de a attrage resbunarea ceréscă asupra lor şi asupra fiilor lor. Asupra necredincioşilor Jidovi appassă, nu numai resbunarea Sângelui lui Christos, dar şi a sângelui totulor dreptilor şi totulor profeţilor (Mat. 24, 29—39), cari au figuratu şi au preḑis venirea lui Christos. In zadaru strigă rabbinii, câ nu Jidovii, ci Romanii au restignitu pre Christos; câ ci Pilatu şi-a spălatu mânile de sânge nevinovatu, ne mai putêndu resista la furia Jidovilor, ér ei şi-au luatu respunderea asupra lor şi asupra fiilor lor: şi

deci, blestemul lui Dumneḑeu, şi nu rĕutatea Chrestinilor, appassă assupra lor, după cum pretindu rabbinii.

V. 27—50. Tragica descriere a batjocorilor şi durerilor, la care Domnul nostru a fostu expus mai nainte de a fi restignitu, şi pe când era pre cruce, ne convinge sâ considerâmu, câ ellu a sufferitu tóte acestea, şi a muritu în modul cellu mai degrădătoru, pentru ca sâ expieze enorma sarcină a pĕcatelor nóstre; ellu a pătimitu de la omu, ca sâ măntuéscă pre omu. Sâ adorâmu misericordia lui Dumneḑeu, care atâtu de multu a iubitu lumea, în câtu şi pre unicul sĕu Fiiu 'la datu, ca ori cine crede întru dênsul sâ nu pérră, ci sâ aibă viaţa eternă. (Ioan, 3: 16). Sâ admirâmu, şi sâ ne pĕtrundemu pênĕ la sufletu de ne spusa iubire de ómeni a Fiiului lui Dumneḑeu, pentru care a binevoitu a se da pre sine la insultele, la maltratârile şi la chinurile celle mai atroce; şi acestea ale pătimì chiar de la aceia, pentru care ellu patimia.

In pretoriul lui Pilatu, ostaşii, după instigaţiunile Jidovilor, desbracă pre Christos de vestmintele salle, şi îllu îmbracă spre batjocură cu o manta roşie, pentru a închipuì purpura împĕrătéscă; punu pre capul lui o cunună de spini, în locu de corónă împĕrătéscă; punu în drépta lui o trestie, pentru a închipuì sceptrul împĕrătescu; apoi îngenuchindu înaintea lui, îllu felicită de Impĕratu allu Iudeilor. Miserii! ei nu scia, câ după puçin tóte acelle caricaturi avea sâ devie realitâţi. Ei nu sciau, câ în curêndu acea chlamidă roşie, văpsită în sânge divinu, avea a se schimba în lumină ceréscă, cu care Dumneḑeu se îmbracă ca cu un vestmêntu (Psal. 103: 2); câ acea cunună

de spini va deveni o aureolă mai strălucitóre de câtu radele sórelui; câ acea trestie va deveni un sceptru împĕrătescu, cu care acestu Impĕratu batjocoritu allu Iudeilor va sdrobi tóte împĕrăţiile lumii ca vasele olarului (Psal. 2: 9), şi va împĕrăţi preste tóte naţiunile pămêntului (ibid. 8).

La locul cellu de supliciu, restignitorii, dându Mântuitorului sâ bea oţetu amestecatu cu fiere, ei nu cia câ împlinescu uă vechie profeţie (Psal. 68: 26); Şi restignindu-lu, adecă, pironindu'ĭ mânile şi piciórele pe cruce, eĭ nu scia că împlinescu o altă profeţie (Psal. 21: 18); şi împĕrţindu între dênşi vestmintele lui, şi pentru cămaşă aruncându sorţi, fâră să scie împlineau o altă profeţie (Psal. 21; 19); ei nu scia, că chiar acusaţia ce pusseră deasupra capului lui, era sâ fie adevĕratele titluri alle lui Christos. Pentru aceea şi Domnul nostru se rógă lui Dumnedeu Tatălui pentru aceste instrumente órbe, dicêndu: „(Părinte, értă-le lor, câ nu sciu ce facu" (Luc. 23: 34)! Apoi, spre mai multă batjocură, restigniră împreună cu Iisus Christos doi tâlhari, pre unul dea drépta şi pre altul dea stânga lui; dar cu acésta, fâră să scie împlinea acea profetie, care dicea, „Câ cu cei fâră de lege s'a socotitu" (Isaia C. 53: 12). Tóte aceste chinurĭ, sunt chinuri trupesci, şi Mântuitorul Christos le-a suferitu cu multă răbdare, fâră să scóţă o vorbă din gură, saŭ un suspinu din inimă, întocma după cum a fostu predis de Isaia profetul (C. 53: 7.)

După acestea însă vinu chinurile celle sufletesci, multu mai dureróse decâtu celle trupesci. Poporul jidovescu, care cu şése dille maĭ nainte, clătindu ramurile de finicu înnaintea şi în urma lui Christos, striga: Osannà Fiiului lui David! acum trecêndu pe

lôngă crucea Domnului, clătea din capu şi ḑicea: Tu celluce strici Templul, şi în trei ḑille îlu edifici: mântuesce-te pre sineţi; de! pogóră-te de pre cruce, de eşti fiiul lui Dumneḑeu. După acestia urmau archiereii şi senatorii lui Israel, vierii despre care s'a vorbitu mai sus (c. 21: 33—43), şi vorbind către poporu, făceau cu capul către Iisus ḑicêndu: Pre alţii a mântuitu, ér pre sine nu se póte mântuì; de este ellu împĕratul lui Israel, de! pogóre se acum de pre cruce, şi atunci vomu crede întrênsul. Avea speranţă câ o sâ-lu măntuéscă Dumneḑeu, fiindu-că ḑicea câ ellu este fiiul lui Dumneḑeu; de! acum mântuéscă-lu, déca-lu voesce. Aceste cuvinte fusesseră preḑisse ad litteram de profetul David (Psal. 21: 7, 8) chiar pentru acéstă ocasie, şi prin urmare elle nu erau de câtu litterala împlinire a uuei profeţii: ênsĕ modul sarcasticu şi insolentu, cu care ei le rosteau înaintea crucii lui Iisus Christos, împunseră inima prea amarîtului Iisus atâtu de tare, în câtu îllu făcură sâ strige cu voce mare repetindu primul versetu din acellaşi psalmu şi ḑicêndu: „Dumneḑeul meu Dumneḑeul meu, pentru ce m'ai abandonat?“ Şi fiindu-câ Jidovii nici după aceea nu încetară cu sarcasmele lor, Iisus strigâ âncă odată cu voce mare, ḑicêndu: **Sĕvîrşitu-s'a**; şi după aceea îşĭ dette sufletul. — Vino acum, iubite lectorule, sâ adorâmu cu spiritul şi cu adevĕrul pre Christos Mântuitorul nostru, morth pre cruce pentru ca să omóre simţul pĕcatului în noi.

V. 51—56. Incă cu treĭ ore mai nainte de a expira Domnul Iisus Christos pre cruce, sórele, neputêndu sufferì sâ vaḑă atâta degradare a Stepânului, îşi acoperisse faça cu întunerecu, şi totu cerul se îmbră-

casse în doliu: acum ênsă după expirarea sa, şi fiinţele celle ne simţitóre de pre pămêntu se grăbiră a-şi manifesta durèrea şi întristarea lor.

Si mai ăntêiu catapetasma sau cortina Templului se sfăşiâ în doue de sus pênĕ jos.

Caiafa îşi sfăşiasse vestmintele la pretinsa blasfemie a lui Iisus Chsistos: Templul îşi sfăşiâ vestmintele, vedêndu pre Stepânul sêu gollu expirându pre cruce. Sfăşierea catapetasmei templului mai însemna, câ cultul Iudaicu era la finitu, câ templul se va distruge, şi câ cerul va fi de aci înainte deschis ómenilor (Ebr. 10, 19).

După ce se sfăşiâ catapetasma, apoi se cutremurâ pămêntul, în câtu se despicară petrele şi se deschisseră mormintele. Tóte aceste obiecte ne însufleţite se sileau prin agitaţiunea lor a arăta Jidovilor enormitatea crimei ce comisesseră, şi a'i face sâ crédă măcar acum în Fiiul lui Dumnedeu cellu ce sufferia mórte de bună voea sa; dar tóte trecură ne simţite de dênşi. Si nici declaraţia sutaşului, nici arătarea mai multoru sânţi înviaţi cu ocasia acésta, nu putură sâ convingă necredinţa înrăutăţiţilor Jidovi, ai cârora fii şi pênĕ astădi stăruescu întrênsa; şi prevederea acesteia causâ şi mai mari dureri lui Christos pre cruce.

V. 57—61. Pe cându sórele se ducea sâ'şi repause sub pămêntu vederile offuscate de chinurile Stepânului sêu, venerabilul Iosef se grăbea şi ellu de a ascunde în mormêntu pre Sórele dreptâţii eclipsatu şi întunecatu. Sâ admirâmu curajul cellu mare allu fericitului Iosef, care avea bunuri a perde, onóre a menagea, de puternici inimici a se teme; şi cu tóte astea sâ voéscă a se expune sâ servéscă lui

Iisus Christos, nu pe cându făcea miracole, ci pe cându era mortu pe o cruce, în miḑlocul a doi tălhari, şi pe cându devenisse obiectul maledicţiunii publice; pe cându chiar şi discipolii sei cei mai intimi nu cutezau a se apropia de dêusul.

Dumneḑeu a economisitu ca preacuratul trupu allu Domnului sâ fie pus într'un mormêntu cu totul nou, în care nimenea âncă nu se pusesse, şi care era săpatu în pétră, ca sâ se scie bine, câ ellu însuşi a înviatu, şi nu altu cine-va. Punerea lui Iisus Christos în mormêntu nearisipitu orrórea ce fâră acésta am fi putut avea de mormêutu şi de mórte.

V. 62—66. In fine, este lucru fórte vrednicu de însemnatu, câ Jidovii asecurară cu tótă precauţiunea possibilă mormêntul Domnului, sigiiându pétra, şi puindu stréjă neadormită împrejurul lui, de frică sâ nu vie discipolii sei nóptea sâ-lu fure; şi tocmai prin acéstă mare precauţiune au furnitu ei înşi, contra vointei lor, probele celle mai necontestabile despre adevêrul învierii lui Christos.

---

# CAP XXVIII.

Acestu capitul conţine: 1. Uă descriere pe scurtu a învierii lui Iisus Christos. 2. Demarşele ce făcură căpeteniile Jidovilor pentru a face pe popor sâ créză, câ discipolii sei 'lau furatu din mormêntu. 3. Appariţiunea lui Iisns Christos câtre Apostoli, şi ordinele ce ellu le dette mai nainte de a se înălţa la ceru.

1. Ear în séra sâmbetei tărḑiu, carea lumina spre ḑioa cea dentéiu a septemânei,

venì Maria Magdalena, şi ceealaltă Marie, sâ
vaḑă mormêntul.
2. Şi éttă cutremuru mare se facù; câ-ci
ângerul Domnului descendêndu din ceru, venì
şi prevălì pétra de pre uşă, şi şedea deasupra ei.
3. Şi era aspectul lui ca fulgerul, şi îmbrăcămintea lui albă ca niva.
4. Şi de frica lui se cutremurară cei ce
custodeau, şi deveniră ca morţii.
5. Şi respunḑêndu ângerul, ḑisse femeilor:
Nu vĕ temeţi voi; câ-ci sciu, câ pre Iisus
cellu restignitu căutaţi:
6. Nu este aici; câ-cĭ s'a sculatu, pre cum
a ḑis: veniţi de vedeţi locul unde a zăcutu
Domnul;
7. Şi curêndu ducându-vĕ, spuneţi discípolilor sei, câ s'a sculatu din morţi; şi éttă
va merge mai nainte de voi în Galileia; acolo îllu veţi vedea. Eattă amu spus voă.
8. Şi eşindu elle îndată de la mormêntu cu
frică şi cu bucurie mare, allergară sâ anunţe
discipolilor sei.
9. Şi pe cându se ducea elle sâ anunţe
discipolilor sei, éttă şi Iisus le întimpinâ, ḑicêndu: Bucuraţi-vĕ! Ear elle apropiindu-se,
coprinseră piciórele lui, şi i se închinară.
10. Atunci ḑice lor Iisus: Nu vĕ temeţi!
mergeţi de anunţaţi **fraţilor mei,** ca sâ se
ducă în Galileia, şi acolo mĕ vor vedea.
11. Şi ducêndu-se elle, éttă uni din custoḑi, venindu în cetate, anunţară archiereilor tóte celle ce se făcussseră.

12. Şi adunându-se cu bĕtrânii, şi ţinêndu consiliu, arginţi mulţi detteră ostaşilor,
13. Ḑicêndu: ḑiceţi, câ discipolii sei nóptea venindu 'lau furatu, dormindu noi.
14. Şi de se va auḑì acésta la Diregĕtorul, noi îllu vomu potolì pre ellu; şi pre voi fără de grijă vĕ vomu face.
15. Ear ei luându arginţii, făcură precum i-au învăţatu. Şi s'a divulgatu cuvêntul acesta la Iudei pênĕ astă-ḑi.
16. Ear cei un-spre-ḑece discipoli se dusseră în Galileia, în muntele unde rĕnduisse lor Iisus,
17. Şi vĕḑêndu-lu, se închinară lui; ér uni se îndoiră.
18. Şi apropiindu-se Iisus, le vorbì lor, ḑicêndu: **Datu-mi-s'a tótă puterea în ceru şi pre pămêntu:**
19. Deci, mergêndu, discipolaţi tóte naţiunile, botezându-i în numele Tatălui şi allu Fiiului şi allu Sântului Spiritu.
20. Invăţându-i sâ păḑéscă tóte câte amu comandatu voă; şi éttă eu cu voi sunt în tóte ḑillele, pênĕ la finitul seculului. Amin.

## REFLEXIUNI.

V. 1—4. In aceste versete Evangelistul descrie, cându şi cum s'a făcutu gloriósa înviere a Domnului nostru Iisus Christos. In séra sâmbetei tărḑiu, adecă după mieḑul nopţii, care lumina spre ḑioa cea dentêiu a septemânii, adecă Duminecă fórte de diminéţă, âncă întunerecu fiindu, femeile mironosi-

ţe veniră să vadă mormêntul, cu intenţiunea, că déca se vor ridica peceţile şi stréja de la mormêntu, sâ ungă cu arome corpul lui Iisus, după cum era obiceiul timpului. In acellaşi momentu se făcù cutremuru mare; şi un ângeru, pogorîndu se din ceru, resturnâ pétra de pre uşa mormêntuluĭ, şi şedea d'asupra ei; ér ostaşii cei ce strejuiau, spăimêntându-se de vederea cea fulgerătóre a ângerului, remasseră încremeniţi ca morţii. De acì dar resultă: 1. Câ învierea lui Christos s'a făcutu Dumineсă fórte de diminéţă, adecă a treia ḑi după îmmormĕntarea sa, după cum însuşi a fostu preḑis'o d'atâtea ori. 2. Câ Christos a eşitu din mormêntu, âncă pecetluitu fiindu ellu, pre cându s'a făcutu cutremurul, şi câ după aceea a venitu ângerul de a resturnatu pétra de pre uşa mormêntului, ca sâ lasse liberă vederea interiorului sêu; câ-ci Christos, cellu ce rupsesse deja legăturile morţii, şi sfărîmasse încuetorile Iadului, negreşitu câ nu avea trebuinţă de ajutorul unui ânger sâ-i rìdice pétra de pre uşa mormêntului, ca sâ éssă afară.

V. 5—8. Nu vĕ temeţi voi, ḑisse ângerul către femeile adducătóre de miruri; câ ci sciu, câ pre Iisus cellu restignitu căutaţi, nu pentru a-lu maltrata, ci pentru a lu unge cu miruri: ênsă nu este aici, ci s'a sculatu din morţi: veniţi de vedeţi locul, unde a zăcutu Domnul. Câtă differinţă între strălucitele monumente de pe mormintele cellor puternici, cellor avuţi ai lumii, şi între modestul mormêntu allu săracului Iisus, care nu avea nici unde sâ-şi plece capul! Pe pompóssele monumente alle avuţilor lumii stau inscripţii linguşitóre cu littere mari de auru, care spunu trecâtorilor: **Aici zace** cutare nobilu, cutare

bogatu. La mormêntul lui Iisus, un ângeru din ceru stâ pre pétra resturnată de pre uşa mormêntului, şi spune femeilor adducătóre de miruri: **Nu este aici** Iisus cellu restignitu, pre carele căutaţi, ci s'a sculatu din morţi. Inscripţiunile nobililor lumii ne spunu: aici zace; ângerul spune mironosiţilor: veniţi de vedeţi **locuĭ unde a zăcutu Domnul!** De cându Iisus Christos, omorîndu mórtea, a înviatu din mormêntu, toţi cei ce credu în numele lui, numaĭ zacu, ci dormu în morminte, pentru a se destepta în ḑiua cea de apoi; câ-ci Christos începătură cellor addormiţi s'a făcutu (1 Cor. 15, 20). — Angerul însarcinéză pe femei sâ anunţe învierea lui Christos discipolilor. Femeile sunt pênĕ astăḑi cei dintêiu predicatori ai învierii lui Christos: elle desléptă pre copilaşii lor în nóptea de Pasce şi le spune că Christos a înviatŭ; şi îi duce de mână la biserică, ca sâ le arate învierea Domnului, şi sâ le însufle acea bucurie serbătoréscă.

V. 9—10. După învierea sa din morţi, Iisus Christos se arătâ ântêiŭ femeilor mironosiţe: elle avură fericirea sâ auḑă prima vorbă rostită de gura Mântuitorului înviatu din morţi: Bucuraţi-vĕ, le ḑisse; şi acésta fu o consolantă recompensă a iubirii şi a perseveranţei acestor piése femei, care se învredniciră elle ântêiŭ a adora pre Iisus Christos după învierea sa din morţi; şi pênĕ astăḑi totu femeile sunt celle mai zelóse adoratóre alle lui Christos Dar şi pentru Apostoli nu mai puçină consolaţiune era semnul cellu nuou de iubire ce Iisus Christos le trămitea prin femei, numindu-ĭ fraţi ai sei, şi prin urmare arătându-le sâ aspire la acceaşi fericire, în care elu intrase prin patimă şi prin înviere.

V. 11—15. Soldaţii după ce se deşmeticiră din terrórea ce îi coprinsesse la fulgerătórea vedere a ângerului, unii dintrênşii allergară în în cetate, şi supusseră Archiereilor, câ Christos a înviatu. Archiereii, in locu sâ ḑică, adevĕratu a înviatu! ei se sfătuiră cu senatorii cum sâ acopere adevêrul învierii; şi găssiră cu calle sâ allerge totu la mituire. Şi dându bani mulţi soldaţilor, îi învăţară sâ scóţă vorba, câ discipolii lui, venindu nóptea 'lau furatu, dormindu ei; şi totu o dată asigurară pe soldaţi, câ ei vor împăca, şi pe Diregătorul, în câtu sâ nu-i pedepséscă, cându va afla câ ei au dormitu pe cându trebuea sâ strejuéscă. Nu trebue sâ ne minunâmu, câ soldaţii se înduplecară a acoperì adevêrul învierii lui Christos pentru o sumă mare de bani, cându scimu câ unul din discipolii lui 'la vĕndutu într'o sumă fórte mică; ci trebue sâ ne indignâm pênĕ la sufletu de tenacetatea Jidoviior, pre care atâtea miraçole nu-i putură face sâ admită adevêrul. Ênsă învierea lui Christos este o faptă certă: ea este attestată deângeri, de femeile mironosiţe, şi de însuşi strejarii mormêntului; şi mai pre urmă de toţi Apostolii, cari au sigilatu attestaţiunea acestui adevêru cu însuşi sângele lor. — Invierea lui Christos este fundamentul credinţei nóstre crestine; ea ne-a asiguratu, câ suntemu pe de pliuu reconciliaţi cu Dumneḑeu, şi câ vomu învia şi noi în ḑioa cea de apoi.

V. 16—20. Cei un-spre-ḑece discipoli, vĕḑêndu pre Iisus în muntele Galileei, îllu adorară; ér uni dintrênşi se îndoiră de o camdată, pênĕ ce le vorbì Iisus. După învierea din morţi, Iisus îşi terminasse însărcinarea operei de măntuire a neamului omenescu, şi intrà acum în exerciţiul attribuţiunilor salle căşti-

gate pre cruce, în repaosul ce urmézâ după o muncă îndelungată; de aceea Iisus vorbesce acum ca un Impĕratu triumfătoru. Datu-mi-s'a, dice, tótă putcrea în ceru și pre pamêntu: acésta ênsă o dice, nu ca simplu Dumnedeu, câ-ci ca atare avea acéstă putere din eternitate, ci ca Dumnedeu-Omu, carele prin meritele crucii a luatu suprema putere de la Tatăl. Apoi adăogându conclusia, ca resultatu allu operei messiane, Iisus dice discipolilor sei: Deci, mergêndu, faceți discipoli tóte națiunile, botezându-i în numele Tatălui și allu Fiiului și allu Sântului Spiritu. Din acestu momentu discipolii Domnului nostru iau titlul de Apostoli care însemnézâ trămiși; de Apostoli ai lumii, pentru câ au fostu trămiși la tóte națiunile pămêntului; de Apostoli ai **Noului Testamentu**, pentru câ au fostu trămiși sâ boteze pre ómeni în numele sântei și adorabilei Trinitâți. Câtre acestea Măntuitorul mai dice Apostolilor sei, câ ei sâ nu se mărginéscă numai a boteza pre discipolii lor, ci câ trebue sâ-i și învețe sâ pădéscă tóte câte ellu a comandatu lor. — Audiți, Episcopi! audiți, preoți! audiți cuvêntul Domnului, voi urmași ai Apostolilor; câ sacra vóstră missiune nu este nu mai de a boteza, ci și de a catechisa pre cei botezați; de a învăța pre Chrestini sâ pădéscă tóte câte a comandatu Domnulu în Sânta Evangelie; de a predica cuvêntul Domnului în tóte Duminecile și serbătorile. — Domnul nostru promite câ va fi cu Apostolii sei în tóte dillele pênĕ la finitul lumii, de și ei nu aveau sâ vie̦țuéscă în trupu pênĕ la finitul lumii. In acellu momentu singuri Apostoloii formau Biserica lui Christos; și dar, cându Domnul nostru dicea câ va fi cu Apostolii sei în tóte dillele pênĕ

la finitul lumii, ellu înţellegea câ va fi cu Biserica sa, proteginduo în tóte ḑilele pênă la finitul lumii. Neîntărḑiatul şi prodigiosul succes allu predicaţiunii Apostolilor, şi stabilirea Religiunii Chrestine, au probatu mai pe urmă, şi probéză pênĕ astăḑi, veritatea acestoru după urmă cuvinte alle Domnului nostru Iisus Christos.

Eattă iubiţi lectori! vĕḑurămu nascerea Domnului nostru Iisus Christos; îllu vĕḑurămu apoi botezâudu-se în Iordan; de acì vĕḑurămu tóte faptele salle, auḑirămu tóte cuvintele salle; vĕḑurămu patimele şi mórtea sa; vĕḑurămu prea luminata şi gloriósa înviere a sa; în fine, cunoscurămu de aprópe pre Măntuitorul şi Dumneḑeul nostru Iisus Christos, şi divinele salle binefaceri către noi. Acum dară, veniţi sâ-lu adorâmu cu spiritul şi cu adevêrul; sâ-lu iubimu, precum nea iubitu şi ne iubesce ellu pre noi; sâ ne suppunemu fără murmuru la cerésca sa doctrină, şi sâ păḑimu tóte câte a comandatu noă, ca sâ ne învrednicimu şi cerescei salle împĕrĕţii. Amin.

Finitul Evangeliului de la Matteiu.

# ERRATA.

| Pagina. | Linia. | In locu de. | Citesce. |
|---|---|---|---|
| 2 | 1 | Ionatham | Ioatham |
| 2 | 2 | Ionatham | Ioatham |
| 5 | 27 | cĕḑêndu | căḑêndu |
| 8 | 4 | flindu | fiindu |
| 16 | 29 | a părăsi | părăsi |
| 16 | 33 | însunerecul idelatriei | întunerecul idolatriei |
| 17 | 3 | Forice | Ferice |
| 39 | 17 | îe | în |
| 70 | 2 | auḑi | vĕḑû |
| 68 | 1 | a vecinilor | vecinilor |
| 86 | 33 | professiona | professa |
| 91 | 5 | Setrarchul | Tetrarchul |
| 106 | 23 | înţelegerea | înţelegea |
| 110 | 33 | demonstă | demonstră |
| 116 | 9 | greşale | greşalele |
| 118 | 21 | alluguge | allunge |
| 124 | 13 | la Ierusalem | în Ierusalem |
| 127 | 22 | clarei | clare |
| 127 | 29 | atunc | atunci |
| 130 | 26 | perfecţionată | Perfecţionatu |
| 137 | 21 | Isus | Iisus |
| 140 | 7 | Isac | Isaac |
| 145 | 17 | v oă | voă |
| 146 | 18 | e' u | ellu |
| 153 | 11 | Noe în | în ḑillele lui Noe |
| 156 | 23 | Şi întăr | 5. Şi întăr |
| 162 | 31 | să ntre | să intre |
| 166 | 22 | acea | aceea |
| 167 | 23 | prem | precum |
| 170 | 25 | se face | te face |
| 178 | 26 | Sinedrisul | Sinedriul |
| 179 | 4 | pe mórte | de mórte |
| 180 | 25 | vĕḑêndu | vĕnḑêndu |
| 183 | 26 | capul | capului |
| 183 | 27 | ACÉSTA | ACESTA |
| 198 | 4 | supusseră | spusseră |